STOCKHOLM HELA LIVET

KRISTDEMOKRATERNAS FÖRSLAG TILL BUDGET FÖR STOCKHOLMS STAD 2027

KD

(KD)

Introduktion

Sveriges huvudstad har alla förutsättningar att vara världens bästa stad att födas, bo, leva och åldras i. Stockholm är fantastiskt – men kan ännu bättre för att fler ska kunna bo i Stockholm hela livet.

Under innevarande mandatperiod vill vi i opposition verka för att Stockholm ska vara en trygg och trivsam stad med hög tillväxt och låg skatt. Detta för att den enskildes, familjens och civilsamhällets förmågor ska tillvaratas, för att alla barn och unga ska erbjudas en god barnomsorg och utbildning, för att äldre ska få en god omsorg och för att stockholmarna fritt ska kunna välja kvalitativ barnomsorg, skola och äldreomsorg. Vi vill fortsätta vårt arbete för att stadsmiljön ska vara hälsosam och ren, på land och på vatten. Vi vill se vacker arkitektur och att stadens historiska särart respekteras. Stadsrummet ska vara behagligt för de som vistas i det, fritt från skräp och klotter. Vi vill att fler nya bostäder byggs, såväl bostadsrätter som hyresrätter, och vi vill att framkomligheten säkerställs inte bara för gående, cyklister och kollektivtrafik, utan även för bilister.

Vi är fast beslutna om att Stockholm ska vara en näringslivsvänlig stad, vars inställning till företag utmärks av tydlighet, förutsägbarhet och hög servicenivå. Kommunalskatten kan sänkas och genom ett dynamiskt och framgångsrikt näringsliv skapas bättre förutsättningar att komma till rätta med arbetslöshet, utanförskap och sociala problem, inte minst i stadens utanförskapsområden. Skatteintäkter ska i första hand gå till välfärdens kärna och slöseri ska motverkas.

Vi vill att Stockholm fortsätter sitt arbete mot brottsligheten, som kastar långa skuggor över stora delar av staden. Ingen i Stockholm ska behöva vara rädd för att vistas utomhus när det är mörkt ute, eller för att bli rånad på vägen hem. Staden ska inte ha några utsatta eller särskilt utsatta områden. Uttryck för bristande integration, som hedersförtryck och hedersvåld, ska motverkas med kraft. Radikal islamism och våldsbejakande extremism har ingen plats i Stockholm. Arbetet mot bidragsfusk och välfärdsbrottslighet måste intensifieras.

Inget annat parti har drivit frågan om fler kommunala ordningsvakter och fler trygghetskameror så intensivt som just Kristdemokraterna. Stockholmarna har även oss att tacka för att många offentliga platser nu är åtgärdade med fordonshinder mot terrorattentat.

Kristdemokraterna kommer liksom tidigare att slå vakt om en värdig och meningsfull tillvaro för äldre, med bra hemtjänst och högkvalitativa vård- och omsorgsboenden. Arbetet mot ofrivillig ensamhet bland äldre ska utvecklas, och fler seniorboenden med möjlighet till social gemenskap ska byggas. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, där ett äldreperspektiv genomsyrar allt från bostadspolitik till idrottsfrågor. Personer med funktionsnedsättning ska så långt det är möjligt kunna leva sina liv på lika villkor som andra.

Nike Örbrink,
Kristdemokraterna

Budget 2027 för Stockholms stad och inriktning för 2028–2029 samt ägardirektiv 2027–2029 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Kristdemokraternas vision för Stockholm är en ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar stad där människor trivs och vill bo, känner trygghet, tillit och framtidstro, vill bilda familj, bygga relationer och åldras. Stockholm ska vara en öppen och modern stad där livskvalitet för alla stockholmare och hänsyn till kommande generationer står i fokus. Stockholm ska vara en stad med ren luft och rent vatten, rena gator och torg. I Stockholm ska alla känna sig trygga. Vår målsättning är att Stockholm ska vara en stad som det är enkelt att leva i. Vare sig det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att leva klimatvänligt, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner, så har stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop.

Grunden för att säkra stockholmarnas gemensamma välfärd är att säkra stadens finanser. De kommande åren står kommunsektorn inför stora utmaningar. Även om Stockholm i jämförelse står starkt, behövs genomgripande åtgärder för att kunna upprätthålla och utveckla framtidens välfärd. Staden behöver stringent prioritera kärnverksamheterna och se över arbetssätt och metoder så att de som verkligen har behov av stöd får rätt insatser. Det krävs en tydligare prioritering av och inom investeringar, samt försäljningar så att investeringsvolymen kan hållas nere. Ökad kvalitet och likvärdighet krävs för framtidens välfärd och vi behöver säkerställa effektiva organisationer för att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en ändamålsenlig användning av skattebetalarnas pengar. Detta för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och välfärd. En positiv spiral skapas när innovativa och företagsamma människor startar nya eller utvecklar befintliga företag som i sin tur leder till fler arbetstillfällen och i förlängningen till skatteintäkter för att finansiera stadens välfärdsåtagande. Företagande ger individer möjlighet till egenmakt och försörjning, samt bidrar till levande och trygga stadsdelar för alla som bor och vistas där. Stockholm ska därför ha Sveriges bästa företagsklimat senast år 2030.

En stad med fler i arbete

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Fler arbetstillfällen skapar även ökade skatteintäkter till vår gemensamma välfärd. Att fler arbetar är främst en vinst för den enskilde. Med ett jobb kommer en inkomst och en gemenskap som skapar självständighet, frihet och trygghet.

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva, kunna förverkliga sina drömmar och inkluderas i samhället. Vårt mål är att halvera antalet unga som varken arbetar eller studerar. Därför behövs motiverande insatser, individuellt stöd och anpassning, samt ett stärkt samarbete mellan skola, vuxenutbildning, kommun och myndigheter. Det behövs även ett fortsatt arbete med att få in fler unga på arbetsmarknaden genom uppsökande verksamhet och ett särskilt arbete för att alla ska ha möjlighet att fullfölja gymnasieskolan, inklusive gymnasiesärskolan, med godkända betyg. Detta för att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens. För

att bryta arbetslöshet vill vi fortsätta att utöka antalet platser på bristyrkesutbildningar på komvux.

Stockholms arbetsmarknad är stark, men samtidigt tudelad: det går bra för många men inte för alla. Även i Stockholm är arbetslösheten märkbart högre bland utrikes födda - särskilt kvinnor - än bland inrikes födda. Det finns grupper som hamnat utanför samhällsgemenskapen och som riskerar långvarigt beroende av försörjningsstöd från socialtjänsten om inte reformer genomförs som stärker deras chanser till jobb. När arbetslösheten riskerar att öka i rådande lågkonjunktur måste staden stå redo att stödja stockholmarna med omställning, utbildning och samarbete med näringslivet för att korta vägen till jobb för de målgrupper staden ansvarar för.

I vårt Stockholm ska det gå snabbare att komma i arbete och studier. Möjligheterna att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska utökas. Sfi ska präglas av höga krav, hålla en hög kvalitet och vara möjlig att kombinera med andra studier, praktik eller arbete.

Arbetet med integrationspakten fortsätter att utvecklas i samverkan med näringslivet och berörda offentliga verksamheter, med fokus på insatser som mentorskap, förebilder, integration och fler arbetstillfällen för människor med utländsk bakgrund. En väsentlig del av integrationspakten är ett språk- och yrkesmentorsprogram för nyanlända som underlättar såväl etableringen på den svenska arbetsmarknaden som i samhället i stort.

Stockholms stad ska som arbetsgivare bidra till att sänka trösklarna till arbete för grupper som står långt från arbetsmarknaden och verka för skapandet av vägar till arbete för elever från gymnasiesärskolan och personer med funktionsnedsättning. Stockholmare ska ha möjlighet till livslångt lärande för att kunna förvärva aktuella kunskaper för en dynamisk och föränderlig arbetsmarknad.

För att fler jobb ska skapas i nya och växande företag måste staden arbeta för ett bättre företagsklimat och fortsätta sina ansträngningar för att attrahera globala talanger. Genom inrättandet av Näringslivsforum Stockholm kan en kontinuerlig dialog mellan staden och det lokala näringslivets branschorganisationer formaliseras. Utöver en effektiv myndighetsutövning och samverkan för att hantera rådande kompetensbrist, behöver staden även fokusera på företagens utsatthet för brott och otrygghet.

En aktiv näringspolitik är en väsentlig del av en politik för att fler människor ska komma i arbete. Sociala arbetsintegrerande företag ska växa och utvecklas. Staden ska erbjuda information och stöd till dem som vill eller redan har startat sociala företag.

En företagarvänlig stad

Om fler stockholmare ska komma i arbete måste staden ha ett världsledande företagsklimat. Fyra av fem nya jobb skapas i små företag. Stockholms fortsatta välstånd är helt beroende av företag som vågar investera och anställa. Alla jobb behövs, enkla såväl som högkvalificerade. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Stockholms roll som självklar plats för huvudkontor ska stärkas.

Förutsättningarna för att starta och driva företag ska förbättras och staden ska vara tillmötesgående, opartisk och effektiv i kontakter med såväl små som stora företag. Ett gott företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till fler jobb, ökad skattekraft och ökad välfärd. Företagandets villkor och företagens betydelse för att skapa välstånd och arbetstillfällen ska vägleda stadens beslutsfattande. Stadens arbetssätt, bemötande och attityder är faktorer som påverkar företagarnas arbetssituation

och i förlängningen viljan att expandera och växa. Därför ska staden ha en nära och kontinuerlig dialog med företag i Stockholm. Mycket av det som företagen möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det handlar om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande, stadsutveckling, infrastruktur, rättssäker och effektiv myndighetsutövning, samt vilket utrymme staden ger till företagande inom exempelvis välfärdssektorn. För att Stockholm ska vara den mest attraktiva staden för inhemska och internationella företag att etablera sig i krävs det att näringslivsperspektivet och insikten om företagens betydelse för staden och dess villkor genomsyrar stadens arbete.

Stockholm ska vara en stad som erbjuder goda möjligheter för fler att starta företag och dra nytta av sitt entreprenörskap. Småföretagandet har en självklar plats i vårt Stockholm. Staden ska uppmuntra företag som satsar på innovation och miljösmart teknik. Vi vill underlätta för dem som vill starta och driva arbetsintegrerande sociala företag.

Det är angeläget att få in fler anbud från små företag i de offentliga upphandlingarna för att utnyttja potentialen som kan komma med nya lösningar och idéer. För att skapa sådana förutsättningar krävs att små företag upplever att stadens upphandlingar är överkomliga och möjlig att hantera. Staden ska vid upphandlingar i högre utsträckning ta hänsyn till, och möjliggöra, för småföretag och en mångfald av aktörer att delta, samtidigt som antalet exkluderande upphandlingskrav ska minska.

Det ska vara lätt för företag baserade i Stockholm att rekrytera kvalificerad utländsk arbetskraft och Stockholm ska upplevas som en attraktiv och lättillgänglig stad att flytta till, både för att arbeta eller studera. Forskning, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft och framtidsvillkor. Stadens samverkan med universitet i och utanför Stockholm ska utvecklas för att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen. Vi arbetar också för att få till stånd en etablering av ett av världens ledande universitet i Stockholm, i syfte att tillgängliggöra världsledande utbildning för fler och skapa positiv konkurrens inom den högre utbildningen och forskningen.

Stockholm har exceptionellt goda förutsättningar att vara en av världens mest företagsvänliga städer. För att företag ska satsa på Stockholm behövs en näringslivsvänlig politik som sätter företagande, entreprenörskap och innovationer främst, samt erbjuder mötesplatser för branschdialog. Inom teknikföretagen sker en snabb utveckling som kommer att ställa ytterligare krav på ett flexibelt och gynnsamt företagsklimat som bejakar innovationer och digitaliseringens möjligheter.

Vi vill att unga människor i Stockholm tidigt ska få insikter i företagandets villkor. Staden ska erbjuda koncept som Ung företagsamhet i skolorna och samverka med näringslivet för sommarföretagande, där ungdomar ges möjlighet att sommarjobba som egenföretagare.

En ekonomiskt hållbar stad med stark tillväxt

Stockholm utgör Sveriges ekonomiska motor och har i grunden en robust ekonomi. Staden har vuxit i en historisk omfattning och måste nu förena höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Därför ska staden alltid sträva efter att bli mer effektiv och att tillhandahålla offentliga tjänster till lägre kostnad och ökad kvalitet.

Politiskt ledarskap handlar om att förena ansvar för en stabil ekonomi med att satsa på de åtgärder som gör mest nytta. En stabil ekonomi är ett medel för att säkerställa att inte

vår gemensamma välfärd - förskola, skola, äldreomsorg och socialtjänst - ska utsättas för nedskärningar på grund av budgetunderskott. Det är bara med robusta finanser som grund som välfärden får stabila förutsättningar och kan utvecklas för framtiden.

Stockholm ska vara en ekonomiskt hållbar storstad för framtiden. Staden ska ha en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser. Skattemedlen ska användas effektivt till största nytta för stockholmarna. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar.

Skatteuttagets nivå kan sänkas genom att prioritera kärnverksamheterna. Det är eftersträvansvärt att det - särskilt för personer med låga inkomster - blir mer lönsamt att arbeta, genom att kunna behålla en större del av sin inkomst och få större rådighet över sin hushållsekonomi. Bidragsberoendet i utsatta området måste brytas.

Stadens stora investeringsvolym medför samtidigt ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten, samt kontinuerligt göra en översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Det är angeläget med en balans mellan egenfinansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras.

Staden ska vara ett föredöme som offentlig arbetsgivare. Ett målmedvetet arbete för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter, kontinuerlig kompetensutveckling av välfärdens medarbetare och effektivare lokalanvändning är också nödvändiga delar i ett politiskt ledarskap som säkerställer att skattebetalarnas pengar används ansvarsfullt och på bästa sätt. Vår politik syftar på så vis i bred mening till att välfärden stärks, samtidigt som det blir mer lönsamt att arbeta och utbilda sig.

För att säkerställa stadens behov av kompetenta och nöjda medarbetare behöver staden kontinuerligt arbeta för att utvecklas som attraktiv arbetsgivare. Staden ska ha ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbeta och genomföra insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen. Viktigast för pålitliga och kvalitativa välfärdstjänster, liksom för rättssäker myndighetsutövning, är de som utför arbetsinsatsen. Som arbetsgivare ska staden vara ansvarstagande, med tydliga program för dem som vill utvecklas.

Omsorg genom hela livet

Stockholmarna är utgångspunkten för allt arbete som bedrivs i stadens verksamheter. Stadens service till stockholmarna ska vara av hög kvalitet, tillgänglig och hållbar. Människor i behov av stöd ska få insatser i tid, grundade i beprövad erfarenhet och rättssäkerhet. När staden ger stöd och insatser måste också de anhörigas perspektiv beaktas och stöd till de anhöriga ska erbjudas. Fokus är kärnverksamheter som äldreomsorg, skola och omsorg, men också höjda ambitioner för trygghet, ett aktivt miljö- och klimatarbete och fler i arbete genom ett bättre företagsklimat.

En stad som värnar de svagaste

Socialtjänsten utgör tillsammans med många civilsamhällesorganisationer det trygghetsnät som fångar upp den som är i nöd. Socialtjänstens uppdrag är omfattande och helt avgörande för att Stockholm ska vara en trygg och socialt hållbar stad. Vi ser att den nya socialtjänstlagen stärker stadens socialtjänst ytterligare och underlättar för den enskilde i behov av stöd. Socialtjänsten ska sträva efter kontinuitet och fasta anställningar och så långt det är möjligt undvika att anlita konsulter.

Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Barn i familjer med missbruk eller psykisk ohälsa ska få det stöd och den hjälp de behöver. Vi vill tillsammans med regionen verka för att det etableras fler familjecentraler och fortsätta prioritera det uppsökande arbetet i syfte att förhindra att sociala problem uppstår.

Personer med försörjningsstöd befinner sig ofta långt ifrån arbetsmarknaden. En viktig uppgift för staden är att skapa förutsättningar för att dessa personer ska uppnå självförsörjning. Som ett led i att öka socialtjänstens förutsättningar för att stödja personer och familjer som uppbär ekonomiskt bistånd vill vi utveckla det uppsökande arbetet. Uppbärandet av ekonomiskt bistånd ska grunda sig på tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Vi vill minska antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd i hela Stockholm genom att öka incitamenten till arbete genom ökade kontroller, motprestationer för bidrag, samt sänkt skatt på arbete.

Staden måste alltid finnas till hands för de mest utsatta i vårt samhälle. För detta krävs bland annat ett nära samarbete mellan polis, skola, familj och socialtjänst och de socialsekreterare som finns ute i fält och kan ge unga snabbt stöd. Samverkan mellan skola och socialtjänst måste utvecklas och stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon och följa upp orosanmälningar. Vi vill permanenta och utveckla arbetet med sociala insatsgrupper även för yngre målgrupper, med en skärpt kvalitetsfokus som förstärker samordningen över staden och som systematiskt följer upp resultatet av utförda insatser. Möjligheterna att hoppa av en kriminell eller radikaliserad livsbana ska stärkas. Det förutsätter dock en vilja hos individen att ta fullt ansvar för att bryta med sitt kriminella eller radikala beteende och nätverk.

Vi vill att socialtjänst och förskola ska stärka sitt samarbete i syfte att nå fler familjer i ett tidigt skede. Förskolan ska engageras i det tidigt förebyggande arbetet som socialtjänsten bedriver, fler förskollärare ska leda familjestödsgrupper och kunskapsutbyte mellan förskola och socialtjänst ska uppmuntras.

Staden ska agera snabbt och handlingskraftigt om dödligt våld inträffar. Anhöriga såväl som lokalsamhällen drabbade av dödligt våld ska ges förbättrat stöd. För ett fungerande rättssamhälle är det viktigt att stödet till unga brottsoffer och vittnen stärks.

I Stockholm ska vi värna de mest utsatta människorna och ge stöd och värme där det behövs som mest. Vi vill förbättra situationen för barn som har det svårt: inget barn ska frysa eller gå hungrigt i Stockholm. Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet och att de som blivit hemlösa kan komma vidare till egen bostad. Sociala insatser ska prioritera de grupper som är bosatta i Stockholm och har laglig rätt att vistas Sverige, för att inte riskera att bli kontraproduktiva och cementera utanförskap.

Staden ska genom samarbete mellan Polisen, Kronofogden och EU-teamets uppsökande arbete, intensifiera arbetet och systematiskt förebygga uppkomsten av olagliga boplatser genom skyndsam avhysning. Barn som kommer ensamma på flykt ska få sina rättigheter tillgodosedda och ges goda förutsättningar att få en temporär fristad.

Dessvärre möts för många människor som anländer till Stockholm av det förtryck som de en gång flydde ifrån. Oavsett om det handlar om hedersrelaterat våld och förtryck, könsstympning, barnäktenskap, tvångsgifte eller social kontroll, är det oacceptabelt och ska med full kraft bekämpas. Stockholm ska vara en jämställd stad där ingen begränsas på grund av sitt kön och där alla ska ha makten över sina egna liv oaktat ens bakgrund.

Vi vill att socialtjänsten ska utveckla sociala stödinsatser för att långsiktigt stödja personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, exempelvis i samarbete med civilsamhället. De som har blivit tvungna att bryta med sin familj ska få stöd och hjälp att skaffa sig ett nytt nätverk och liv efter en placering på skyddat boende.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta ska få det skydd och stöd som de behöver. Det ska finnas snabba och tydliga åtgärder mot sexuella trakasserier. För att bedriva ett effektivt våldsförebyggande arbete ska destruktiva könsnormer och hedersnormer ifrågasättas och motverkas, samtidigt som goda svenska värderingar och normer ska värnas. Arbetet mot våld i nära relationer ska stärkas och den enskilde ska ges hjälp och stöd för att klara av att ta sig ur en våldsam relation.

I vårt Stockholm ska individens lagstadgade fri- och rättigheter gälla alla, alltid. Arbetet för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män, ska bedrivas i alla delar av stadens verksamheter. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utbilda sig, arbeta, göra karriär och forma samhället. Stockholm ska vara en stad där alla människors kompetens tillvaratas och där ingen blir utsatt för diskriminering.

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Genom förbättrad inkludering av personer med funktionsnedsättning utvecklas Stockholm till en bättre stad. Ledsagning och personlig assistans ska vara flexibla insatser, så att alla kan delta i samhällslivet i största möjliga mån. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar, kunna leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Staden ska vara tillgänglig för alla, både med avseende på delaktighet i samhällslivet och på arbetsmarknaden, efter vars och ens förutsättningar och vad gäller makt över hur det egna livet ska se ut.

Det civila samhället är en viktig aktör i den sociala välfärden och fungerar många gånger som ett komplement till samhällets socialtjänst. Civilsamhället når grupper som staden har svårigheter att nå. Vi vill utveckla och stärka samarbetet med civilsamhället och skapa goda förutsättningar för idéburna organisationer som bedriver social verksamhet för stockholmare.

En äldrevänlig stad

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad. För oss är det självklart att man som äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åldrarna. Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet och valfrihet och ska vara ledande när det kommer till kompetens inom demenssjukdomar och geriatrik.

När allt fler blir äldre ställer det ökade krav på välfungerande välfärdstjänster, kompetensförsörjning till välfärden och anpassade boenden för äldre. För oss är det självklart att äldre ska ges likvärdig service, vård och omsorg, oavsett var i staden de bor. Därför följer vi upp insatser utifrån den äldres behov och så att brukare och anhöriga har en samlad ingång hos staden som ansvarar för den äldres behov, insatser och uppföljning.

Ofrivillig ensamhet bland äldre ska motverkas, bland annat genom boendeplatser i seniorboenden, kollektivboenden eller generationsboenden, som möjliggör social gemenskap och mänskliga möten, men också genom förebyggande insatser i stadsdelsnämnderna och i samarbete med civilsamhället.

Valfrihet och mångfald är centrala för att Stockholm ska kunna tillhandahålla en hög kvalitet inom äldreomsorgen. När Stockholm nu behöver fler äldreboenden för att möta

ett ökande antal äldre i framtiden behöver också fler aktörer uppmuntras till att bidra genom att både driva och bygga nya äldreboenden. För oss är kvaliteten inom äldreomsorgen viktigare än driftformen, oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller fristående regi. Vi vill se mer idéburen äldreomsorg.

Vi är också övertygade om att den enskilde tillsammans med sina anhöriga är bättre på att välja äldreboende, hemtjänst eller vårdcentral än vad politiker är. Det är viktigt att säkerställa god kvalitet, valfrihet och respekt för den äldres önskemål och behov i hela staden. Det ska därför finnas tillgång till äldreomsorg och hemtjänst i såväl offentlig som fristående regi i hela staden.

Fler seniorboenden ska byggas, med hyror som äldre har råd att betala. Alla äldre ska ha rätt till ett tryggt åldrande med en hög livskvalitet, god tillgång till aktiviteter och mötesplatser som motverkar ensamhet. Därför vill vi fortsätta arbetet med aktivitetscenter för äldre, där det är möjligt att delta i sociala aktiviteter, ta del av kulturupplevelser, samt äta och motionera. Äldres erfarenheter och vilja att bidra är resurser som behöver tas till vara. Maten på stadens vård- och omsorgsboende ska lagas så nära som möjligt och vara god och näringsrik.

Stockholm ska vara en trygg stad att åldras i. På ålderns höst ska ingen behöva känna oro över sitt boende eller att inte få den hjälp man behöver oavsett om den äldre väljer att bo kvar hemma eller på ett äldreboende. Insatserna för äldre som lever i hemlöshet ska fortsätta utvecklas.

Samhällets utveckling med fler äldre, ökad medellivslängd, förbättrad hälsa långt upp i åldrarna och den positiva utvecklingen inom hälso- och sjukvården, har medfört helt förändrade förutsättningar för hemtjänsten. Många äldre personer vill bo kvar i sina egna hem så länge som möjligt och då är en hög kvalitet i hemtjänsten helt avgörande för äldres välbefinnande och livskvalitet. Utgångspunkten för en bra hemtjänstverksamhet ska vara den äldres behov. För att värna den äldres trygghet måste det också byggas en god relation mellan den äldre och hemtjänstmedarbetarna. Det ska vara enkelt att välja utförare av hemtjänst och att förstå vilken typ av insatser man behöver hjälp med. Insatsen ska också ges inom den beviljade tidsramen. Det är viktigt att stadens insatser är utformade så att den äldre ges ökad livskvalitet och minskad ensamhet. Det personliga mötet och tiden med den äldre är viktig för en trygg ålderdom. Vi arbetar för att öka personalkontinuiteten och en generösare biståndsbedömning. Kontrollen av hemtjänstutövare ska öka.

Språkkompetensen hos äldreomsorgens medarbetare är fundamental för förståelsen och kvaliteten i omsorgen. Vi ser positivt på att anställda inom äldreomsorgen är flerspråkiga men samtidigt är det viktigt att medarbetarna inom äldreomsorgen kan göra sig förstådda hos den äldre och då krävs fullgoda kunskaper i det svenska språket. Att förstå det språk som talas bidrar till känslan av att känna sig trygg. Därför är det viktigt med språktest vid nyanställning och kontinuerlig kompetensutveckling inom det svenska språket för personal som är i behov av det.

En stad för unga

Att klara skolan är en av de enskilt viktigaste faktorerna för att stadens barn ska kunna bygga sig ett gott liv. Därför är skolan också ett av de viktigaste verktygen för att öka den sociala rörligheten. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få möjlighet att lyckas. Skolan skapar förutsättningar och möjligheter för Stockholms barn och unga. Alla barn i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar för en bra framtid.

Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevernas kunskapsinhämtning och lärande ska vara huvudfokus för skolorna och vi ska ge dem rätt verktyg att lyckas utan onödig politisk detaljstyrning. Antalet mål som inte direkt gynnar elevernas lärande, trygghet och arbetsro ska reduceras. Färre mål innebär också att politiken detaljstyr mindre, vilket ökar rektorers och lärares handlingsfrihet och status.

Kunskap och bildning ger varje människa frihet och makt att forma sitt eget liv. Alla barn och unga som går i Stockholms förskolor och skolor ska varje skoldag kunna känna sig stimulerade och trygga. Det ska finnas bra förskolor och skolor i hela staden med fokus på kunskap. Elevernas kunskapsresultat och fysiska såväl som psykiska hälsa ska bli bättre genom ändamålsenliga och effektiva stödåtgärder, inte minst en elevhälsogaranti. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Alla barn och unga ska rustas för framtiden, uppleva sin tillvaro som meningsfull och ges möjlighet att anstränga sig och utnyttja sina förmågor och sin kreativitet så mycket som möjligt. De ska bli tagna på allvar, känna att just deras behov tillgodoses, att deras vilja räknas och att deras framtid är viktig.

Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet med trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Det är viktigt med små barngrupper för att barnen, inte minst de yngsta, ska känna trygghet. Därför vill vi stärka förskolans kvalitet och förbättra förskollärarnas arbetssituation. I våra förskolor vill vi erbjuda en giftfri miljö för våra barn. Vårt mål är att barngruppernas storlek ska minska märkbart.

Förskolan har också en viktig funktion i det tidigt förebyggande arbetet samt i att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Vi vill stärka samarbetet mellan förskola och socialtjänst för att nå fler familjer i ett tidigare skede. I stadens utsatta områden ska det råda språkförskoleplikt.

Det är angeläget att alla barn ges det stöd som de behöver för att klara sin skolgång och att barn med särskilda behov får de insatser som de behöver så snabbt som möjligt. Staden behöver därför ta fram nya verktyg för skolorna för att säkerställa detta. För att tidigt upptäcka barn med läs- och skrivsvårigheter, samt underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan, ska alla skolor kartlägga barnens språkförståelse och eventuella övriga behov.

Alla elever har rätt till en bra skola. En elevs bostadsadress, kön och bakgrund ska aldrig vara avgörande för vilka kunskaper hon eller han kan tillgodogöra sig. För att höja kunskapsresultaten måste varje elev mötas av höga förväntningar, en trygg och lugn skolmiljö, samt få rätt stöd i tid för att nå sin fulla potential. Vårt mål är att Stockholms skolor ska vara de bästa i Sverige, och bland de bästa i OECD. Därför vill vi förbättra kunskapsresultaten i hela staden och halvera andelen elever utan gymnasiebehörighet i skolor i utsatta stadsdelar till 2030. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar och en prioriterad del i arbetet med att nå målet att inte ha några utsatt eller särskilt utsatt områden i Stockholms stad.

Skolbiblioteket ska vara ett nav för kunskapsinhämtning på stadens skolor och vara lättillgängligt för eleverna. Alla barn har rätt till sitt språk. För att skapa en mer likvärdig modersmålsundervisning med legitimerade lärare ska en stadsövergripande modersmålspolicy tas fram. Det är viktigt att staden utvecklar undervisningen ändamålsenligt med fokus på dess kvalitet och effekt på övrig kunskapsutveckling i skolan.

De barn och unga som har de svåraste förutsättningarna hemifrån behöver få det starkaste stödet i skolan. För att alla barn ska få sina behov tillgodosedda behöver samverkan mellan skolan och socialtjänsten stärkas, med barnets bästa i centrum. Vi vill förbättra möjligheterna till samverkan så att inget barn hamnar mellan stolarna eller får sämre möjligheter att klara skolan.

Vi vill förbättra tillgången till särskilt stöd för de elever som behöver det. Genom tidiga insatser ska elever i behov av särskilt stöd upptäckas tidigt och snabbt ges adekvat stöd för att kunna tillgodogöra sig sin skolgång.

Otrygghet och bristande studiero drabbar hårdast de elever som har tuffast förutsättningar. Det ska råda nolltolerans mot våld och kränkningar i stadens skolor och skolorna ska fortsätta att utveckla arbetet med våldsprevention. Att skolmiljön och miljön i klassrummet präglas av trygghet, förutsägbarhet och lugn är viktigt för att främja god hälsa och minska stress bland elever. Alla skolor ska ha studiero i klassrummen.

Den psykiska ohälsan ökar bland unga i Sverige och därför vill vi växla upp arbetet med att förbättra den psykiska hälsan. Skolan har en viktig roll i att vända denna utveckling, inte minst för att minska antalet hemmasittare. Därför ska skolan fortsatt satsa på elevhälsan, med särskilt fokus på kuratorer och psykologer, samt genom inrättandet av en elevhälsogaranti. Det ska alltid vara lätt att få kontakt med en kurator. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och det är viktigt att de elever som behöver det snabbt får kontakt med personal som har utbildning för att möta behovet. Genom samverkansavtal med Region Stockholm ska staden arbeta för att skapa smidigare övergångar mellan elevhälsan och övrig sjukvård, även psykiatrisk vård.

För att Stockholms stad ska kunna rekrytera tillräckligt många lärare och få dessa att stanna kvar i yrket och i staden, behöver vi stärka yrkets attraktivitet och Stockholms stad attraktivitet som arbetsgivare. Detta genom satsningar på attraktiva anställningsvillkor, kollegialt lärande, en bättre arbetsmiljö och starkare möjligheter till individuell kompetensutveckling. Möjligheterna att utvecklas i yrket måste bli bättre, varför vi vill fortsätta att stärka karriärvägarna för lärare och skolledare i hela staden, i förskolan, såväl som i grund- och gymnasieskola. Lärare och skolledare bör erbjudas kontinuerlig fortbildning i ledarskap, metodik och ämneskunskap. I syfte att frigöra mer tid för det pedagogiska uppdraget, så att lärare har tid att fokusera på det som gör skillnad för eleverna, behöver lärarnas administrativa arbetsbörda minska.

Alla skolor ska präglas av höga förväntningar. Ett gott stöd till elever och lärare är särskilt angeläget i de skolor som har störst utmaningar. Vi vill därför särskilt arbeta för bättre förutsättningar i form av exempelvis fler lärare och attraktivare arbetsvillkor på skolor i utsatta områden.

Varje elev måste få tid med sin lärare och möjlighet att uppnå kunskapsmålen. Därför behöver vi fler anställda med varierande yrkesroller för att avlasta lärarna så att de kan fokusera mer på undervisning och det så viktiga mötet mellan lärare och elev. Vår ambition är att anställa fler lärarassistenter, fritidspedagoger, speciallärare och specialpedagoger i stadens skolor.

Fritidshemmen spelar en viktig roll i barns lärande och sociala utveckling, både när det gäller möjligheten till stöd i skolarbetet och för att få tillgång till andra meningsfulla och utvecklande aktiviteter efter skoldagens slut. Det ska vi slå vakt om och utveckla.

En gymnasieskola av hög kvalitet, oavsett om den ger högskolebehörighet eller är en yrkesutbildning, ger alla elever en chans att utvecklas och öppnar nya vägar i livet. I dag är en gymnasieexamen en nödvändighet i de flesta yrken, likaså för vidare studier. Gymnasieutbildningarna måste i större utsträckning anpassas efter individuella behov, samt präglas av kunskap och studiero oavsett inriktning. Möjligheterna att senare i livet byta inriktning och yrke ska vara mycket goda.

Alla barn är unika och alla familjer har egna behov och preferenser som har betydelse för skolvalet. Stockholm ska erbjuda en mångfald av skolor och pedagogiska inriktningar för att tillgodose detta. Skolutbudet ska vara gott i hela staden, och därför vill vi öppna filialer till framgångsrika kommunala skolor i ytterstaden. Fristående skolor är en viktig del av Stockholms utbildningssektor och bidrar, tillsammans med de kommunala skolorna, till att stärka Stockholm som kunskapsstad. Friskolor får dock aldrig leda till kulturell eller religiös exkludering och får aldrig bli en plats där extremism och islamism får något utrymme. Fristående skolor och kommunala skolor ska verka på likvärdiga villkor.

Vi lever i en tid där lokala och globala utmaningar hänger alltmer samman. Vi vill att skolan ger våra barn och unga verktygen för att kunna lösa morgondagens utmaningar. Vi vill därför fortsätta stödja och uppmuntra skolornas arbete med att utveckla lärande för hållbar utveckling.

Stockholms karaktär i fokus

Att människor känner delaktighet i samhället är en grundförutsättning för att kunna skapa sig ett gott liv och utveckla sin fulla potential. Vi vill bryta segregationen och bygga en stad där människor med olika bakgrund och livssituation möts i gemenskap. Tillit skapar trygghet, vilket ska vara vägledande för Stockholm. Stadsmiljöerna ska vara trygga, säkra och välskötta i hela staden. Det bidrar till att göra Stockholm till en trygg stad att växa upp, leva och åldras i. Vi accepterar inte att stockholmare får sin frihet begränsad på grund av otrygghet. Vi arbetar därför målmedvetet för ökad trygghet genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

En trygg stad att leva i

Stockholm är en bra och attraktiv stad att leva i. Stockholm behöver en långsiktigt förebyggande politik som förmår att motverka utanförskap och som ger människor chansen att av egen kraft leva självständiga liv. Vi vill stärka arbetet för att minska bakgrundsorsakerna till brott och otrygghet, som kulturell segregation, bristande integration, ekonomisk och social utsatthet samt otrygga familjeförhållanden. Det förebyggande arbetet för att förhindra att ungdomar dras in i kriminella kretsar intensifieras och sker i samarbete med den unges familj, skola, socialtjänst och polis.

Vi vill öka andelen arbetsplatser och servicefunktioner i stadsdelar som domineras av bostäder. Vi vill tillämpa inkluderande stadsplanering som utformar offentliga miljöer med trygghet i fokus. Det ska inte finnas tomställda lokaler i stadens fastighetsbestånd, utan dessa ska upplåtas till nya hyresgäster för att motverka ödslighet och öka tryggheten. Vi vill också förlägga kommunala förvaltningar till kluster i stadsdelar i ytterstaden och skapa förutsättningar för att statliga myndigheter gör detsamma, för att öka underlaget för arbetstillfällen, handel och service och därmed kunna öka tryggheten.

Tryggheten är en ödesfråga för både Sverige och Stockholm. Vi vill fortsätta stärka skyddet för den som utsätts för våld i nära relationer, stärka friheten från hedersförtryck och rätten för varje person att fritt få välja hur och med vem hon eller han ska leva med. Arbetet för att våldet ska upphöra ska stärkas. Staden ska fortsatt arbeta strukturerat och

målmedvetet mot våldsbejakande extremism och för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna i hela staden. Såväl invånare som anställda i Stockholms stad ska bemötas med respekt och kunskap oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. I vårt Stockholm försvaras demokratin och det råder nolltolerans mot diskriminering och sexuella trakasserier.

Vi vill avsevärt öka människors trygghet i hela staden. Trygghetsinventeringar ska fortsätta att genomföras av staden tillsammans med polisen och civilsamhället, med fördel inom ramen för det lokala utvecklingsarbetet. Inventeringarna ska identifiera otrygga platser och leda till att planer över vilka insatser som behövs för att tryggheten ska öka upprättas.

Vi ska fortsätta rusta upp otrygga platser, stärka vuxennärvaron på stan och förebygga att problem uppstår genom att prioritera skola, fritidssysselsättning, ungdomsmottagningar och socialtjänst. Samtidigt måste samhället agera kraftfullt mot skjutningar och gängkriminalitet här och nu genom omedelbara insatser från polis och socialtjänst. Genom samarbete mellan stadens olika verksamheter, civilsamhället, regionen, polisen, näringsidkare och invånare arbetar vi tillsammans för att bygga ett samhälle med låg kriminalitet och ömsesidig tillit.

På platser där statens polisåtaganden tidigare inte räckt till ska vi genom fler kommunala ordningsvakter med utökade befogenheter, fler trygghetskameror och satsningar på en bättre stadsmiljö, öka tryggheten för de människor som bor och vistas där. En del i det preventiva arbetet är att stötta initiativ från det civila lokalsamhället som syftar till öka tryggheten och minska kriminaliteten.

En ren och snygg stad skapar trygghet. I Stockholm ska renhållningen vara pålitlig. Vi arbetar för att förebygga klotter, skadegörelse och nedskräpning. Arbetet för en renare stad intensifieras genom bättre uppföljning och efterlevnad av 24-timmarsgarantin för städning och klottersanering. Belysningen utökas i områden där otrygghet på kvällstid begränsar människors frihet.

Varje människas rätt till frihet och ett värdigt liv är helt grundläggande för vårt samhälle. Vi måste därför fortsätta att utveckla vårt arbete för utsatta grupper så att ingen människas liv begränsas på grund av våld eller förtryck. De som lever under förtryck ska kunna få hjälp och stöd och finna frihet i Stockholm.

Arbetet med att nå målet att inte ha något utsatt eller särskilt utsatt område inom Stockholms stad är högt prioriterat. För att nå dit behöver vi även stoppa nyrekryteringen till kriminella miljöer och arbeta för att fler ska lämna en kriminell livsstil, genom bland annat sociala insatsgrupper. Staden ska samtidigt erbjuda ett starkt stöd till både brottsutsatta och vittnen.

En stad där idrott och kultur blomstrar

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern kultur-, idrotts- och evenemangsstad där kulturen har en naturlig plats i det offentliga rummet. Staden ska präglas av ett rikt utbud av museer, konserter, teatrar, konstutställningar, filmvisningar, gallerier, dansuppvisningar och nöjesparker och ska ha ett rikt, brett och varierat idrottsliv. Det fristående kultur- och föreningslivet är viktigt i stockholmarnas vardag och avgörande för Stockholms attraktivitet. Staden ska ha ett väl utvecklat samarbete med civilsamhället och den idéburna sektorn. I Stockholm ska det vara medborgarnas önskemål och behov som driver utvecklingen av kvalitet och service. Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande

civilsamhälle. Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka under i Stockholm. Byråkrati och regelverk som utgör hinder ska förenklas för att frigöra kraften i de fristående verksamheterna. Den politiska inblandningen i kulturlivet ska minska i enlighet med principen om armlängds avstånd. Detta genom minskat politiskt kulturstöd och högre självfinansieringsgrad.

Förutsättningen för det öppna samhällets fortlevnad och utveckling är tankens och ordets frihet. På TV, i radio och i pressen, på teaterscener, konsthallar och museer, på gallerier, operahus och konserthus förs det offentliga samtalet, och det är genom yttrandefriheten det förs framåt.

Stockholm ska vara en ledande och attraktiv evenemangs- och upplevelsestad, med en rik tillgång till internationella evenemang och ett kulturutbud där det finns något som passar alla. Kulturen ska föra samman människor av olika ursprung och med olika bakgrund och bidrar till ökad kunskap och delaktighet. Därför är det viktigt att inget kulturstöd går till verksamhet som bidrar till etnisk eller kulturell segregation. I utvecklingen av staden är det viktigt att även kultur och idrott finns med i planeringen av nya eller växande stadsdelar.

Bibliotekens öppettider ska vara anpassade efter när stockholmarna vill och kan besöka dem och biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla, oavsett var i staden man befinner sig.

Fler unga ska få möjlighet att prova på eget skapande. El Sistema och Kulturskolan fortsätter arbetet för att fler barn och unga ska nås. Vi utvecklar kulturskolans digitala metoder, utrustning och kompetens för att fler ska få ta del av Kulturskolans utbud, vilket förenas med insatser för att höja kvaliteten i verksamheterna.

Vi vill se över möjligheterna att i högre grad driva Kulturhuset Stadsteatern i privat regi för att frigöra resurser till välfärden. Vi vill utveckla verksamheten på stadens museer så att de kan erbjuda fler egna utställningar och en varierad programverksamhet. Civilsamhällets arbete ska underlättas och stärkas, bland annat genom att föreningsbidrag ska utvärderas och kontrolleras ytterligare för att på så sätt vara rättvisa och stärka föreningslivets viktiga roll i ett demokratiskt Stockholm. Fler skolor ska kunna hyra ut lokaler till föreningar.

Kulturstödet till det fristående kulturlivet ska ske enligt principen om armlängds avstånd mellan politiker och kulturskapare. Det ska minska och ges enligt tydliga och transparenta principer. Stadens kulturpolitik ska präglas av ansatsen att tillgängliggöra kulturen för fler.

Stockholm är en stad med ett fantastiskt kulturutbud, vackra promenadstråk, badplatser, matmarknader, kaféer och museer. I vårt Stockholm utvecklas kultur och besöksnäringen och vi investerar i fler parker, promenadstråk och friskare och renare bad. Med renare vatten i både innerstad och ytterstad kan det skapas fler badplatser. Vi vill att gammal som ung ska kunna hitta till våra natur- och kulturreservat genom arbetet med ökad tillgänglighet. Då kan fler lockas till stadens naturstigar och skidspår.

Stockholm ska också vara en attraktiv stad kvälls- och nattetid med goda förutsättningar för ett brett utbud av restauranger, barer, musikställen, temporära livescener och nattklubbar. För att underlätta för dem behöver tillståndsprocesser förenklas och större flexibilitet kring öppettider medges.

Vi vill främja livskvalitet och hälsa genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion där människor lever, arbetar, studerar och umgås. Med fler utegym, badplatser och motionsspår i olika stadsdelar ges stockholmarna utökade möjligheter till spontan motion och rörelse i sin närmiljö.

Idrott är en källa till glädje för många och skapar förutsättningar för en bättre hälsa genom att fler får möjlighet att leva ett friskare och längre liv. Vi värnar breddidrotten och möjligheten för alla barn och unga att utöva idrott utifrån sina egna förutsättningar. Vårt mål är att alla barn och ungdomar i Stockholm ska ha samma förutsättningar att utöva sin idrott oavsett var i staden de bor. Flickor och pojkar ska ges likvärdiga förutsättningar att utöva idrott och idrotten ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga.

Staden ska arbeta aktivt med att få fram såväl fler enkla som multifunktionella idrottshallar. Vi vill också underlätta för fristående aktörer som vill bygga och driva idrottsanläggningar i Stockholms stad samt med hjälp av en policy möjliggöra sponsring av nya och renoverade idrottsanläggningar.

Kulturinstitutioner och idrottsanläggningar ska vara trygga för alla. Vi ser allvarligt på att otryggheten breder ut sig i offentliga miljöer och accepterar inte könsseparering som lösning på otrygghet. Sexuella ofredanden och annan kriminell verksamhet ska motverkas och överträdelser ska följas upp med tydliga konsekvenser.

Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling, kriminell verksamhet och kulturell, etnisk eller könsmässig segregering. Föreningar med odemokratiska värderingar eller personkopplingar till våldbejakande extremism ska få sitt föreningsstöd indraget. Principerna för föreningsstöd ska så långt som möjligt främja långsiktighet och förutsägbarhet för att underlätta för fristående aktörer att planera sin verksamhet, men det ska även följas upp och det ska framgå tydligt vilken instans i staden som ansvarar för vilken slags föreningsstöd. Ökade stickprovskontroller för att utvärdera om verksamhetens omfattning stämmer med den rapporterade är viktigt.

En ren stad – både på land och i vatten

Stockholm, Sverige och världen står inför stora miljöutmaningar. Stockholm har unika möjligheter att vara ledande i den globala omställningen som världen står inför. Hoten från klimatförändringar, spridning av giftiga kemikalier, utarmning av natur och den biologiska mångfalden, samt det ohållbara resursutnyttjandet är stora hot mot människors hälsa och livskvalitet, planetens överlevnad och samtidigt även mot en hållbar ekonomisk utveckling. Politikens roll ska vara styrande och möjliggörande, att underlätta idéer, innovation och investeringar och att röja hinder för den omställning som redan pågår.

Stockholms stads miljöarbete ska ske i nära samarbete med invånare, näringsliv, akademi, civilsamhälle och myndigheter. Vi vill göra Stockholm till en stad som kombinerar hög tillväxt, goda livsmiljöer och minimerad miljöpåverkan.

Det är i täta städer som det finns bäst förutsättningar för hållbara energisystem och transporter. Att minska stadens energianvändning är en viktig del i att minska stadens klimatpåverkan och en viktig del för en långsiktig ekonomisk hållbarhet. Stockholms stad ska strukturerat energieffektivisera sina egna fastigheter, såväl hus som övriga byggnader.

Vårt mål är att luften ska vara ren var man än bor i Stockholm. Arbetet med att bekämpa hälsofarlig luft i Stockholm ska intensifieras genom teknikutveckling och en bred palett av tekniska och ekonomiska styrmedel, som gör det enkelt för människor och företag att göra kloka miljöval, samt minskad fossil bränsleanvändning. Barn drabbas allra hårdast av dålig luft.

Gifterna i stockholmarnas vardag ska fasas ut med målet om ett giftfritt Stockholm 2030. Det handlar om åtgärder som fasar ut farliga kemiska ämnen i stadens verksamheter, speciellt med fokus på platser där barn vistas samt påverkan på andra aktörer att arbeta i samma riktning. Arbetet för renare vatten ska fortsätta och att bottenföroreningar inte dumpas i Stockholms skärgård.

Stadsnatur och våtmarker fyller en viktig funktion i att skapa attraktiva stadsrum, bevara biologisk mångfald och bättre rusta staden för ett förändrat klimat med fler översvämningar och värmeböljor. Vi vill arbeta inom ramen för strategin för att utveckla stadens biologiska mångfald, så att staden tillsammans med boende, fastighetsägare och förvaltningar kan bidra till att utveckla den gröna infrastrukturen och stadens biologiska mångfald.

En växande stad med bra bostäder

Fler ska kunna förverkliga sina boendedrömmar och människor ska kunna flytta dit arbeten finns. Människors behov och efterfrågan ska vara styrande för hur bostadsbeståndet utvecklas. Stockholm ska byggas attraktivt och stadsutvecklingen ska ta sin utgångspunkt i Stockholms befintliga värden, historia och särart.

Stockholm behöver utvecklas med god arkitektur, som kombinerar varsamhet och nytänkande. Vår vision om Stockholm inkluderar både modern och klassisk arkitektur, även i nyproduktion. Stadens förvaltningar och bolag ska beställa ny- och ombyggnationer i klassiska arkitekturstilar där det är lämpligt, samt ha traditionell sekelskiftesstil som standard i innerstaden. Vi vill se varsamma förtätningar av vår stad som fokuserar på kvartersstadens och blandstadens kvaliteter med levande bottenvåningar med ytor för aktiviteter och näringsverksamhet, som butiker och caféer. Vi vill bygga nya bostadskvarter nära kollektivtrafiken och bevara karaktären på våra trädgårdsstäder och villaområden.

Stadens historia och dess kulturmiljöer är betydelsefulla urbana kvaliteter som ska värnas, användas och utvecklas. Kulturarvet och kulturmiljöaspekterna ska tillmätas betydelse när staden växer och vi bygger om eller bygger nytt. Ytterstadens stadsdelar ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm. Genom satsningar på underhåll av stadens fastigheter ökar vi deras livslängd och värnar stadens kulturmiljö.

Vi vill skapa förutsättningar för fler bostäder genom att öka utbudet av byggklar mark, t.ex. genom en höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning. Vi vill även förenkla den byråkrati som i dagsläget sätter käppar i hjulen för många bostadsplaner, med t.ex. kortare handläggningstider genom byggaktörsdrivna planprocesser och färre detaljkrav vid nybyggen. Genom sitt markinnehav kan staden styra mot ett socialt hållbart bostadsbyggande som, genom att bland annat främja konkurrensen mellan byggaktörer, kan främja innovationskraften och nya affärsmodeller för bostadsbyggandet.

Vi vill att staden ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel och natur. Skolor, förskolor, äldreboenden, seniorbostäder, LSS-boenden, idrottsytor, student- och forskarbostäder och annat som behövs i en växande stad ska finnas med i

planeringen från början och fler aktörer ska ha möjlighet att bidra till detta. Grönytor med träd ska planeras in tidigt och ger skugga, bullerdämpning och tar hand om regnvatten vid skyfall.

I Stockholm ska det finnas såväl hyresrätter som bostadsrätter och äganderätter. Bostadsbeståndet ska vara sådant att det motverkar kulturell segregation och främjar attraktiva boendemiljöer i hela staden. I ett socialt hållbart Stockholm måste staden aktivt främja fler billiga och överkomliga bostäder.

Stockholm är en storstad som ständigt utvecklas, samtidigt som staden också är många människors hembygd. En demokratiskt förankrad stadsplanering kräver att medborgarna har en reell möjlighet till inflytande. Erfarenheten visar att detaljplaneprocessens samråd inte är tillräcklig. Medborgarna måste kunna komma till tals för att exempelvis stoppa felplacerad modernistisk arkitektur och ovarsamma förtätningar. Stadens befintliga Skönhetsråd ska därför kompletteras med en Skönhetspanel vid större byggprojekt, där lokala representanter erbjuds en mer aktiv roll i t.ex. valet av arkitekturstil.

Att många kvinnor och flickor känner otrygghet i det offentliga rummet gör att friheten begränsas för en stor del av stadens befolkning. Därför behövs en inkluderande stadsplanering där parker, kollektivtrafik och gång- och cykelbanor planeras med utgångspunkt i att de ska vara tillgängliga och trygga för alla. Detta sker bland annat genom att gående inte hänvisas till tunnlar, att det finns en god belysning överallt och att parker är trygga.

Stockholm ska byggas attraktivt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov. Stadens infrastruktur ska främja effektiva och hållbara transporter, samt god framkomlighet. Vi tar fasta på att stockholmarna värdesätter kombinationen av en levande stad med badplatser och grönområden av hög kvalitet. Vi vill bygga vidare på den trygga, tillåtande och framtidsinriktade staden, som så många älskar och som allt fler väljer att bo i. Vi gör detta utifrån vår vision om att göra Stockholm till världens bästa stad att bo, leva och arbeta i.

En stad där framkomlighet värnas för alla trafikslag

När Stockholm växer måste också vägar, gator, kollektivtrafik, gång- och cykelbanor byggas ut. Man ska kunna köra bil, cykla och resa kollektivt redan när den första familjen flyttar in i ett nytt bostadsområde.

Infrastruktur och samhällsplanering måste utformas för att gynna mer effektiva och miljövänliga transporter, såsom resande med kollektivtrafik, cykel och till fots. Genom att bygga effektivt ges möjlighet att kunna nyttja marken bättre för verksamheter, parker och andra funktioner. Vi måste bygga en infrastruktur som möjliggör för människor att snabbt och smidigt resa i hela regionen. Byggprojekt som påverkar trafiken behöver samplaneras för att främja framkomligheten och det måste till skarpa sanktioner mot trafikstörande projekt som sker utan tillstånd.

Staden ska vidta målmedvetna och systematiska åtgärder för förbättrad framkomlighet för transporter av betydelse för näringslivet. Framkomligheten för nyttotrafik ska förbättras, med prioritet för godstransporter och möjlighet till flexibla lösningar för godsleveranser hela dygnet. Vi ska se över möjligheten till korttidsparkering vid stadens lokala centra i ytterstaden.

Vi vill att framkomligheten i hela staden förbättras genom smart trafikplanering, fler parkeringar och parkeringsgarage. Busskuddar, avstängda gator, refuger och kapade

körfält skapar trafikstockningar som gör att klimatskadliga utsläpp ökar och irritationen bland stockholmarna likaså.

Det ska bli enklare och smidigare att ta sig fram till fots i Stockholm. Att planera för de som helt eller delvis arbetspendlar till fots bidrar också till en mer levande och tryggare stadsmiljö, samt avlastar kollektivtrafik, vägar och cykelbanor. Vi vill undanröja hinder för dem som tar sig fram i rullstol, med rullator eller barnvagn, samt se till att staden är tillgänglig för alla.

Vi ska se till att förbättra snöröjningen och att det ska gå att ta sig fram gåendes, med cykel, kollektivtrafik och bil året runt. Snöröjning och halkbekämpning av trottoarer ska prioriteras och följas upp utifrån framkomlighetsstrategins principer.

Utsläppen från biltrafiken måste minska för att Stockholm ska nå klimatmålen. Det sker genom teknikutveckling för klimatneutrala fordon och utbyggnad av kollektivtrafik. Med minskad trängsel kommer transporter, utryckningsfordon och de som behöver bilen fram snabbare. Trafikmiljön vid skolor ska prioriteras med fokus på trafiksäkerhetsåtgärder.

Städningen ska vara likvärdig i hela staden, med fokus på de mest besökta och otrygga platserna. Det ska även tas fram en handlingsplan för att minska nedskräpning och klotter i staden. Staden ska förstärka arbetet mot klotter och nedskräpning, stärka efterlevnaden av städgarantin, samt lyfta vikten av stockholmarnas egna bidrag till en ren, trivsam, miljövänlig och vacker stadsmiljö.

I nära samarbete med polismyndigheten ska staden förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder.

Stockholmarna ska kunna njuta av staden. Vi vill levandegöra stadens kajer och vattennära lägen. Dessa beslut ska även fortsatt föregås av konsekvensbedömningar och utvärderas efter genomförandet. Vi skapar mer utrymme för människor, genom fler parker, sittplatser i gatumiljön, fik och restauranger. Så bygger vi en mänskligare och mer levande stad.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

I Kristdemokraternas reservationsbudget för 2027 med inriktning för 2028 och 2029 fastslås tre inriktningsmål för stadens verksamheter:

1. Ett konkurrenskraftigt näringsliv
2. Omsorg genom hela livet
3. Stockholms karaktär i fokus

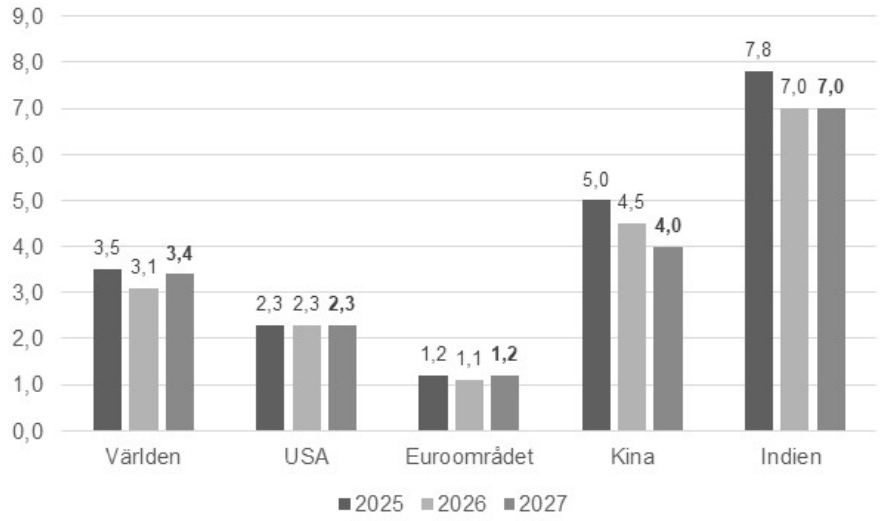
Förutsättningar

Omvärldens ekonomiska utveckling och demografins förändringar är avgörande för stadens skatteunderlag och övriga planeringsförutsättningar. Nedan sammanfattas utvecklingen och aktuella prognoser för dessa områden som ger en viktig vägledning för förståelse av framtiden. Under rådande omständigheter med geopolitisk och ekonomisk oro i omvärlden är framtidsbedömningarna särskilt känsliga, och förutsättningarna kan skifta snabbt.

Omvärldsperspektiv

Globalt. Den globala ekonomin präglas av hög osäkerhet, dämpad tillväxt och förnyat inflationstryck. Efter en svagare period bedöms den globala tillväxten under 2027–2028 stabiliseras på en relativt låg nivå, vilket är under det historiska genomsnittet på 3,8 procent. Världsbanken spår en global tillväxt på i genomsnitt 2,8 procent för perioden, medan Internationella valutafonden, IMF, bedömer att den globala tillväxten blir 3,4 procent år 2027. Samtidigt beräknar IMF att tillväxten för avancerade ekonomier mattas av avsevärt och stannar kring 1,8 procent 2027. Tillväxttakten i euroområdet förväntas förbli dämpad och uppgå till 1,2 procent under 2027.

Prognos för den globala BNP-tillväxten (procent)

Källa: IMF World Economic Outlook oktober 2026

Sverige. Svensk ekonomi befinner sig i en återhämtningsfas där lågkonjunkturen väntas ebba ut under 2027 enligt Konjunkturinstitutet. Tillväxten väntas uppgå till 3,0 procent 2026 och 2,4 procent 2027 och huvudsakligen drivas av inhemsk efterfrågan. Arbetslösheten mätt enligt AKU[1] förväntas sjunka från 8,7 procent 2026 till 8,2 procent 2027 då starkare efterfrågan ökar företagens behov av nyanställningar.

[1] Statistikmyndigheten SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU) är den officiella källan för att mäta arbetslöshet i Sverige.

Utvalda nyckeltal, årlig förändring (procent)

	Utfall		Prognos		Scenario	
År	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
BNP	0,8	1,4	3,0	2,4	1,7	1,6
Sysselsättning	-0,5	0,4	0,7	0,7	0,9	0,4
Arbetslöshet 15-74 år	8,4	8,8	8,7	8,2	7,3	7,1
KPIF (inflation)	1,9	2,6	1,6	2,6	2,2	1,8
Styrränta*	2,75	1,75	2,0	2,5	2,75	2,75
Offentligt finansiellt sparande**	-1,6	-1,6	-1,7	-1,8	-0,8	-0,7

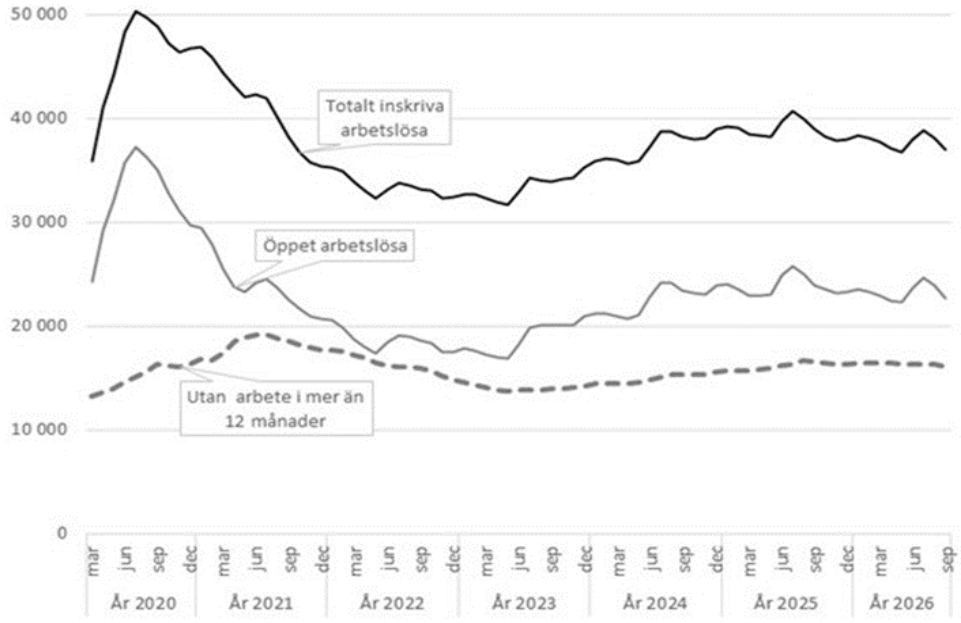
Källa: Konjunkturläget september 2026, Konjunkturinstitutet.
*Förklaring: *Vid årets slut, **Procent av BNP.*

För kommunerna innebär den ekonomiska återhämtningen en lättnad på kort sikt. I takt med att sysselsättningen ökar växer kommunernas skatteintäkter jämfört med tidigare år. En stor utmaning för kommunerna på längre sikt är befolkningens sammansättning. Födelsetalen sjunker, vilket kräver anpassning av förskolan och skolan. Samtidigt ökar andelen invånare över 80 år, vilket ställer stora krav på utveckling inom äldreomsorgen men också på ett stärkt förebyggande arbete. Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, betonar att de ökade skatteintäkterna inte räcker för att täcka välfärdens långsiktiga behov. Parallellt med välfärdsutmaningarna står många kommuner inför omfattande investeringar i infrastruktur. Dessa driver upp kapitalkostnaderna och minskar det ekonomiska utrymmet för verksamheten.

Stockholm. Handelskammarens Stockholmsbarometer för tredje kvartalet 2026 visar att konjunkturen i Stockholm har stärkts. Konfidensindikatorn stiger till 103,3, vilket innebär att barometern ligger över det genomsnittliga normalläget. Uppgången är bred med positiva signaler från stora delar av näringslivet. Även hushållens indikator stärks, men ligger fortsatt under normala nivåer.

Stockholms arbetsmarknad inledde en återhämtningsfas under 2026. Trots det uppgick andelen inskrivna arbetslösa i september 2026 till 6,8 procent av arbetskraften, vilket överstiger det nationella genomsnittet på 6,4 procent. Enligt Arbetsförmedlingens regionala prognoser väntas återhämtningen ta fart på allvar under 2027 då arbetslösheten bedöms sjunka i takt med att ekonomin stärks. Betydande strukturella utmaningar med hög långtidsarbetslöshet och kompetensmatchningsproblem kvarstår dock.

Utveckling av arbetslösheten i Stockholms stad 2020–2026

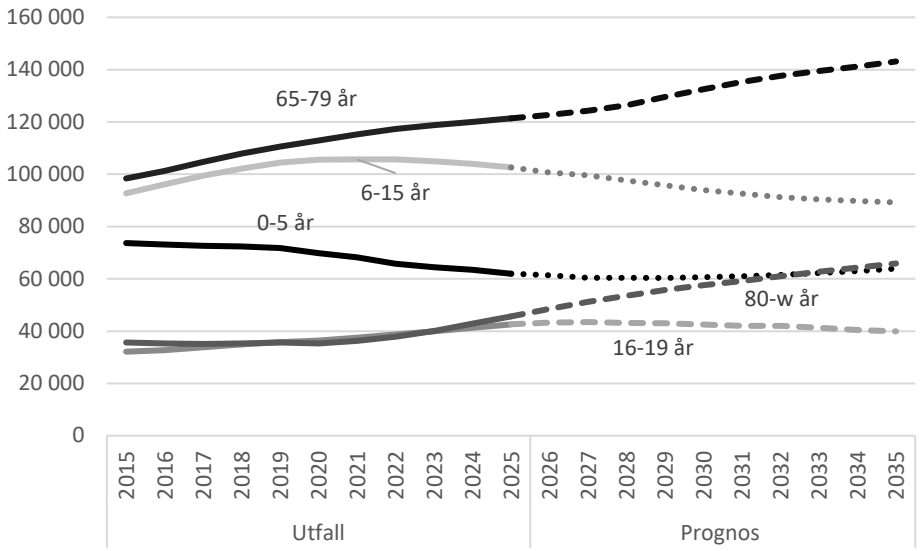

Källa: Arbetsförmedlingen.
Förklaring: Öppet arbetslösa söker aktivt jobb, kan omgående börja jobba och deltar inte i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Stockholmshushållens syn på det ekonomiska läget präglas av en försiktig optimism i takt med att köpkraften stiger även om oron för geopolitiska spänningar och ett svagare konjunkturläge fortfarande håller tillbaka konsumtionen. Jämfört med övriga Sverige är stockholmshushållen känsligare och reagerar snabbare och kraftigare på ekonomiska förändringar. Känsligheten i Stockholm beror främst på hushållens höga skuldsättning, bostadsmarknadens struktur och den lokala branschstrukturen.

Likt övriga kommuner i landet står Stockholms stad inför demografiska förändringar som kräver verksamhetsanpassning och omställning. Stadens befolkningsutveckling följer det nationella mönstret, där gruppen över 80 år förväntas öka mest, samtidigt som antalet barn i förskole- och skolåldern minskar. I staden förväntas antalet förskolebarn minska fram till 2030 och därefter öka något. Antalet barn i skolåldern fortsätter att minska till följd av ett lägre barnafödande under senare år. Fram till 2035 förutses en viss, om än svag, ökning av andelen invånare i förvärvsaktiv ålder (20–64 år).

Stockholms stads befolkningsutveckling åren 2015-2025 och prognos åren 2026-2035 för utvalda åldersgrupper

Källa: Sweco, juni 2026.

Skatteunderlagets utveckling

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på skatteintäkterna beror på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningssystemet. Stockholms stads budget utgår från Sveriges kommuners och regioners (SKR) skatteunderlag per augusti året innan budgetåret.

Skatteunderlagsprognoser åren 2025-2029

	2025	2026	2027	2028	2029	2025–2029
SKR augusti 2026	3,5	3,5	5,1	4,2	4,0	22,1
SKR april 2026	3,3	4,0	4,7	4,3	4,2	22,3
Regeringen april 2026	3,3	4,2	4,9	4,0	3,9	22,0

Källa: Regeringen respektive SKR. augusti 2026.
Förklaring: Procentuell förändring visas i jämförelse med föregående år

Skatteunderlaget har reviderats upp för 2025, vilket förklaras av ett starkare preliminärt beskattningsutfall än tidigare bedömt. Denna revidering ger en bestående positiv effekt på skatteunderlagets nivå under hela prognosperioden. Samtidigt har skatteunderlagstillväxten för 2026 reviderats ned från 4,0 till 3,5 procent. Nedrevideringen beror främst på en svagare bedömning av antalet arbetade timmar, då uppgången i sysselsättningen förskjuts till 2027. Under 2027 stärks skatteunderlaget genom fler arbetade timmar samt högre pris- och inkomstbasbelopp och bedöms öka med 5,1 procent. Åren 2028–2029 ökar skatteunderlaget med drygt 4,0 procent per år, i nivå med det historiska genomsnittet för perioden 2015–2024. Sammantaget innebär SKR:s augustiprognos att skatteunderlagets nivå 2029 har reviderats ned med 0,2 procentenheter jämfört med föregående prognos.

Skatteunderlaget i *reala* termer speglar kommuners och regioners faktiska köpkraft. Under 2025 ökade det reala skatteunderlaget kraftigt, främst till följd av den negativa prisutvecklingen. När prisnivån normaliseras 2026 dämpas den reala tillväxten betydligt och hamnar i linje med ett historiskt genomsnitt. År 2027 väntas den reala skatteunderlagstillväxten åter öka något, driven av en stark nominell utveckling.

Skatteunderlagsprognos nominell och real utveckling åren 2025-2029

	2025	2026	2027	2028	2029
Nominellt skatteunderlag	3,5	3,5	5,1	4,2	4,0
Regelförändringar	-0,3	-0,5	0,0	0,0	0,0
Prisutveckling	-0,1	2,3	3,0	2,9	3,5
Realt skatteunderlag	4,0	1,6	2,0	1,3	0,5

Källa: SKR, Aktuell ekonomi 26:27
Förklaring: Procentuell förändring visas i jämförelse med föregående år

Den kommunala koncernens investeringar

Stockholm stad har höga ambitioner om en hållbar utveckling. För att utveckla och klara välfärdsuppdraget krävs investeringar i ny infrastruktur och samhällsservice. Samtidigt måste befintliga anläggningar och fastigheter underhållas och utvecklas för en effektiv drift och förvaltning som möter dagens och morgondagens behov. Stadens investeringsnivåer är därmed fortsatt höga. Utöver detta bidrar staden med medfinansiering i statliga och regionala infrastrukturprojekt.

Demografiska förändringar och ett osäkert omvärldsläge kräver att nämnder och bolag tydligare prioriterar inom och mellan planerade investeringar. Starkare investeringsstyrning, kostnadskontroll och samverkan i tidiga skeden krävs för ett effektivt genomförande. Kommunkoncernövergripande samordning av planering och uppföljning ska fortsatt stärkas. Bostadsutveckling ska prioriteras där infrastruktur och service redan finns så att väg- och ledningsnät, kommunikationer och kommunal service nyttjas effektivt.

Investeringsprojektens lönsamhet är avgörande för genomförbarhet liksom när i tid större investeringar i infrastruktur och samhällsservice planeras. En bedömning av ekonomiska förutsättningar och konsekvenser behöver göras tidigt i processen, i samråd med övriga berörda nämnder och bolag.

Balans mellan resultat, skuld och investeringar utgör tillsammans förutsättningarna för långsiktigt hållbara finanser. En god ekonomisk hushållning på lång sikt kräver att den kommunala koncernens investeringar i högre utsträckning finansieras med egna medel. Prioriteringar inom och mellan projekt, verksamhetsresultat, inkomster från försäljning av mark och avyttringar av icke strategiska tillgångar bidrar till detta.

Kommunfullmäktiges investeringsstrategi utgör grund för nämndernas och bolagens investeringsplaner. Nämndernas och bolagens investeringsramar redovisas i investeringsplanen, bilaga 3. Merparten av investeringarna avser beredande av mark för bostadsutveckling med tillhörande infrastruktur respektive ersättningsinvesteringar i befintliga anläggningar och fastigheter.

Staden är medfinansiär i ett antal angelägna statliga och regionala infrastrukturprojekt, utbyggnaden av tunnelbanan inom ramen för Stockholmsförhandlingen, kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen, Kistagrenen för Tvärbana Norr och projekt Stockholms Ström (förstärkning och förnyelse av elnätet). Medfinansieringen minskar utrymmet för finansiering av stadens egna investeringar och staden bör därför inte medfinansiera ytterligare projekt.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att styra ekonomi och verksamhet i både ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. En kommun ska hushålla med sina resurser och sträva efter att få ut så mycket som möjligt av varje skattekrona. Kostnaderna får inte överstiga intäkterna och varje generation ska i huvudsak bära kostnaderna för den service och konsumtion de själva använder. God ekonomisk hushållning omfattar både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv, vilka tillsammans säkerställer att varje generation bär sina egna kostnader och har finansiellt utrymme för att investera.

För kommunala bolag innefattar kravet på god ekonomisk hushållning att bedriva verksamheten affärsmässigt och kostnadseffektivt så att bolagen långsiktigt bidrar till kommunens samlade mål, finanser och välfärd.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen och lagen om kommunal bokföring och redovisning ska kommunfullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning som årligen ska följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. För verksamhetsåret 2027 utgörs stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning av mål för god ekonomisk hushållning enligt denna budget samt *Regler för ekonomisk förvaltning, Stockholms stads investeringsstrategi och Finanspolicy för Stockholm stad*. Ärendet *Planeringsförutsättningar för budget 2027-2029*, som anmälts till kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetstutskott, utgör därutöver underlag för den långsiktiga planeringen.

Kommunfullmäktige samt stadens nämnder och bolag ska förhålla sig till riktlinjerna så att verksamheten över tid bedrivs ändamålsenligt och bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning.

Mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål är, om inte annat anges, av betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunfullmäktige har även fem finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning:

Nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning
Målet för kommunen är att nettokostnaderna exklusive ändliga resurser, som reavinster, försäljningar, utdelningar med mera, inte ska överstiga skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.

Årets ekonomiska resultat
Målet för kommunen är att det ekonomiska resultatet enligt balanskravet för året ska uppgå till minst 0,1 mnkr.

Soliditet
Målet för kommunen respektive den kommunala koncernen är att soliditeten inte ska understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent. Målet ska redovisas inklusive kommunens samtliga pensionsåtaganden.

Budgetföljsamhet
Målet för kommunens budgetföljsamhet, mellan årets prognoser och utfall, är att den före och efter tekniska justeringar inklusive resultatenheternas resultat, inte får överskrida 100 procent. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition eller avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Prognossäkerhet
Målet för kommunen är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition eller avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska, utöver det som beskrivs under kommunfullmäktiges mål i inledningen samt under respektive verksamhetsområde, nämnd och bolagsstyrelse arbeta enligt kommunfullmäktiges gemensamma direktiv som följer nedan. Nämnder och bolagsstyrelser förutsätts även arbeta i enlighet med gällande stadsövergripande styrdokument samt övriga anvisningar utfärdade av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

I de gemensamma direktiven förtydligas kommunfullmäktiges särskilt prioriterade områden där det finns ett stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera av stadens nämnder och bolagsstyrelser. För att kunna möta de krav dagens och morgondagens stockholmare ställer behöver staden fortsätta att utveckla samverkan som leder till effektivitets- och kvalitetsvinster, även med externa aktörer, såväl nationella som internationella. I arbetet för att Stockholm ska vara en stad för alla är det av vikt att alla nämnder och bolagsstyrelser samverkar för en effektiv och sammanhållen kommunikation och skapar delaktighet hos stadens alla målgrupper.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Att nämnder och bolagsstyrelser ska hålla tilldelade ekonomiska ramar är självklart och en nödvändighet för att Stockholms stad ska klara välfärdsuppdraget i kombination med en ekonomi i balans. För att nå dit är det lika självklart att nämnder och bolagsstyrelser arbetar systematiskt med planering, uppföljning och analys av både verksamhet och ekonomi. I det arbetet är befolkningsprognosen, som utgör en grund för att bedöma behoven, ett av stadens viktigaste verktyg.

Investeringsprojektens finansiering påverkar stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även högre avskrivningar och driftskostnader på längre sikt och i vissa fall även hyreskostnader. Lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna har ökat den senaste femårsperioden, samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver därför bidra till att bromsa denna utveckling.

En fungerande samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser är avgörande för att både säkra en effektiv organisation och hög måluppfyllelse. Det bidrar också till en bättre och samlad kontaktyta mot medborgarna. Centrala facknämnder ska därför stärka sin samverkan med stadsdelsnämnderna och där det är möjligt anpassa sin organisation efter stadsdelsnämndernas geografiska indelning i syfte att stärka den lokala genomförandeförmågan och skapa enklare och tydligare kommunikationsvägar mellan staden och medborgarna

Kompetensförsörjning är en av stadens största utmaningar och att staden är ett föredöme som offentlig arbetsgivare är centralt för uppdraget. Genom ett närvarande ledarskap grundat i tillitsbaserad styrning ökar medarbetarbetarnas delaktighet, engagemang och trivsel. Kontinuitet i verksamheterna ska främjas för att höja kvaliteten i verksamheterna och bidra till bättre arbetsmiljö.

Rätt hanterad ska digitaliseringen bidra till att skapa en bättre välfärd där medarbetare i högre grad kan ägna sin arbetstid åt kärnuppgifterna. Därför ska staden ta till vara på digitaliseringens möjligheter i kvalitetsarbetet och, där så är lämpligt, pröva ny och innovativ teknik. Under de senaste åren har staden tagit stora steg framåt bland annat genom användning av digitala verktyg och nya arbetssätt. Det är viktigt att omhänderta de lärdomar som gjorts och den innovationskraft som finns för att utveckla staden framåt.

Samverkan för en trygg och säker stad

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Stadens Trygghetsprogram och Säkerhetsprogram är sammanlänkade och ska vara vägledande i arbetet. Stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är tvärsektoriellt, och samverkan mellan nämnder och bolagsstyrelser ska ske regelbundet på såväl strategisk som operativ nivå. Brottsförebyggande arbete är det som staden gör för att förebygga att brott sker, därtill ska insatser genomföras som ökar invånarnas trygghet. Det handlar om att skapa en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö, erbjuda sociala insatser och andra riktade brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder där behov finns.

Krisberedskapen och planeringen för civilt försvar behöver än tydligare knytas ihop i en sammanhållen beredskapsplanering. Krisövningar ska genomföras i enlighet med den stadsövergripande övningsplanen i syfte att bidra till ökad förmåga att hantera framtida kriser. Utökade och skärpta bestämmelser inom ramen för säkerhetsskyddslagstiftningen har en betydande påverkan på hur säkerhetsskyddsarbetet i staden bedrivs och innebär bland annat att kompetens och förmåga behöver öka markant, samt att administrativ hantering av de åtgärder som krävs behöver säkerställas i respektive berörd verksamhet.

Områden i staden med hög brottslighet och otrygghet kräver prioritering av gemensamma åtgärder som identifieras på central och lokal nivå. Här kraftsamlar staden i samverkan med polis och andra nyckelaktörer för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. För att minska det dödliga våldet bedrivs tillsammans med polis och kriminalvård ett intensivt och samordnat arbete riktat till riskindivider. Vägledande i samverkansarbetet är samverkansöverenskommelsen mellan staden och Polisen som ger en struktur och gemensam inriktning för arbetet och pekar ut ett antal prioriterade samverkansområden. Under ledning av kommunstyrelsen ska nämnder och bolagsstyrelser prioritera och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja stadens resurser, sprida kunskap samt utbyta goda exempel i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

Staden ska säkerställa trygga, attraktiva och rena stadsmiljöer för företagande. Näringslivet ska ses som möjliggörare i arbetet med att uppfylla stadens mål kring platssamverkan, integration och hållbarhet.

Samverkan för en hållbar stadsutveckling

Staden ska planeras ur ett helhetsperspektiv och vara sammanhållen och hållbar. Stockholm ska vara en attraktiv stad med ett dynamiskt och starkt näringsliv, som skapar en hög tillväxt och ger förutsättningar för välfärd och ett gott liv i stadens alla delar.

Stadens höga investeringsnivå har under perioder finansierats genom försäljning av tillgångar som inte bedömts vara nödvändiga för stadens kärnverksamhet. Detta har begränsat upplåningsbehovet, men i takt med att investeringarna har ökat och försäljningarna minskat har stadens upplåning stigit kraftigt. Det är därför angeläget att fortsatt avyttra fastigheter som inte är strategiska för staden, att minska investeringsvolymen i fastigheter som staden inte själv är hyresgäst i och att samarbeta med externa aktörer inom området samhällsfastigheter.

Genom aktivt och utökat samarbete med externa aktörer på marknaden som vill investera i bostäder och samhällsfastigheter minskar stadens finansieringsbehov och

ökar genomförandeförmågan. Vid sådana samarbeten kan viktig kunskap hos andra aktörer om styrning och uppföljning av projektframtagande, genomförande och förvaltning till-godogöras av staden och stärka den egna förmågan. Staden kan på detta sätt undvika kostnader för räntor och avskrivningar, men får istället betala hyra för nyttjandet av anläggningen eller fastigheten. Alla kommande projekt ska därför analyseras noggrant ur ett långsiktigt kommunkoncernsperspektiv, för att staden ska kunna avgöra vilket alternativ som långsiktigt bäst möter stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål.

En fortsatt hög takt i bostadsbyggandet är ett är en av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter, som alla nämnder och bolagsstyrelser ska skapa förutsättningar för utifrån sina respektive uppdrag och stadens riktlinjer för bostadsförsörjning. Exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har ett utökat ansvar för samordning av stadens bostadsbyggande.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymer som den växande staden kräver
- hålla budget, vilket är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten
- utveckla beslutsunderlag framför allt gällande kalkylering och riskbedömningar i tidiga skeden för att säkerställa att beslut fattas på rättvisande grunder
- beakta och implementera av kommunfullmäktige beslutade styrdokument och styrmodell i verksamhetsplanering och uppföljning
- ha en god prognossäkerhet genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget utveckla sin innovationsledningsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt
- arbeta för att höja prognossäkerheten för investeringar
- utveckla arbetet med synpunkter och klagomål med fokus på stärkt återkoppling och förbättringsåtgärder genom verksamhets- och kvalitetsutveckling
- säkerställa att stockholmarna och företagarna som kommer i kontakt med stadens verksamheter behandlas och bemöts likvärdigt och respektfullt
- säkerställa att Stockholm är en äldrevänlig stad i enlighet med WHO:s modell, där äldre kan leva ett tryggt och självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa
- i samverkan med relevanta aktörer arbeta med åtgärder för att minska negativa effekter på barn och ungas psykiska hälsa i spåret av pandemin i samtliga verksamheter i Stockholms stad som möter barn och unga samt personer med funktionsnedsättning
- säkerställa att barns rättigheter synliggörs i stadens verksamheter. Lagen om FN:s konvention om barnets rättigheter ska beaktas i beslutsprocesser som direkt eller indirekt rör barn
- tillämpa funktionshinderperspektivet för att säkerställa att alla, oavsett funktionsförmåga, får tillgång till stadens samhällsliv och till stadens stöd, skydd och service på lika villkor
- arbeta kostnadseffektivt med stärkt fokus på kärnverksamheten
- genom sin organisation säkerställa goda möjligheter till stadsövergripande samverkan inom staden och med externa parter

- arbeta med prioritering och tydliggjorda effektivitetsbeting för stadens lokalförsörjning
- ha en samordnad, kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning för att frigöra lokaler för annan användning, annan förhyrning eller avveckling
- driva drift- och investeringsprojekt med fokus på prioritering, styrning och effektivitet, såväl gällande ekonomi som energieffektivitet och kostnadsmedvetenhet
- som del i verksamhets- och kvalitetsutveckling vidareutveckla sin strategiska kommunikation i syfte att stärka samverkan och dialog med stockholmare, näringsliv och akademi
- använda konsulttjänster endast i de fall då det är säkerställt att det är det mest kostnadseffektiva alternativet
- undersöka möjligheterna att flytta ut stadens nämnder och bolagsstyrelser, från innerstad till ytterstad med hänsyn till synergieffekterna av samlokalisering
- arbeta för att säkerställa ökad tillväxt och företagsamhet samt ha ett proaktivt och flexibelt förhållningssätt i näringslivsarbetet
- värna befintligt näringsliv vid större ingrepp som kan påverka företagandet och vid behov genomföra konsekvensanalyser och beakta dessa vid större beslut som kan påverka näringslivet
- tillsammans utveckla Stockholms stad som en företagsvänlig stad i linje med stadens ambitioner inom näringslivsmålet. I detta arbete är NKI-mätningar, relevanta kontaktytor och dialog mellan staden och näringslivet viktiga och prioriterade delar
- vidareutveckla organisation och processer för professionella etableringstjänster inom uppdraget etableringskedjor
- utveckla stadens myndighetsutövning, kommunikation och kontaktvägar till att bli tydligare, effektivare och ändamålsenliga för företag och entreprenörer, inte minst genom digitalisering och innovation, detta genom en effektiv samverkan mellan berörda nämnder och bolag
- säkerställa att tillväxtanalysen används i det operativa arbetet
- säkerställa trygghet, tillgänglighet och attraktivitet i stadsmiljön för ett fungerande näringsliv i hela staden
- säkerställa att det inte bedrivs illegal näringsverksamhet i stadens lokalfastighetsbestånd och på tillståndsbelagda platser i stadens stadsmiljö
- förstärka det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser särskilt i stadens södra delar och översiktsplanens fokusområden
- säkerställa att samtliga medarbetare med näringslivsnära uppdrag ska genomgå grundutbildningen i näringslivsfrämjande arbete samt erbjudas fördjupningsutbildning i näringslivpolicyns innehåll och förhållningssätt
- öka dialog och samverkan mellan både stadens verksamheter och med näringslivet gällande kompetensförsörjningsfrågor, nationella etableringsförfrågningar och branschöverskridande prioriteringar
- säkerställa att digitala projekt är väl avgränsade i storlek och omfång och syftar till att lösa specifika uppgifter för verksamheterna till en rimlig kostnad, i relation till nyttan
- fortsätta tillvarata den digitalisering som skedde under pandemin och fortsätta utveckla digitala arbetssätt och tjänster för ökad kvalitet och effektivitet
- säkerställa att innovationer och digitalisering bidrar till ökad kvalitet och resurseffektivitet i stadens verksamheter
- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av innovations- och digitaliseringsprojekt. Staden ska vara en lärande organisation och ta tillvara

på erfarenheter för att uppnå största nytta för stadens medarbetare, verksamheter och invånare i kommande och pågående projekt
- samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser inom innovation och digital transformation i syfte att identifiera utvecklingsområden som kan skalas upp
- samråda med kommunstyrelsen i samband med genomförande av strategiska innovations- och digitaliseringsprojekt för att säkerställa att utvecklingen inte medför kostnadspåverkan på stadens övriga verksamheter
- analysera och redovisa driftkostnadskonsekvenser av digitaliseringsprojekt
- använda stadens centrala plattformar vid digitaliseringsprojekt
- utveckla effektiva och stödjande metoder samt samverka med andra för idéutbyte och lärande i arbetet med ständiga förbättringar, innovation och digitalisering
- säkerställa att det finns resurser och kompetens för ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete
- delta i och bidra till nationella och regionala samverkansinitiativ och myndighetssamarbeten i innovations- och digitaliseringsfrågor
- bidra till ökad innovationskapacitet genom att arbeta för hög datakvalitet och möjligheter att dela data, till exempel som öppna data, där det är möjligt utifrån informationsklassningen
- säkerställa tillgängligheten av stadens digitala tjänster och webbplatser
- uppmuntra förslag från medarbetare, stockholmare och andra aktörer i arbetet med innovation och kvalitetsutveckling och stärka samarbetet med partners och andra aktörer som vill bidra i detta arbete
- arbeta aktivt för att bygga digital kompetens i stadens verksamheter, inklusive beställarfunktion av digitala tjänster och produkter
- bidra till aktivitetsinsatser, bland annat Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden kartlägga möjligheten att erbjuda meningsfulla och mervärdesskapande feriejobb som erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden, för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor
- kartlägga möjligheterna att tillgängliggöra arbetsplatser bland stadens upphandlade entreprenörer
- vidareutveckla de kommunala etableringsinsatserna med syfte att förbättra arbetssätt och samordning
- förstärka och individanpassa bostadsvägledning till nyanlända så att genomströmningen och vidareflytt till egen bostad från genomgångsbostaden ökar
- genom tät intern samverkan och externa samarbeten hitta platser för och möjliggöra lämpliga boendelösningar i mottagandet både på kort och lång sikt
- verka för att nyanlända ges förutsättningar att snabbt etablera sig i Stockholm genom studier och arbete och säkerställa en ändamålsenlig organisation och arbetssätt för nyanländas kommunmottagning och etablering
- stärka och särskilt prioritera samhällsvägledning, samhällsorientering med slutprov och information till nyanlända under etableringen
- öka samarbetet med näringslivet och andra externa aktörer under samordning av arbetsmarknadsnämnden kopplat till bland annat Integrationspakten för att skapa fler möjligheter till egen försörjning, praktik samt att vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation om nyanländas kommunmottagning och etablering
- under ledning av kommunstyrelsen prioritera och utveckla en strategisk och operativ samverkan för att systematiskt, kunskapsbaserat och effektivt nyttja

stadens resurser, sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet
- genom att utveckla och fokuserat fullgöra sina respektive uppdrag bidra till att staden framöver inte har några utsatta eller särskilt utsatta områden
- bidra till en trygg och attraktiv boende- och stadsmiljö genom att säkerställa att trygghetsskapande faktorer tillgodoses i de enskilda projekten och att lokala behov och förutsättningar inhämtas tidigt i processerna
- genom aktiv renhållning och skötsel bidra till en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö
- utifrån relevanta data, lokala lägesbilder och orsaksanalyser tillsammans med polis, näringsliv, civilsamhället och andra viktiga aktörer genomföra trygghetsskapande åtgärder i den offentliga miljön inom det egna ansvarsområdet
- under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med Polisen och Region Stockholm i trygghetsskapande och brottsförebyggande syfte möjliggöra för fler trygghetskameror på prioriterade platser i den offentliga miljön
- i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare fortsätta arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån erfarenheter, kunskap och forskning inom området. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska utgå från handlingsplaner som innehåller lokala lägesbilder och beslutade aktiviteter
- tillsammans med kommunstyrelsens samordnande funktion bidra till att stävja fusk, oegentligheter och organiserad brottslighet inom staden
- inrätta krav på utdrag ur Polismyndighetens belastningsregister vid nyanställning samt ta fram egna riktlinjer för bedömningen av utdraget med hänsyn till arbetsuppgifter och målgrupper i kontakt med sökt tjänst
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad strategisk kommunikation i trygghets- och säkerhetsfrågor som sprider kunskap
- i de fall föreningar mottar bidrag från staden eller hyr in sig i stadens lokaler eller ansöker om upplåtelse av allmän plats, säkerställa att stadens riktlinjer följs samt kontrollera att bidrag och lokaler används i avsett syfte
- polisanmäla fusk med eller medvetet missbruk av bidrag och lokaler
- omsätta lärdomar från krishanteringen av pandemin i uppdaterad beredskapsplanering, såsom krisledningsplanering, kriskommunikationsplanering, kontinuitetsplanering och krisledningsövningar
- för de nämnder och bolagsstyrelser som omfattas av säkerhetsskyddslagen säkerställa att det finns resurser och kompetenser tillgängliga i den utsträckning som krävs för att upprätthålla säkerhetsskyddet och bidra i utvecklingen av stadens säkerhetsskyddsorganisation
- under ledning av kommunstyrelsen fortsätta planeringen för civilt försvar
- under ledning av kommunstyrelsen ta ett samordnat grepp om arbetet mot otillåten påverkan av stadens medarbetare
- under ledning av kommunstyrelsen systematiskt samla, kartlägga och tillgängliggöra data som har relevans för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet
- säkerställa och samordna stadens arbete för ett långsiktigt stabilt årligt tillskott av bostäder med tillhörande samhällsservice
- se till att stadens lokal- och fastighetsinnehav utvecklas på ett sätt som bidrar till att investeringar kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och med låg finansiell risk, samtidigt som stadens förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler utvecklas
- säkerställa att näringslivet ges goda förutsättningar i stadsutvecklingen och att företags behov beaktas i ett tidigt skede, inte minst i stora stadsutvecklingsprojekt

- i planering och byggande på ett tidigt stadium säkerställa behovet av erforderliga samhällsfastigheter, såsom skolor, förskolor och särskilda boenden, bibliotek samt idrottsytor, till rimliga villkor
- tillvarata den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och i stadens fokusområden
- arbeta för en fossilfri organisation och stad genom teknikutveckling, digitalisering och ökad samverkan med näringslivet
- fortsätta arbetet med energieffektiviserande åtgärder i stadens verksamheter
- verka för ett resurssmart Stockholm och för att öka andelen insamlat matavfall
- verka för ett ledarskap präglat av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod
- verka för att stärka chefers förmåga att leda i förändring och komplexitet
- ha en långsiktig planering för att behålla, utveckla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens
- arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen
- säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända av medarbetare och chefer
- arbeta förebyggande samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet
- prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet
- under samordning av kommunstyrelsen medverka till en stadsövergripande och samordnad kommunikation och marknadsföring som stärker stadens arbetsgivarvarumärke
- hålla nere kostnaderna för och uppnå en högre grad av ekonomisk styrning inom lokalförsörjningen
- beakta möjligheter till samplanering, samlokalisering och samverkan med andra nämnder och bolagsstyrelser ifråga om lokaler, inte minst vad gäller utbildning och idrott
- aktivt delta i och stödja stadens gemensamma kategoriorganisation för inköp
- säkerställa att gemensamma arbetssätt, processer och systemstöd används
- säkerställa att det finns tillräcklig kompetens och resurser för att kunna kravställa där ekonomiskt försvarbart och genomföra upphandlingar samt följa upp ingångna avtal
- säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU, Regler för ekonomisk förvaltning och nämndens eller bolagsstyrelsens egna riktlinjer
- säkerställa att stadens inköp är kostnadseffektiva och konkurrensneutrala med rätt kvalitet utifrån verksamhetens behov
- använda inköp som ett medel att utveckla kvaliteten i verksamheterna genom att vara öppna för nya och innovativa lösningar
- under ledning av kommunstyrelsen bidra till en ökad samverkan och dialog med leverantörer och branschorganisationer
- förbättra metoder för att tillvarata den potential som finns för anbud från små och medelstora företag eller andra aktörer i offentlig upphandling, för sund konkurrens och ökad innovation
- med stöd av arbetsmarknadsnämnden överväga hur det inom ramen för det egna uppdraget kan genomföras aktiviteter som främjar arbetsintegrerande sociala företag
- bevaka och tillvarata de möjligheter till extern finansiering som erbjuds inom EU:s fonder och program

- i enlighet med stadens EU-policy bevaka lagar och beslut för att kunna säkerställa kvalitet och kostnadseffektivitet i stadens verksamhet
- söka relevanta internationella sammanhang och samverkansytor samt utveckla befintliga för att öka verksamhetsutvecklingen i enlighet med stadens internationella strategi

(KD)
Inl:32

Skattesats

För år 2027 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,74 per skattekrona.

För år 2027 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 8,0 öre per skattekrona.

Stockholm 25 november 2026
Nike Örbrink

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2027 KS	Förslag till budget 2027 KD	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	10 687,0	10 650,5	-36,5
Verksamhetens kostnader (-)	-68 948,1	-67 758,9	1 189,2
Avskrivningar (-)	-3 310,8	-3 310,8	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-1 642,7	-1 141,3	501,4
Prestationsreserv	-437,7	-337,7	100,0
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-768,0	-600,0	168,0
Pensionsavgifter (-)	-1 888,5	-1 888,5	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	19,7	-6,7	-26,4
Verksamhetens nettokostnader	**-66 289,1**	**-64 393,4**	**1 895,7**
Skatter	71 958,8	70 063,1	-1 895,7
Begravningsavgift	316,0	316,0	0,0
Inkomstutjämning	-7 571,5	-7 571,5	0,0
Kostnadsutjämning	-1 252,2	-1 252,2	0,0
Regleringspost	2 569,0	2 569,0	0,0
Fastighetsavgift	1 549,0	1 549,0	0,0
LSS-utjämning	-1 880,9	-1 880,9	0,0
Verksamhetens resultat	**-600,9**	**-600,9**	**0,0**
Finansiellt resultat	601,0	601,	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	0,0	0,0	0,0
Resultat efter finansiella poster	**0,1**	**0,1**	**0,0**
Förändring av redovisat eget kapital	**0,1**	**0,1**	**0,0**

(KD)
Inl:34

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2027 KS	Förslag till budget 2027 KD	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-8 684,7	-8 819,7	- 135,0
Inkomster	940,0	940,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 520,0	- 315,0	205,0
Nettoinvesteringar (-)	**-8 264,7**	**-8 194,7**	**70,0**
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	3 310,8	3 310,8	0,0
Ej aktiverbara utgifter (CM 5)	768,0	600,0	
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
Upplåningsbehov	3 985,8	4 083,8	98,0
Summa finansiering investeringsplan	**8 264,7**	**8 194,7**	**98,0**
Netto	**0,0**	**0,0**	**168,0**

Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. För att minska skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare. Investeringsutrymmet för staden under planperioden utgår från en egenfinansieringsgrad om 100 procent i syfte säkerställa en långsiktigt hållbar investeringsnivå. I egenfinansieringsgraden inkluderas stadens prognostiserade intäkter från exploatering och fastighetsförsäljning.

(KD)
KS:1

Kommunstyrelsen m.m.

Kommunstyrelsen m.m. ska samordna stadens insatser för att säkerställa stockholmarnas möjlighet till arbete och bostad och leda stadens systematiska kvalitetsarbete. Styrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling och företräder staden gentemot externa parter avseende nationella och regionala infrastrukturfrågor. Den har även en viktig roll i arbetet med tillgänglighet och delaktighet så att staden, dess service och dess verksamheter kommer alla invånare till del oavsett ålder eller funktionsförmåga.

Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål genom en tydlig målstyrning som säkerställer god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Den ska bidra till ett helhetsgrepp och tydlighet i styrning och kvalitetsarbete inom staden.

Kommunstyrelsen ska inom ramen för de strategiska välfärdsfrågorna analysera befolkningsutvecklingen och de ökade kostnaderna för stadens verksamheter över tid, med fokus på förutsättningar, utmaningar och möjligheter. Arbetet ska bidra till en ändamålsenlig och effektiv verksamhet hos nämnderna.

Kommunstyrelsen har ett helhetsansvar över att stadens näringslivsarbete utvecklas i den riktning som bidrar till att uppfylla näringslivspolicyns målsättningar och aktiviteter i samverkan med nämnder och bolagsstyrelser. För att stärka samplaneringen av, och säkerställa en stadsövergripande syn på ny-, om- och tillbyggnader av förskolor och skolor; har kommunstyrelsen ett övergripande ansvar.

Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmana till vidtagande av verksamma åtgärder vid eventuella underskott, samt arbeta för att öka prognossäkerheten för investeringarna.

Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden har ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivar- och utvecklingsfrågor samt utarbetar och genomför insatser för att säkra chefs- och kompetensförsörjningen. Kommunstyrelsen ska främja en innovativ och lärande organisation som drar nytta av digitaliseringens möjligheter.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmana till vidtagande av verksamma åtgärder vid behov. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, trygghetsutskott, näringslivsforum, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Kontoret har ansvaret för att centralt samordna stadens verksamheter för att säkerställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget.

Stadsledningskontoret har främst ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av:

- ekonomistyrning och finansstrategi
- strategiska kvalitetsutvecklingsfrågor, innovationsarbete och digitalisering
- övergripande och strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering
- IT-strategier, IT-säkerhet och informationssäkerhet
- stadens miljö- och klimatarbete
- stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, inklusive övergripande samverkan med polisen, arbetet med kommunala ordningsvakter samt välfärdsfusk och arbetet mot våldsbejakande extremism
- stadens säkerhetsarbete, inklusive krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet
- inköpsverksamheten i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning, gemensamma processer och system
- drift, förvaltning och utveckling av koncerngemensamma system och plattformar
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden för äldre samt förvaltning av avtal
- bistå äldrenämnden och stadsdelsnämnderna i uppföljningen av avtal avseende drift av vård- och omsorgsboenden för äldre samt delta i arbetet med att utveckla och samordna avtalsuppföljningen
- stadsövergripande, strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori IT-konsulter

För år 2027 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Socialdemokratiska arbetarepartiet	45 950
Vänsterpartiet	25 170
Miljöpartiet De gröna	23 131
Moderata samlingspartiet	22 330
Centerpartiet	8 638
Sverigedemokraterna	7 455
Liberalerna	5 073
Kristdemokraterna	4 121
SUMMA	**141 868**

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	660
Partistöd per mandat	485

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år. Partierna ska redovisa hur partistödet används i förhållande till gällande lagstiftning.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Avtalen ska vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-STING	4 000
Bidrag till akademin	(tkr)
-Handelshögskolan i Stockholm	2 000
-Professur i stadshistoria	380
-Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
Övriga ersättningar	(tkr)
-Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 580
-Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	350
-Tyresta Nationalpark	500
-Föreningen Spårvagnsstäder	100
-Nobelmuseum	8 000
-Föreningen Stockholm Pride	2 000
Summa	**23 510**

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademin och näringslivet ingår. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-Stockholm Business Region AB	116 000
-Stiftelsen Electrum	9 000
-Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
-Counter-Terrorism Preparedness Network, CTPN	1 000
-European Coalition of Cities against Racism, ECCAR	35
-Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	26 745
-Storsthlm*	22 226
-Stockholmsregionens Europaförening	3 000

-Eurocities	200
-Storstockholms brandförsvar, SSBF	448 860
-International Council for Local Environmental Initiatives, ICLEI	40
-Cities and Regions for Transport Innovation, POLIS	125
-Carbon Neutral Cities Alliance, CNCA	100
-Samverkan Stockholmsregionen, SSR	1 500
-AI Sweden	400
Samarbeten med akademin	(tkr)
-Vetenskapsstaden	2 600
-OpenLab	2 800
-Digital Futures	500
-Kungliga Tekniska Högskolan, KTH	5 000
Övriga ersättningar	(tkr)
-Partistöd med mera*	54 265
-Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, Stockholms kommunalanställdas idrotts- och motionsförbund, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms förvaltningschefer	1 470
-Pris till Katarina Taikons minne	100
-S:t Julianpriset	100
Summa	**697 466**

* Prognos

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med totalt 116 mnkr 2027, vilka är avsatta under kommunstyrelsen m.m. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr, samt 2 mnkr till Welcome desk och 2 mnkr till nytt samarbetsavtal med Ung företagsamhet.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2027 är 21,8 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm ska vara en stad där fler människor arbetar, växer upp, lever i trygghet och åldras med värdighet. Tillväxt och växande företag förenas med en god bostadsbyggnadstakt och ledande kvalitetsutveckling i stadens verksamheter med ett stringent fokus på kärnverksamheten.

Människors trygghet och möjligheter till utbildning, forskning, digitalisering, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft, framtidsvillkor och nya arbetstillfällen. Staden ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möjliga styrning. Styrdokument och styrprocesser ska vara samordnade och främja kostnadseffektivitet och verksamhetsutveckling.

Kommunstyrelsen ska ta ett helhetsgrepp för att skärpa kostnadskontrollen och motverka överdimensionerade investeringar, slöseri och välfärdsfusk. Respekten för skattebetalarnas pengar ska stärkas och det kommunala kärnuppdraget stå i fokus – stadens offentliga verksamhet ska vara liten men stark. Kostnaderna för konsulter, kommunikationsverksamheter, kanslier och olika rådgivande organ ska minskas. Genom att utgifterna begränsas möjliggörs en minskning av stadens låneskuld, som annars riskerar att få allvarliga konsekvenser för välfärden i det nya ränteläget och mot bakgrund av de kraftigt höjda kapitalkostnaderna under förra mandatperioden. Samtidigt möjliggörs en ansvarsfull, successiv sänkning av kommunalskatten.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Kommunstyrelsen ska leda stadens övergripande arbete för att Stockholm ska vara en levande, hälsosam och attraktiv stad med god tillväxt. Stockholm ska ha landets bästa företagsklimat år 2030, bli norra Europas ekonomiska motor och vara det självklara valet för företag att verka ifrån. Under året inrättas Näringslivsforum som råd under kommunstyrelsen för att involvera lokala näringslivsföreträdare i syfte att nå dessa mål. Näringslivspolicyn anger riktning och mål för stadens näringslivsarbete, där en central del av kommunstyrelsens ansvar är att utveckla arbets- och synsätt i syfte att främja innovation, utveckling och tillväxt på bästa sätt.

Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadens verksamheter är näringslivsfrämjande, och bevaka att myndighetsutövandet utvecklas för att erbjuda goda förutsättningar för näringsverksamhet samt minimera regelbördan för företagen. Stockholms stad ska erbjuda en tydlig och professionell etableringsservice och kännetecknas av korta handläggningstider, ett innovativt förhållningssätt och lyhördhet inför företagens behov. Staden ska införa en servicegaranti som berättigar företag och privatpersoner till ekonomisk kompensation när kommunal service inte tillhandahålls inom utsatt tid.

Utmaningar behöver hanteras gemensamt. Näringslivet kan även på frivillig grund tillsammans med kommunen axla ansvaret för bättre integration, ett mer klimatvänligt Stockholm och socialt förebyggande arbete.

Arbetsmarknadspolitikens mål ska alltid vara att de som kan försörja sig själva ska göra det och att alla som vill studera på högre nivå ska få stöd att vidareutbilda sig. Genom att fler arbetar och gör rätt för sig kan utanförskap brytas, näringslivets kompetensbrist åtgärdas och ekonomin växa, samtidigt som stockholmarna ges goda förutsättningar att utvecklas. Med fler människor i arbete och högre tillväxt kan bättre välfärd förenas med låg skatt.

Staden ska ägna sig åt sina kärnuppdrag och de målgrupper den bär ansvar att tillhandahålla service för. Stockholms arbetsmarknadsinsatser ska rikta sig till dem som

står allra längst ifrån arbetsmarknaden och staden ska fortsätta fokusera på vuxenutbildning, där Svenska för invandrare (sfi), insatser för att motverka kompetensbrist samt yrkesförberedande stockholmsjobb är centrala verktyg. Feriejobb ska erbjudas de ungdomar som har svårast att hitta ett första sommarjobb och inbegripa nödvändiga arbetsuppgifter som stärker ungdomarnas framtidsutsikter på arbetsmarknaden.

En god bostadsbyggnadstakt är ett prioriterat mål. Stockholm ska samtidigt tillföras såväl ny infrastruktur som fler samhällsfastigheter i form av bland annat pedagogiska lokaler, omsorgsboenden, kommersiella lokaler samt kultur- och idrottslokaler. Staden ska verka för ett ökat samarbete med externa aktörer på marknaden som vill investera i infrastruktur, bostäder och samhällsfastigheter. Genom en öppenhet för hur fristående aktörer kan vara med och utveckla staden frigörs resurser till de kommunala kärnverksamheterna.

Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt, och behov. Staden ska verka för att säkerställa en bättre framkomlighet för alla trafikslag och för att intäkterna från trängselskatten på sikt ska stanna i Stockholm.

Omsorg genom hela livet

Tillgången till bra förskolor och skolor med en god miljö för barnen är viktig för stockholmarna och har betydelse för Stockholms attraktivitet som stad att bo och arbeta i. Behovet av förskolor och skolor är under ständig förändring. Det är viktigt att staden i dialog med fristående aktörer även verkar för en tillväxt av fristående alternativ i skolplaneringen, samt för att fler kommuner ska arbeta för ett utökat antal gymnasieplatser.

Stockholm står inför en demografisk utveckling förknippad med ett ökat behov av stadens tjänster och med en hög investeringsvolym. Detta ställer höga krav på att staden arbetar för en balanserad och långsiktigt hållbar ekonomi genom effektiv resursanvändning, god prioriterings- och samordningsförmåga, förenklade och standardiserade processer, en effektiv lokalförsörjning, samt samverkan med både interna och externa aktörer för att hitta nya, innovativa sätt att arbeta på.

Stockholm ska bli en mer trygg, levande och hållbar stad. Kommunstyrelsen ska ta ett samlat grepp med fokuserade, koordinerade och väl underbyggda insatser för att göra alla stadsdelar säkra och trygga. Upprustningen av bostäder och fysisk omvandling av stadsmiljön är prioriterad och ska ske samtidigt med satsningar på trygghet, integration, utbildning, jobb och företagsutveckling.

Arbetet med att utveckla och aktivera otrygga platser, i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, näringslivet, civilsamhället och medborgare; ska fortsätta och förstärkas. Företagarperspektivet i stadens strategiska trygghetsarbete ska fortsatt stärkas för att säkerställa goda förutsättningar för företagande i hela staden.

Ett ansvarsfullt trygghetsarbete måste ha ett brett angreppssätt och vara såväl förebyggande som reaktivt. Genom att stärka familjesituationen kring barn i riskmiljöer och så tidigt som möjligt fånga upp unga i riskzon, förebyggs utsatthet samtidigt som förutsättningar för en god uppväxt och framtidstro skapas. Familjer ska erbjudas stöd och de sociala insatsgrupperna – bestående av skola, socialtjänst och polis – är prioriterade i detta arbete. Under året kompletteras insatsgrupperna med en tredje målgrupp i de yngre åldrarna för att förebygga att barn och unga utnyttjas av kriminella.

Kommunstyrelsen samordnar och följer tillsammans med Polisen samt berörda nämnder upp det arbete som sker inom ramen för den gemensamma samverkans-överenskommelsen. Kommunstyrelsens arbete förstärks med ökade resurser för samordnande och stadsövergripande samverkansfrågor med Polisen, med särskild inriktning på förebyggande insatser för trygghet och säkerhet i stadsmiljön. Samarbetet med polisen ska fördjupas och fler trygghetskameror och gemensamma åtgärdsplaner mot brott tillkomma.

Efter Rysslands angreppskrig mot Ukraina och de senaste årens försämring av det säkerhetspolitiska läget, har ett förstärkt arbete med att höja Sveriges krisberedskaps- och försvarsförmåga inletts. Arbetet med krisberedskap och med att utveckla förmåga för civilt försvar i staden ska intensifieras och fortsätta knytas samman i en sammanhållen beredskapsplanering för ökad motståndskraft. Stadens samverkan med myndigheter och andra aktörer är en naturlig del av arbetet. Kommunstyrelsen ska ge förutsättningar för att arbetet med säkerhetsskydd stärks i staden och att den reella förmågan ökar. Samordningen av det olycksförebyggande arbetet ska utvecklas. Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadens trygghets- och säkerhetsinsatser inom ramen för regional samverkan förstärks och att synergier med övriga samverkansparter utvecklas.

Stockholms karaktär i fokus

Stadsmiljön spelar stor roll för människors trygghet och trivsel. Offentliga platser ska vara ljusa, attraktiva, välskötta och präglade av aktivitet. Parker, grönområden och promenadstråk ska vara upplysta och ha goda siktlinjer. Fotgängare på gågator och torg ska skyddas genom fordonshinder som förhindrar terrorattentat. Mot bakgrund av en tidigare förhöjd terrorhotnivå kommer arbetet med säkerhet i den offentliga miljön särskilt prioriteras även framgent. En levande, säker och omhändertagen stad är en trygg stad.

Kommunstyrelsen ska samarbeta med regionens universitet och högskolor kring forskning, utbildning, utveckling och innovation som bidrar till verksamhetens utveckling, samt arbeta strategiskt för att öka den externa FoI-finansieringen.

Staden har en långvarig samverkan med Stockholms rika kultur- och föreningsliv, som utgör en viktig del i stockholmarnas vardag. Ansökningsförfarandet för föreningsbidrag ska vara enkelt och likvärdigt för de föreningar som uppfyller stadens riktlinjer.

All hantering av allmänna medel måste ske ansvarsfullt, transparent och med möjlighet till kontroll. Kommunstyrelsen ska leda och stärka arbetet med att kontrollera att föreningsbidrag och lokalupplåtelser svarar mot stadens övergripande prioriteringar och demokratikriterier, liksom att de används för avsedda ändamål. Staden ska även säkerställa att föreningsbidrag inte leder till kulturell, etnisk eller könsmässig segregation. Föreningar med odemokratiska värderingar som bidrar eller uppmuntrar till, bjuder in eller samordnar aktörer som ger uttryck för eller har kopplingar till våldsbejakande extremism ska varken kunna uppbära föreningsbidrag, använda sig av stadens lokaler eller arrangera verksamheter på allmän plats. Nya riktlinjer med ökad kontroll av föreningarna måste utformas.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa att det hålls en kommunal folkomröstning om alternativa gestaltningar för Nobelcenter 2.0
- tillse att Bromma flygplats bevaras för att säkerställa Stockholms stads beredskap, möjligheten till drönartrafik och för att möjliggöra framtidens gröna och elektrifierade flyg
- fortsätta att stärka det strategiska samarbetet med regionen för att kunna erbjuda sammanhållen vård och omsorg för äldre, med fokus på trygghet och kontinuitet, som även är samhällsekonomiskt effektivt
- förstärka arbetet med en äldrevänlig stad
- återinrätta ett trygghetsutskott under kommunstyrelsen samt inrätta ett näringslivsråd
- fördjupa det brottsförebyggande arbetet gentemot äldre och sårbara grupper, bl.a. genom satsningar mot bedrägerier tillsammans med Polismyndigheten
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration genom arbete och samhällsorientering med slutprov
- samordna berörda nämnders och bolagsstyrelsers samt SHIS arbete med att tillgodose genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering och söka resurs- och kostnadseffektiva lösningar för genomgångsbostäder
- återinrätta stadens återvandringscenter
- införa ett kommunalt tiggeriförbud samt fördjupa arbetet mot olovliga bosättningar och sovplatser genom systematisk dialog med berörda myndigheter samt med utgångspunkt i en kommande reviderad ordningslag som möjliggör för kommuner att ingripa
- stödja nämnder och bolagsstyrelser, leda och koordinera stadens trygghetssatsningar, trygghetsinvesteringar och brottsförebyggande arbete genom att utveckla metoder, arbetssätt och verktyg för ett ändamålsenligt och verkningsfullt trygghetsskapande arbete centralt och lokalt, samt sprida och kommunicera dessa i staden
- utöka stadens satsning på operativt trygghetsarbete samt inrätta en central och stadsövergripande samordningsfunktion med ansvar för det samlade säkerhets- och trygghetsarbetet
- stödja socialnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med att utfärda tillträdesförbud för dem som systematiskt stör eller bedriver olaglig verksamhet i stadens offentliga lokaler
- leda stadens arbete mot det dödliga våldet i kriminella miljöer inom ramen för ett centrum mot organiserad brottslighet
- intensifiera arbetet med avhopparverksamhet tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna
- inrätta en central bidragsnämnd med ansvar för stadens fördelning, utbetalning och uppföljning av föreningsbidrag samt ta fram ett stadsövergripande register över samtliga bidragsmottagande organisationer och ingångna IOP-avtal
- utveckla fördjupade analyser inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet samt stödja nämndernas arbete med lägesbilder och orsaksanalyser
- leda, samordna, intensifiera och utveckla stadens arbete med kamera-bevakning och stadsövergripande ordningsvakter tillsammans med Polis-myndigheten, samt verka för att ordningsvakterna får utökade befogenheter
- genomföra pilotförsök för ökad trygghet tillsammans med Polismyndigheten, bland annat *kaosbelysning* på platser med återkommande ordningsstörningar

- utveckla en kommunal skattedeklaration riktad mot stockholmarna för att redogöra för medborgarna hur deras skattepengar använts, uppdelat per nämnd och utgiftsområde
- kraftfullt intensifiera arbetet mot välfärdsfusk i samråd med socialnämnden, bidragsgivande nämnder samt relevanta myndigheter som Skatteverket och Utbetalningsmyndigheten
- genomföra en kartläggning av fuskets omfattning i Stockholms stad, då mer kunskap är en förutsättning för fler riktade insatser. Kartläggningen ska inbegripa ett brett spektrum av områden, till exempel föreningsbidrag, ekonomiskt bistånd, assistansersättning, folkbokföring och företag som har ekonomiska förbindelser med staden
- öka kunskap hos samtliga berörda medarbetare i staden om välfärdsfusk och hur fusket kan inverka på stadens verksamhet
- leda och samordna arbetet för att staden inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden samt löpande kartlägga och förebygga näringslivets utsatthet för brottslighet och otrygghet
- utveckla stadens strategiska kommunikation inom trygghetsområdet
- samordna och leda berörda nämnder i arbetet med att öka sin kunskap och utveckla systematiska arbetssätt för att motverka våldsbejakande extremism
- i nära samarbete med trafiknämnden, Polismyndigheten och Säkerhetspolisen förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder. De platser som gemensamt pekats ut som sårbara för terrorattentat ska skyndsamt åtgärdas med permanenta trafikhinder. Nya platser kan tillfälligt åtgärdas med temporära trafikhinder under en begränsad tid.
- erbjud polismyndigheten pilotförsök med polisiära drönare för ökad trygghet och ordning på platser med återkommande problematik, både i inner- och ytterstad
- prioritera, samordna och leda stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i det civila försvaret
- samordna arbetet med att öka stadens kunskaper om och samlade förmåga inom säkerhetsskydd samt tydliggöra ramarna för stadens säkerhetsskyddsorganisation i samarbete med Stockholms Stadshus AB
- fortsätta utveckla arbetet med kort- och långsiktigt krisstöd vid allvarliga händelser i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden
- löpande leda och stödja arbetet med implementeringen av styrdokument
- säkerställa att stadens insatser inom ramen för Samverkan Stockholms-regionen förstärks och att synergier med övriga samverkansparter utvecklas
- intensifiera och samordna stadens arbete mot otillåten påverkan av tjänstemän, samt utvärdera förekomsten av otillåten påverkan från kriminella nätverk och klanstrukturer
- utred och inrätta krav på utdrag ur Polismyndighetens belastningsregister vid nyanställning i staden samt utred huruvida liknande kravställning kan ställas på externa utförare av välfärdsuppdrag
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB undersöka möjligheterna att flytta ut stadens nämnder och bolagsstyrelser från innerstad till ytterstad, med hänsyn till synergieffekterna av samlokalisering
- verka för att stärka möjligheterna för personer med olika funktionsnedsättningar att få arbete i privat sektor och inom staden, bland annat genom utvecklad samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden arbeta strategiskt med kompetensförsörjning kopplat till näringslivets förutsättningar och långsiktiga

behov, samt stödja berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa en långsiktig kompetensförsörjning
- ta emot och bedöma ansökningar till den så kallade sociala investeringsfonden, som finansierar kostnadseffektiva förebyggande åtgärder för att motverka kulturell segregation, utanförskap och social utsatthet
- stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med etableringscentrum och samverkan med nationella myndigheter för att skapa en väg in för nyanlända
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom språktest vid nyanställningar
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda hur förskolenämnden kan ta över ansvaret för förskolornas lokalplanering, likt utbildningsnämndens stadsövergripande ansvar avseende grundskoleplanering
- tillsammans med berörda nämnder och bolag leda införandet av aktivitetskrav för att kvalificera sig för ekonomiskt bistånd
- tillsammans med trafiknämnden och AB Stokab arbeta med installationer för fiberdragning, inklusive datakommunikation, som möjliggör montering av teknisk utrustning som sensorer
- leda stadens strategiska näringslivsarbete, ansvara för uppföljningen av implementeringen av stadens näringslivspolicy och ta ett helhetsansvar för att näringslivsarbetet utvecklas i rätt riktning
- inrätta näringslivsperspektiv i facknämndernas tjänsteutlåtanden
- fortsätta arbetet med en väg in för företag och privatpersoner, samt den professionella etableringsservicen (servicekedjor)
- arbeta för att Stockholm ska bli Sveriges mest näringslivsvänliga kommun och inrätta Näringslivsforum Stockholm som ett nytt råd till Kommunstyrelsen, för systematisk och nära dialog med stadens branschorganisationer och näringsliv
- avveckla verksamheter i kommunal regi som konkurrerar med aktörer inom privat sektor
- verka för ett konkurrensneutralt näringslivsklimat genom att i samverkan med andra myndigheter bevaka att företag och aktörer inte verkar inom den svarta marknaden
- bistå Stockholm Business Region AB och arbetsmarknadsnämnden i arbetet med att ta fram en strategi som visar hur staden ska arbeta med kompetensförsörjningsfrågor i förhållande till stadens näringsliv. Ett av fokusområdena är att särskilt möta behoven hos branscher i tillväxt
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder
- stärka samarbetet med Stockholms Akademiska Forum, bland annat genom konferensen World Academic Forum och Vetenskapsstaden, för att öka de tvärvetenskapliga kontakterna mellan akademierna, forskning och studenter
- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsförhandling

- värna stadens intressen i genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandling
- medverka i Trafikverkets utbyggnad av Östlig förbindelse, i samverkan med exploateringsnämnden och trafiknämnden, samt verka för att Tvärbanan inkluderas i sträckningen för att uppfylla målet om spårväg till Norra Djurgårdsstaden
- bistå fastighetsnämnden i dess arbete med att intensifiera avyttrandet av fastigheter som inte används för den egna verksamheten, inte långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget och inte är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden
- samverka i trafiknämndens uppdrag att hålla ihop stadens arbete med elektrifieringen av transportsektorn, samt tillsammans med trafiknämnden leda arbetet med Elektrifieringspakten
- säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin samt verka för att minska stadens låneskuld genom stringent fokus på kommunal kärnverksamhet, extern finansiering och avyttring av icke-strategiska fastigheter
- effektivisera stadens administration för att frigöra resurser till välfärden, bland annat genom starkare kontrollfunktioner, minskade konsultkostnader, färre stadsdelsnämnder samt kontinuerlig genomlysning av den egna verksamheten för att identifiera vilka delar av den som kan omhändertas av externa aktörer
- utveckla analys- och prognosarbetet samt förbättra systemstöd i samarbete med stadens nämnder, för att öka möjligheten att vidta åtgärder i tid
- ansvara för att det finns forum för styrning av stora fastighets- och stads-utvecklingsprojekt med uppgiften att prioritera utifrån kommunkoncernnyttan
- stödja nämnder och bolagsstyrelser i att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymer som den växande staden kräver
- tillsammans med SISAB och utbildningsnämnden förstärka arbetet med att kvalitetssäkra stadens prognoser för framtida lokalbehov
- i stället för att digitalisera i egen regi, främja en kostnadseffektiv utveckling av digitalisering och nyttjande av ny teknik
- säkerställa en kostnadseffektiv utveckling av stadens it-leverans genom en aktiv leverantörsstyrning och tydliga processer för prioritering av nya behov
- bistå nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att bygga digital kompetens i stadens verksamheter, inklusive beställarfunktion av digitala tjänster och produkter
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB ta fram en långsiktig modell för hantering av ansvar och kostnader rörande IoT, sensorer, datakommunikation och datahantering, i syfte att främja utvecklingen av den smarta staden
- verka för att stadens information även når personer som saknar tillgång till digitala verktyg, på grund av exempelvis ålder eller funktionsnedsättning
- följa upp och kontinuerligt utveckla stadens investeringsstrategi i syfte att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och långsiktiga driftskostnader
- kontinuerligt utveckla stadens projektstyrningsmodeller och stötta nämnder och bolagsstyrelser i implementering av dessa
- fortsätta att utarbeta och genomföra insatser för att säkra stadens chefs- och kompetensförsörjning inklusive ledarutveckling
- på kort och lång sikt tydliggöra behov i en stadsövergripande lokalresursplan i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, varvid hänsyn ska tas till vilka behov som kan omhändertas av externa parter. Stadens samordnade

skolplanering (SAMS) är en integrerad del av lokalresursplanen och leds och samordnads av kommunstyrelsen
- tillsammans med utbildningsnämnden verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten, och att alla kommuner inom samverkansmodellen tar sitt ansvar att säkerställa skollokalskapacitet i egna kommuner
- i samråd med berörda nämnder utveckla behovsanalyser för att tydliggöra och underlätta för externa aktörer att medverka i utbyggnaden av förskolor, skolor och idrottsanläggningar
- leda arbetet med att stärka stadens medverkan i UMO för att utveckla nya arbetssätt för att underlätta vägen till rätt hjälp, med stöd av socialnämnden och stadsdelsnämnderna
- leda och stödja berörda nämnders arbete där externa aktörer medverkar i byggnationen av idrottsanläggningar
- samordna stadsövergripande frågor kring datahantering och informationsförvaltning i syfte att uppnå struktur och tydligt informationsägarskap samt främja innovation och utveckling
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och i dialog med stadens övriga nämnder och styrelser genomföra en arbetsdifferentieringsanalys i syfte att identifiera arbetsuppgifter som kan erbjudas exempelvis serviceassistenter
- tillsätta ett uppdrag om framtidens välfärd i syfte att utforma förslag för en reformagenda för ökad produktivitet, bättre tjänster till stockholmarna och särskilt analysera reformer som stärker digitalisering, organiseringen av stadens nämnder och verksamheter, kompetensutveckling hos medarbetare samt se över lokalutnyttjande
- utveckla innovationsarbetet genom Stockholm lab och Open lab, för att stödja, stimulera och inspirera medarbetare att arbeta med innovationer samt uppmuntra till tvärsektoriella samarbeten och prova nya metoder som kan spridas och skalas upp för att lösa stadens utmaningar
- tillsammans med äldrenämnden i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till Nära vård, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja
- ge förutsättningar för utveckling av chefer och medarbetare i förändringsarbete för att skapa goda förutsättningar att möta ett föränderligt arbetsliv
- fortsätta arbetet med uppgiftsinsamlingen till Socialstyrelsens officiella LSS-statistik
- leda arbetet med att komplettera stadens demokrativillkor för användning av stadens lokaler, till att även omfatta stadsövergripande riktlinjer om upplåtelse av allmän plats. Föreningar med odemokratiska värderingar som bidrar eller uppmuntrar till, bjuder in eller samordnar aktörer som ger uttryck för eller har kopplingar till våldsbejakande extremism ska varken kunna uppbära föreningsbidrag, använda sig av stadens lokaler eller arrangera verksamheter på allmän plats
- i dialog med berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att samtliga avtal och föreningsstöd som ingåtts eller beviljats föreningar som inte uppfyller demokrativillkoren, hävs och leder till återbetalning i sin helhet
- utföra strikta bakgrundskontroller av stadens anställda, för att bekämpa otillbörlig påverkan och förhindra att organiserad brottslighet får inflytande över Stockholms stad
- samordna punktmarkering av illegala verksamheter som upptäcks i stadens lokaler samt polisanmäla dessa
- utvärdera användningen av AI för uppföljning och administrativ korskörning av utbetalningar

Revisorskollegiet

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed.

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionssed. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

(KD)
VN:1

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar. Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Nämnden ska motverka alla former av otillbörlig påverkan med avsikt att skada förtroendet för valprocesser. En ökad risk för påverkansförsök och incidenter medför att skyddet av allmänna val behöver stärkas. Nämnden ska därför planera så att valen kan organiseras och genomföras med hög trovärdighet och säkerhet.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta.

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för merparten av stadens välfärdsverksamhet. Utifrån en bred kompetens ska nämnderna erbjuda en hållbar och likvärdig samhällsservice av hög kvalitet inom förskola, äldreomsorg, sociala verksamheter samt lokala kultur- och fritidsverksamheter.

Där så är lämpligt ska stadsdelsnämnderna samverka med varandra, liksom med kommunstyrelsen och berörda facknämnder, för att lära, sprida goda exempel, samt utveckla effektiviteten och en tillgänglig samhällsservice.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsskapande arbete, vilket innefattar såväl socialt förebyggande insatser som fysiska åtgärder i närmiljön. En nära samverkan med lokalpolis, brandförsvar, näringsliv, fastighetsägare, föräldrar och föreningar är en förutsättning för trygghetsarbetet. Stadsdelsnämnderna ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad, samt delta i arbetet med att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn-, kultur- och fritidsverksamhet
- stadsmiljöarbete
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med Jobbtorg Stockholm, civilsamhälle och näringsliv
- mottagande och integration av nyanlända i samverkan med Etableringscentrum
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i samverkan med berörda aktörer
- lokalt säkerhets- och beredskapsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

(KD)
SDN:2

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- utveckla samverkan med högkvalitativa och innovativa externa utförare för att säkerställa valfrihet och ett brett och varierat utbud för stockholmarna samt hög kvalitet i välfärdens kärnverksamheter
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet i samverkan med idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden i enlighet med *handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad*
- verka för att andelen inskrivna barn i förskola eller pedagogisk barnomsorg ska öka i områden där inskrivningsgraden är låg, med särskilt fokus på områden som är socioekonomiskt utsatta
- prioritera arbetet med att stödja barns och ungdomars skolgång, med fokus på skolnärvaro och kunskapsresultaten
- aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledningen, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS Bostäder
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS Bostäder och socialnämnden aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- med stöd av kommunstyrelsen utreda förutsättningar för att etablera trygghetspunkter inom nämndens geografiska område
- i samverkan med kommunstyrelsen, socialnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden och andra berörda nämnder, bolagsstyrelser och polis ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Utifrån dessa genomföra åtgärder som en del i arbetet med de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen
- vidareutveckla samverkan med berörda nämnder samt relevanta externa aktörer, exempelvis inom ramen för lokala brottsförebyggande råd (BRÅ), för att stärka det brottsförebyggande arbetet
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder jobba med trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön
- bidra till ökad tillit till myndigheter och till att fler nås av samhällets insatser genom samarbete med civilsamhället och uppsökande arbete
- tillsammans med socialnämnden stödja utbildningsnämndens arbete med mentorer i våldsprevention (MVP) för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- fortsatt utveckla arbetet med platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden, samt vara sammankallande part i samverkan med berörda nämnder, bolagsstyrelser och andra aktörer för ökad trygghet
- utifrån befintlig erfarenhet och kunskap fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, berörda facknämnder samt polisen. Arbetet ska utgå från handlingsplanernas lägesbild och beslutade aktiviteter. Stadsdelsnämnderna ska ha beredskap för att anpassa aktiviteter till hastigt uppkomna behov
- i samverkan med socialnämnden samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket fortsätta motarbeta den svarta ekonomin och organiserad brottslighet

- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att motverka organiserad brottslighet och fusk inom välfärdssektorn, bland annat i samverkan med rättsvårdande myndigheter och Skatteverket
- utöka antalet FUT-handläggare
- genomföra fler trygghetsvandringar tillsammans med medborgare och civilsamhälle, samt stödja trygghetsskapande ideella krafter, bland annat genom att vid behov tillgängliggöra lokaler för dessa där så är möjligt
- aktivt samverka med lokalt näringsliv för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö samt föra dialog med medborgare och lokalsamhälle
- samarbeta både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända snabbt ska etableras på arbetsmarknaden och inkluderas i samhället
- genom samverkan med socialnämndens EU-teams uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- införa en 24-timmars-garanti för staden att anmäla en olovlig bosättning till relevant myndighet efter att den kommit staden till känna
- bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatvänligt och hållbart Stockholm
- fortsätta arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- arbeta med klimatanpassning och utöver fysiska åtgärder även arbeta med verksamhetsanpassning för att minska riskerna för negativa hälsoeffekter till följd av exempelvis värmeböljor
- arbeta för ett resurssmart Stockholm, med fokus på att minimera avfall och att främja återvinning samt återbruk
- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall och med att minska matsvinnet
- i samarbete med berörda facknämnder tillgängliggöra natur- och kulturreservat
- i samverkan med exploateringsnämnden, kulturnämnden, och trafiknämnden underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet
- bistå i Stockholm Business Region AB:s och arbetsmarknadsnämndens arbete för ökad hållbar tillväxt och företagande inom stadsdelens geografiska område, inte minst med avseende på stärkt trygghet för det lokala näringslivet
- i samråd med stadsbyggnadsnämnden inventera lämpliga fastigheter för att pröva att via justerade användningsbestämmelser i befintliga detaljplaner (ej byggrätterna) möjliggöra grupp- och servicebostäder inom LSS och SoL samt vård- och omsorgsboenden
- arbeta förebyggande mot hot och våld samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete
- trygga en god kompetensförsörjning inom förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen
- säkerställa chefers arbetssituation och förutsättningar att utöva ett närvarande ledarskap
- säkerställa ett användarvänligt och robust trådlöst internetnätverk vid särskilda boenden, bostäder med särskild service och dagliga verksamheter som tillgodoser behoven hos boende, brukare och personal
- arbeta utifrån handlingsplanen för äldrevänlig stad
- säkerställa att samtliga avtal och föreningsstöd som ingåtts eller beviljats föreningar som inte uppfyller demokrativillkoren, hävs och leder till återbetalning i sin helhet

(KD)
SDN:4

Förskoleverksamhet

Stockholms stad är, genom stadsdelsnämnderna och förskolenämnden, ansvarig huvudman inom skolväsendet i kommunal regi. Ansvaret för stadsdelsnämnderna omfattar förskola, förskoleklass, möjligheten till pedagogisk omsorg, samt uppfyllande av stadens platsgaranti.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, introduktionsförskola, flerfamiljssystem och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls
- att tillhandahålla öppen förskola

Utbildningsnämnden ansvarar för:

- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor
- att samordna stadens förskoleverksamhet i egen regi
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleåldern från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov

Principen om lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

En trygg, stimulerande och lärande barnomsorg lägger en viktig grund för barnens utveckling och vidare skolgång. Förskolan har ett pedagogiskt uppdrag men också en viktig uppgift i att ge omsorg och trygghet till barnen. Förskolan är en viktig skyddsfaktor.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att barnomsorg, oavsett verksamhetsform, ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och vara likvärdig i hela staden. Förskolorna ska vara tillgängliga för alla barn och de ska få det stöd de behöver för att lära och utvecklas och därmed ges möjlighet till en bra start i livet.

Kvalitetsarbetet och undervisningen i förskolan ska genomföras i enlighet med de nationella målen i läroplanen. Språkutveckling, naturvetenskap och matematik ska prioriteras för att lägga en god grund för framtida skolgång. Stadsdelsnämndernas pedagogiska uppdrag inom barnomsorgen är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar eller utanförskap. Språket är nyckeln till kunskap och integration. Andelen inskrivna barn behöver därför öka i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på stadsdelar i utanförskapsområden.

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska fortsätta stärkas. Förskolan ska förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar liksom respekt för mänskliga rättigheter.

Förskolornas fysiska miljö ska vara pedagogiskt utformad. Förskolegårdarna ska genom sin utformning och belysning inbjuda till lek, rörelse och pedagogisk verksamhet utomhus. Vid om- och nybyggnation ska målet vara att förskolegårdarna är så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och

lek. Genom mer naturmaterial ska en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjorda ytor skapas och förskolans utemiljö förbättras.

Valfriheten mellan olika förskolor och inriktningar är viktig och ska värnas. Det ska finnas olika alternativ för föräldrar att välja mellan för att möta enskilda barns individuella behov. Information om de olika barnomsorgsalternativen ska vara lättillgänglig och spridas.

Alla barn förtjänar att mötas och bli sedda av en trygg och kompetent vuxen och därför är satsningar på mindre barngrupper samt förskollärarnas pedagogiska ledarskap och rektorernas ledarskap avgörande för att upprätthålla den pedagogiska kvaliteten. Förskollärarna ska avlastas arbetsuppgifter utanför det pedagogiska uppdraget genom digitalisering eller av medarbetare med andra yrkesroller där så är möjligt och lämpligt. De redan pågående kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatserna inom staden ska fortsätta och barngruppernas storlek minska, särskilt bland de yngsta barnen.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög pedagogisk kvalitet
- utveckla samarbetet med fristående aktörer i syfte att skapa en likvärdig förskola
- inom ramen för välfärdslyftet minska storleken på barngrupperna i förskolan
- avskaffa begränsningen av vistelsetid i förskolan för barn till föräldrar som är föräldralediga med syskon
- fortsätta prioritera barnens språkutveckling, särskilt i de stadsdelsnämnds-områden där många barn har ett annat modersmål än svenska
- främja det pedagogiska ledarskapet och säkerställ förskollärarledd verksamhet på samtliga avdelningar
- fortsätta det systematiska arbetet för en jämställd och icke-diskriminerande förskola utifrån skollag och läroplan
- i samverkan med utbildningsnämnden och genom ett systematiskt kvalitetsarbete fortsätta arbetet med att öka andelen inskrivna barn i förskolor i stadsdelar där inskrivningsgraden är låg, med fokus på utanförskapsområden
- säkerställa att barn med särskilda behov får det stöd de behöver och i samverkan med utbildningsnämnden verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna
- tillämpa forskning och evidensbaserade metoder i arbetet med barn i behov av särskilt stöd
- informera alla föräldrar om vikten av att aktivt välja skola inför förskoleklass, med fokus på utsatta områden där andel aktiva skolval är lägre
- minska barngruppernas storlek
- säkerställa att alla barn får den fysiska aktivitet och utevistelse de behöver under förskoledagen
- samverka med föräldrar, skola, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- delta i det tidigt förebyggande arbetet som socialtjänsten bedriver, med målsättningen att fler förskollärare ska leda familjestödsgrupper, och uppmuntra kunskapsutbyte mellan förskola och socialtjänst
- säkerställa att alla förskolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten i enlighet med socialtjänstlagen

- säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds plats i förskola eller annan pedagogisk verksamhet
- samarbeta med utbildningsnämnden och socialnämnden i förebyggande arbete mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld, hedersförtryck och våldsbejakande extremism
- i samverkan med utbildningsnämnden utveckla arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- i samarbete med utbildningsnämnden årligen genomföra en dialog mellan förskolorna och grundskolorna i stadsdelen om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan
- utreda obligatorisk språkförskola med fokus på stadsdelar i utanförskapsområden
- säkerställa att digitaliseringens möjligheter utifrån ett pedagogiskt perspektiv tillgängliggörs för alla barn
- i nära samverkan med kulturnämnden, utbildningsnämnden samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i förskolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov
- arbeta för ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnad i syfte att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla kostnadseffektiva lokaler för samhällsservice
- tillsammans med kommunstyrelsen utreda hur förskolenämnden kan ta över ansvaret för förskolornas lokalplanering, likt utbildningsnämndens stadsövergripande ansvar avseende grundskoleplanering
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB säkerställa att mark för förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs
- förebygga att avfall uppstår genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall och förbättra källsorteringen, samt minskat matsvinn
- fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor och verka för en giftfri miljö i såväl förskolan som dess närområde, genom att ersätta material som har kända och farliga egenskaper och inte använda sådana vid nybyggnation
- bistå SISAB i arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- vid nybyggnation av förskolor projektera utifrån ambitionen att uppfylla kriterier motsvarande Miljöbyggnad
- verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur förskolor kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden
- ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse genom välplanerade och gröna förskolegårdar med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor, genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta
- ha som målsättning vid om- och nybyggnad av förskolor att förskolegårdarna ska vara så pass stora och attraktivt utformade att de erbjuder en inbjudande miljö för pedagogik, vistelse och lek
- säkerställ god belysning kring förskolebyggnader
- särskilt utreda köksfunktion, och möjlighet att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation
- delta och samplanera förskolelokaler inom ramen för SAMS-arbetet där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid

- planera och justera lokalförsörjning och drift av förskolor utifrån lokalförsörjningsplanen
- alltid samplanera behoven av förskoleplatser med berörda stadsdelsnämnder och om möjligt berörd kommun då nybyggnation geografiskt förläggs över eller i nära anslutning till olika stadsdelsnämnders och angränsande kommuners områden
- utveckla uppföljningen av det systematiska kvalitetsarbetet i samverkan med utbildningsnämnden, bland annat genom den årliga förskolerapporten
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar förskolans uppdrag och minskar den administrativa bördan för förskolans personal, samt inte är kostnadsdrivande
- i samverkan med utbildningsnämnden verka för en god tillgång till barnskötare samt legitimerade förskollärare i stadens förskolor
- verka för ett gott ledarskap genom satsningar på rektorer och förskollärarnas pedagogiska ledarskap
- inrätta språkkrav för nyanställning av pedagogisk personal inom förskolverksamhet
- inrätta återkommande språktester för personal inom barnomsorgen
- skapa goda förutsättningar för kompetensutveckling för förskolans personal inom till exempel pedagogik och svenska språket för att uppfylla kraven inom ett nyinrättat språkkrav, vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden
- säkerställa att personal har adekvat kunskap för arbetet med barns språkutveckling inom förskolan
- i samverkan med kommunstyrelsen och utbildningsnämnden genom vidareutbildning säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med goda språkkunskaper
- erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärare
- fortsätta arbetet med att implementera åtgärder från handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare i ordinarie arbete
- inför slöjförbud för barn och elever i förskola och förskoleklass
- arbeta för att barnen följer Folkhälsmyndighetens riktlinjer gällande skärmtid

(KD)
SDN:8

Barn, kultur och fritid

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- öppen fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- samverka med arbetsmarknadsnämnden gällande det kommunala aktivitetsansvaret
- fortsätta att stärka samverkan mellan fritidsverksamhet, skola, förskola, socialtjänst och polis med fokus det förebyggande arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- utveckla samverkan mellan fritidsverksamhet, skola och elevhälsa, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning utveckla föräldrastödsprogram i syfte att stärka stödet till barn och föräldrar för att skapa möjligheter till jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn
- säkerställa att fritidsgårdar och annan kommunal fritidsverksamhet vidtar de trygghetsåtgärder som krävs för att dessa ska vara en trygg zon för barn och unga utan inflytande från negativa krafter
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter
- i samverkan med civilsamhällets aktörer erbjuda eller möjliggöra studiehjälp på fritidsgårdarna eller i samband med föreningsaktiviteter
- i samverkan med kulturnämnden och idrottsnämnden verka för att fler barn och unga nås av fritidsaktiviteter
- arbeta för att barn och unga följer Folkhälsmyndighetens riktlinjer gällande skärmtid
- tillsammans med idrottsnämnden utveckla arbetet med nattfotboll i samverkan med externa aktörer
- utveckla fritidsgårdarnas ledarledda och återkommande aktiviteter för att höja kvaliteten och öka intresset för fritidsgårdarnas verksamhet
- arbeta för att nå grupper som i dag inte nås i fritidsgårdsverksamheterna, exempelvis flickor och nyanlända
- vissa kvällar i veckan erbjuda fritidsgårdsverksamhet specifikt riktad till ungdomar med funktionsnedsättning utifrån målgruppens behov
- tillhandahålla fritids- och mötesplatser som är inbjudande och erbjuder delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättningar
- i nära samverkan med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna, fristående skolor och förskolor samt stadens fria kulturaktörer fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov

- med stöd av utbildningsförvaltningen utveckla samverkan mellan fritidsklubbar och lokala kultur- och idrottsföreningar
- underlätta och möjliggöra för det lokala kulturlivet genom att exempelvis upplåta befintliga lokaler och där det främjar ordinarie verksamhet samverka mellan stadsdelens verksamheter och lokala kulturaktörer
- samarbeta med utbildningsnämnden, SISAB och idrottsnämnden för att upplåta skollokaler till föreningar och andra aktörer i civilsamhället
- utveckla parklekarna genom samarbete med annan barn- och ungdomsverksamhet som vill bedriva kompletterande verksamhet som är öppen för alla barn
- bjuda in externa aktörer som har intresse av att anlägga och driva parklekar
- i samverkan med idrottsnämnden möjliggöra simskola på stadens strandbad tillsammans med externa aktörer
- bistå idrottsnämnden i arbetet med att strandvärdar utbildade av Svenska Livräddningssällskapet i hjärt- och lungräddning ronderar strandbaden
- ge en större andel barn och unga med funktionsnedsättningar möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet
- tillsammans med SHIS Bostäder utveckla samarbetet mellan medborgarkontor och genomgångsbostäder för nyanlända
- tillsammans med idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden och SHIS Bostäder arbeta uppsökande mot nyanlända för att uppmuntra aktivitet i föreningslivet
- arbeta med och utveckla användandet av medborgardialoger
- genom bra uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler och föreningsbidrag finte går till någon aktör som upprätthåller kulturell, etnisk eller könsmässig segregering, eller har kopplingar till våldsbejakande extremism
- tillsammans med berörda nämnder verka som kontaktyta för föreningslivet som söker bidrag från stadenarbeta för att öka samnyttjandet av lokaler med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- samarbeta med arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden och utbildningsnämnden om innovativ ungdomsverksamhet och kultur

Äldreomsorg

Stadens omsorg ska kännetecknas av kvalitet, värdigt bemötande och valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Kvalitet, valfrihet och mångfald är en självklarhet. Alla äldre ska få en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan och där individuella behov och förutsättningar beaktas.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Stadens nämnder ska utveckla och behålla medarbetare som är anställda samt attrahera, rekrytera och introducera presumtiva och nya medarbetare. Stadens chefer ska ges bra förutsättningar för ledarskap i äldreomsorgen. För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från äldreomsorgen behöver medarbetarna fortsätta utveckla sina kunskaper, samt ges en bra och hållbar arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Antalet medarbetare per chef behöver långsiktigt minska för att hamna på nivåer som ger förutsättningar för ett närvarande ledarskap och en god arbetsmiljö. Andelen timavlönad personal ska minska.

Kompetenshöjande insatser för medarbetare ska prioriteras, i synnerhet inom demensområdet och geriatrik.. Det ska finnas tydliga karriärvägar för anställda. Arbetet med välfärdsteknik ska utvecklas. Inom detta område finns en stor potential att förbättra omsorgen, arbetsmiljön och öka tryggheten för den enskilde.

Social isolering och ensamhet bland äldre är ett utbrett problem. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med det civila samhället aktivt arbeta med att minska den sociala isoleringen och ensamheten, särskilt bland äldre i staden som inte omfattas av biståndsbedömd verksamhet. Vidare ska hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser fortsätta prioriteras och utvecklas.

Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med äldrenämnden kontinuerligt se över hur måltider och måltidsmiljö kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. Det ska fortsatt vara möjligt att få hjälp med matlagning i hemmet istället för matlådor.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- fortsatt säkerställa en rättssäker och likställig biståndsbedömning inom äldreomsorgen
- inför en äldreboendegaranti från 85 års ålder
- fortsatt säkerställa att de äldre kan påverka sin omsorg genom att kunna välja innehåll och utförare
- i samarbete med äldrenämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra

myndigheter, samt implementera den stadsgemensmma bottenplattan för anhörigstöd
- arbeta med att korta väntetiderna till Äldre direkt
- i samverkan med äldrenämnden utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser
- stärka samarbetet mellan läkarorganisationer och kommunal hälso- och sjukvårdspersonal
- tillsammans med äldrenämnden fortsätta med matlyftet för äldre i staden i syfte att motverka undernäring och social isolering samt att sprida goda exempel inom kost och måltider och inom ramen för matlyftet i samarbete med äldrenämnden genomföra utbildningsinsatser för biståndshandläggare kring mat, måltider och nutrition
- tillsammans med äldrenämnden möjliggöra anhörigluncher till självkostnadspris
- bistå utbildningsnämnden och äldrenämnden i att utreda möjligheten för äldre att äta i stadens skolbespisningar till självkostnadspris
- fortsätta det förebyggande arbetet för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering
- verka för fler helgöppna seniorträffar i samtliga stadsdelar
- fortsätta utveckla arbetet med tryggt mottagande i hemmet genom regional samverkan mellan stadsdelsnämnder
- säkerställa att äldre har kunskap om vikten av tidig planering kring det framtida boendet för ett fortsatt självständigt liv som äldre
- fortsätta utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, både det förebyggande arbetet, arbetet med våldsutsatta samt arbetet med våldsutövare
- säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthetfortsatt arbeta mot våld och hot om våld mot anställda och i samarbete med äldrenämnden ta fram kunskap om utbredningen av problemet
- fortsätta samverka med äldrenämnden och socialnämnden för att nå och utveckla insatser till och samhandläggning av äldre personer som tillhör sårbara grupper som exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik
- i samarbete med äldrenämnden och region Stockholm utveckla och stärka samarbetet med avancerad sjukvård i hemmet (ASIH), fortsätta utvecklingsarbetet med palliativ vård vid stadens särskilda boenden, stärka samverkan med läkarorganisationerna och arbeta för en individcentrerad och sammanhållen vård- och omsorg av god kvalitet. Detta förutsätter en tillförlitlig informationsöverlämning mellan aktörerna
- i samarbete med äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister
- i samarbete med äldrenämnden arbeta med att säkerställa nivån för bemanning av sjuksköterskor
- arbeta aktivt för att öka andelen undersköterskor inom hela äldreomsorgen, men i synnerhet inom hemtjänsten
- arbeta aktivt för att öka antalet sjuksköterskor på särskilda boenden
- i samarbete med äldrenämnden och kommunstyrelsen införa språktest vid nyanställningi samarbete med äldrenämnden utveckla arbetet med verksamhetsförlagda utbildningar, distandsutbildningar och Kliniskt träningscentrum (KTC).
- i samarbete med äldrenämnden ta fram en hbtq-certifiering i egen regi i syfte att öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer

- gradvis säkerställa att alla verksamheter och medarbetare inom äldreomsorgen certifieras inom Stjärnmärkt demens eller Silviacertifiering
- utveckla geriatrisk specialistkompetens bland HSL-personal
- prioritera det närvarande ledarskapet inom hela äldreomsorgen, men i synnerhet inom hemtjänsten, och kontinuerligt utbilda chefer i för befattningen relevanta ämnen
- i samarbete med äldrenämnden fortsätta utveckla och implementera ramtid inom hemtjänsten i syfte att stärka den enskildes valfrihet och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö
- sträva efter att en hemtjänsttagare maximalt ska träffa tio olika medarbetare under en tvåveckorsperiod
- arbeta med reflektionstid för lärande och utveckling i arbetet med de äldre
- i samarbete med äldrenämnden arbeta mot oegentligheter i ersättningsanspråken i hemtjänsten
- utifrån äldrenämndens ramavtal för smarta blöjor avropa och med stöd av äldrenämnden införa dessa i verksamheten och i samråd med äldrenämnden se över styrdokumenten för inkontinens i syfte att föra in smarta blöjor som redskap säkerställa tillgången av hörselkonsulenter i alla stadsdelar
- säkerställa att det utifrån lokala förutsättningar finns mötesplatser och träffpunkter i stadsdelsnämnden som håller öppet även vid storhelger och på sommaren
- ha ett särskilt ansvar i bostadsexploateringsprojekt, att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av särskilda boenden
- ha ett särskilt ansvar för att inventera befintliga fastigheter för att hitta lämpliga objekt att omvandla till vård- och omsorgsboenden eller icke-biståndsbedömda seniorbostäder. Detta i synnerhet i innerstaden, där ett underskott på platser finns
- successivt ersätta servicehusen med icke-biståndsbedömda seniorlägenheter i takt med att de når sin tekniska livslängd
- ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering
- i samverkan med äldrenämnden arbeta för en sammanhållen utveckling inom digitalisering och välfärdsteknik med gemensamma lösningar som kan förbättra tillvaron för den äldre, personalen, samt använder stadens resurser mer effektivt
- ta emot praktikanter från relevanta utbildningar på vuxenutbildningen
- återinföra närhetsprincipen för hemtjänst, tillsammans med äldrenämnden
- bistå kommunstyrelsen och äldrenämnden i genomförandet av riktade satsningar i samarbete med polisen för att förebygga bedrägeri mot äldre
- utveckla arbetet med generationsöverskridande sociala besök i form av exempelvis ungdomsbesök
- införa fler vårddjur på särskilda boenden

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättningar ska så långt det är möjligt kunna leva självständiga liv och delta i samhället utifrån sina egna förutsättningar. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna hinder för tillgänglighet, delaktighet och självbestämmande.

Samtliga insatser ska anpassas till den enskildes behov och stärka förmågan att leva ett självständigt liv. Ledsagning och personlig assistans ska därför vara flexibla insatser. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig, och stadsdelsnämnderna ska säkerställa en likvärdig tillgång till gott stöd och god service. All information och kommunikation ska vara tillgänglig och individuellt anpassad.

Uppgifter

Inom verksamhetsområdet ansvarar stadsdelsnämnderna för att tillhandahålla individuellt behovsprövade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning.

Insatser som beslutas enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet

Insatser som beslutas med stöd av socialtjänstlagen (SoL) är bland annat:

- hemtjänst
- bostad med särskild service
- korttidsboende
- boendestöd
- kontaktperson
- avlösning
- ledsagning
- heminstruktörer för synskadade och hörselskadade

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- arbeta för att brukarperspektivet genomsyrar alla insatser som görs för målgruppen och att den enskildes inflytande ökar
- säkerställa tillgängligheten och delaktigheten i socialtjänstens handläggning, insatser och skyddsåtgärder så att alla, oavsett funktionsförmåga, kan tillgodogöra sig hjälpen
- motverka att det förekommer våld i de verksamheter som riktar sig till målgruppen

- fortsätta arbetet med att säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld av närstående samt ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det
- i samarbete med relevanta myndigheter förebygga och åtgärda assistansbedrägerier
- säkerställa tillgången till syn- och hörselinstruktörer för personer med funktionsnedsättning och utveckla samverkan mellan stadsdelsnämnderna
- utveckla samarbetet med organisationer och föreningar som företräder personer med funktionsnedsättningar och som arbetar med tillgänglighetsfrågor
- säkerställa att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och att den enskilde ges möjlighet att tidigt kunna påverka vem som utses som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj
- tillgodose behovet av ledsagning och ledsagarservice för att barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar regelbundet ska kunna delta i fritidsaktiviteter som andra barn
- inom till exempel de dagliga verksamheterna, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och jobbtorg arbeta för att underlätta individers övergång till den ordinarie arbetsmarknaden
- uppmärksamma anhörigas situation
- tillsammans med socialnämnden verka för bättre möjligheter till digital kommunikation på boenden med särskild service
- bistå socialnämnden i arbetet med att beställa bostäder med särskild service LSS
- fortsätta arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ, inte minst genom digitalisering
- undanröj hinder för att sänka trösklarna för personer med funktionsnedsättning att kunna få anställning i staden
- fortsätta delta och bidra i stadens arbete med moderniseringen av sociala system
- utöka den dagliga verksamheten med särskilt fokus på arbetslivet inom ramen för LSS
- under året verka för ökat samarbete med civilsamhället i syfte att motverka ofrivillig ensamhet

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stockholms socialtjänst ska tillhandahålla stöd till de som är i behov av det. Socialtjänsten ska vara rättssäker, likvärdig, erfarenhetsgrundad och komma in vid ett så tidigt skede som möjligt.

Stadsdelsnämnderna ska bidra till stadens trygghetsskapande arbete och utveckla stödet till brottsutsatta. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta få det skydd och stöd som de behöver.

Alla barn har rätt till en god uppväxt, utan missbruk, våld eller förtryck. Det bästa sättet att förebygga social utsatthet är att satsa på familjen, som är den första och främsta skyddsfaktorn mot att barns och ungas liv utvecklas i negativ riktning. Problem ska i görligaste mån lösas där och om nödvändigt med hjälp från det offentliga i nära samarbete med barn och föräldrar. Staden möjliggör för fler familjer att utvecklas gynnsamt genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler.

Socialtjänsten ska tillsammans med socialnämnden och övriga aktörer minska risken för att barn och unga dras in i brottslighet, samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet. Samarbetet mellan skolan, föräldrar, socialtjänsten och polisen måste stärkas för att tidigt identifiera barn i riskzon och sätta in åtgärder. Fältassistenternas uppsökande verksamhet, i samverkan med andra aktörer, är en viktig del i det förebyggande arbetet. Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med framför allt socialnämnden och polisen utveckla och stärka de sociala insatsgrupperna.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver. Socialtjänsten har ett stort ansvar för att motverka hemlöshet, inte minst genom att förebygga vräkningar. Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd till att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap och ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatrin behövs för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- biståndsbedömning
- insatser för vuxna med missbruksproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- föräldrastöd
- budget- och skuldrådgivning
- insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- insatser för att minska risken för att barn och unga dras in i brottslighet
- insatser för att fler unga personer lämnar kriminaliteten
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

(KD)
SDN:16

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- prioritera åtgärder och samverkan med skola och polis för att uppnå ökad trygghet, studiero, skolnärvaro och kunskapsresultat
- i samarbete med socialnämnden säkerställa att socialtjänsten i hela staden arbetar efter Lex Sarah
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- tillsammans med socialnämnden stödja och stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- tillsammans med socialnämnden arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk
- erbjuda stödsamtal till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten
- tillsammans med socialnämnden säkerställa samlokalisering av socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden
- använda sig av allvarssamtal med unga förstagångsförbrytare med polis, socialtjänst, skola och föräldrar samt verka för att öka polisens närvaro vid allvarssamtalen
- tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden öka förekomsten av samordnad individuell plan och utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- öka resurserna till föräldrastödsutbildningar samt säkerställa tillgången till insatser såsom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram, familjecentraler och familjebehandling som möter stockholmarnas olika behov. Alla som vill gå ett familjestödsprogram ska erbjudas det
- verka för att tillsammans med Region Stockholm inrätta fler familjecentraler, som kan ge tidigt stöd till barnfamiljer och förebygga psykisk och fysisk ohälsa
- i samarbete med socialnämnden och Region Stockholm fortsätta arbetet med STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan
- erbjuda alla nyblivna föräldrar ett kostnadsfritt besök hos familjerådgivningen samt arbeta för att korta köerna till familjerådgivningen
- tillsammans med socialnämnden säkerställa kompetens kring barn som misstänks ha förts utomlands, samt säkerställa rutiner och kompetens för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands för att ingå barnäktenskap eller utsättas för könsstympning
- i samverkan med socialnämnden systematiskt arbeta för att bistå polisens satsning ”Initiativ Gryning” genom att se till att Stockholms stad är en tydlig och nära samarbetspartner
- tillsammans med socialnämnden stärka arbetet med att erbjuda adekvat stöd och hjälp till personer som har blivit utsatta för våld och sexuellt våld
- ha en levande samverkansöverenskommelse med skolan som syftar till en gemensam helhetssyn på barns och ungas utveckling och lärande tillsammans med skolan och polisen
- i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden fortsätta samverka genom och utveckla arbetet med skolsociala team
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsätta att stärka samverkan mellan socialtjänsten och förskolan
- fortsätta utveckla och förbättra arbetet kring orosanmälningar

- tillsammans med socialnämnden genomföra insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och möjliggöra för skolan att lägga kraft vid det lärande uppdraget
- involvera förskolan och skolan i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa god samverkan mellan socialtjänsten, föräldrar, skolan och polisen gällande barn och unga genom särskilda samordningsfunktioner
- stärka samarbetet med skolan och polisen vad gäller barn och ungdomar som blivit utsatta för övergrepp i rättssak
- säkra stadens tillgång till jour- och familjehem, samt tillsammans med socialnämnden fortsätta utveckla stadens familjehemsvård och säkerställa att alla barn ges tillgång till stödgrupper
- i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsatt arbeta enligt SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar och arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med socialnämnden
- öka insatserna mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- ge stöd till barn inom ramen för relationsvåldscentrum, i första hand de barn där någon av föräldrarna, våldsutövaren eller den våldsutsatta får eget stöd hos RVC
- tillsammans med SHIS Bostäder och socialnämnden utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- med stöd av socialnämnden säkerställa stöd efter avslutad placering på skyddat boende till personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa kompetens kring särskilt sårbara gruppers risker för våldsutsatthet
- för att klargöra behovet av och öka träffsäkerheten av socialtjänstens insatser när ej straffmyndiga barn begår brottsliga handlingar, begära brottsutredning av polisen utifrån särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare
- för att öka samverkan med polisen på individnivå kring barn som begår brott, i ökad utsträckning fråga efter samtycke från vårdnadshavare till att dela information med polisen
- i samverkan med socialnämnden verka för att fler personer lämnar kriminalitet
- i samarbete med socialnämnden, polisen och andra aktörer utveckla och stärka arbetet med sociala insatsgrupper, särskilt den yngre målgruppen 8–18 år
- tillsammans med socialnämnden och med stöd av kommunstyrelsen särskilt stärka sin kompetens kring och utveckla insatser riktade mot barn och unga som blivit indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer
- ge stöd och råd till närstående till personer i, eller på väg in i, våldsbejakande extremistiska miljöer
- i samverkan med socialnämnden och berörda myndigheter, med stöd av kommunstyrelsen utveckla det uppsökande arbetet mot individer som är eller är på väg att bli radikaliserade och mot återvändare
- i samverkan med socialnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- stödja och uppmuntra att fler nattvandrande föräldrar bidrar till att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter, där så är möjligt
- prioritera åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga, samt samverkan med Region Stockholm
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning

- tillsammans med socialnämnden och kommunstyrelsen fortsätta utöka informationsutbytet mellan socialtjänsten, polisen och andra relevanta myndigheter
- i den uppsökande verksamheten delta i polisens arbete mot försäljning av narkotika, med särskilt fokus på platser med öppen drogförsäljning
- tillsammans med socialnämnden ta fram ett nytt program för stadens arbete mot alkohol, narkotika, doping, tobak och spel
- säkerställa tillsammans med socialnämnden att de HVB-verksamheter som används för placeringar drivs av seriösa aktörer
- tillsammans med socialnämnden och bostadsbolagen fortsätta att utveckla samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet
- stärka arbetet med att prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad och säkerställa en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin
- stärka arbetet med vuxna som lider av missbruk
- fortsätta samverka med socialnämnden och äldrenämnden för att utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik, och säkerställa att dessa grupper nås av adekvata insatser
- utveckla stödet till barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden fortsätta arbeta för att personer inom socialpsykiatrin eller som är sjukskrivna av sociala/medicinska skäl kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet
- förbättra möjligheterna till arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för personer med psykiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- stärka hälso- och sjukvårdsorganisationen vid bostäder med särskild service inom socialpsykiatrin
- verka för fler mötesplatser, gärna i dialog med civilsamhället, för unga hbtq-personer, i synnerhet i ytterstaden
- tillsammans med kommunstyrelsen, socialnämnden och äldrenämnden fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer
- fortsätta delta och bidra i stadens arbete med modernisering av sociala system
- fortsätta arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitala verktyg
- stärk arbetet med SIG-grupper samt inkludera socialnämndens utökade målgrupp
- bistå kommunstyrelsen och socialnämnden i det intensifierade arbetet med avhopparverksamhet
- tillsammans med socialnämnden bistå kommunstyrelsen i det stärkta arbetet med UMO och utvecklandet av arbetssätt för att underlätta vägen till rätt hjälp

Stadsmiljöverksamhet

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm, samt att stadsmiljön ger alla stockholmare möjligheter till möten och rekreation.

Prioritering och fördelning av stadsdelsnämndernas investeringsbudget inom stadsmiljöområdet sker fortsatt i samarbete mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna. Samordningsgruppen under ledning av stadsträdgårdsmästaren arbetar med stadens strategiska satsning på grönområden i enlighet med översiktsplanen. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden och kontakt med invånarna i respektive stadsdel.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning, vinterväghållning och dagvattenhantering
- skötsel och underhåll av naturområden, naturreservat och badplatser

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll. En ren och snygg stad skapar trygghet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad trygghet i det offentliga rummet genom god renhållning i offentliga miljöer och förebyggande arbete mot klotter, skadegörelse och nedskräpning. En ren och snygg stad skapar även förutsättningar för en levande stadsmiljö såväl i innerstadens kvarterbebyggelse som i ytterstadens grönområden och naturreservat.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- fortsätta att utveckla en trygg och attraktiv närmiljö i nära samverkan med trafiknämnden och andra berörda nämnder utifrån dialog med stockholmare samt lokala aktörer
- arbeta med kostnadseffektiva trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån lokala lägesbilder med särskilt fokus på stadens otrygga och utsatta områden
- fortsätta utveckla arbetet med platssamverkan och platsaktivering tillsammans med berörda nämnder, bolagsstyrelser och privata aktörer, särskilt lokala fastighetsägare, för att utveckla en trygg och attraktiv lokal stadsmiljö
- bistå trafiknämnden i arbetet med att säkerställa god belysning och siktlinjer vid hållplatser och knutpunkter inom stadens gränser
- medverka i trafiknämndens samordning av kommunikationsinsatser gällande stadens samlade renhållningsarbete, städgarantin samt vikten av stockholmarnas egna bidrag till en ren och vacker stadsmiljö
- utveckla och säkerställa renhållnings- och underhållsarbetet genom åtgärder för en ren och trygg stad
- utveckla arbetet med behovsstyrt renhållningsarbete som komplement till jämna intervaller
- utöka, utveckla och höja ambitionsnivån på renhållning, städning, skötsel och slyröjning av stadens parker i syfte att skapa ökad trygghet och trivsel
- förbättra och utveckla skötseln av naturreservat
- öka upprustningstaken av stadens lekplatser för att värna barns lek och utevistelse, med fokus på förbättrad belysning

- bibehålla en hög efterlevnad av 24-timmars städgaranti för en renare stad. Städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering ska efter behov ske inom 24 timmar efter anmälan och användning av kostnadseffektiv och kapacitetsstark sophantering utnyttjas där det är möjligt
- avveckla de kommunala så kallade lagliga klotterväggarna
- delta i det av trafiknämnden ledda stadsövergripande arbetet med att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- främja livskvalitet för stockholmare i alla åldrar genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion
- i samarbete med idrottsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden, samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- fortsätta arbetet med att tillgänglighetsanpassa parkvägar och parkbänkar
- fortsätta arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser
- inrätta fler badplatser i staden samt fortsätt arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser, med fokus på målgruppen fysiskt funktionsnedsatta
- fortsätta arbetet med att undanröja fysiska hinder i stadsmiljön då den fysiska tillgängligheten är avgörande för delaktighet för många stockholmare med funktionsnedsättningar
- fortsätta arbetet med att utforma lekparker så att barn med funktionsnedsättningar kan använda dem och vid renovering ta hänsyn till tillgänglighetsskapande åtgärder
- tillsammans med trafiknämnden och andra berörda nämnder genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån bland annat lokala lägesbilder och stadsövergripande data, exempelvis ljusförbättrande och underhållsförenklande åtgärder i tunnlar, under broar och andra platser som identifierats som otrygga eller har problem med klotter och nedskräpning
- genomföra ny- och reinvesteringar i spontanidrottsytor och vid planering av spontanidrottsytor möjliggöra en mångfald av spontanidrotter
- tillsammans med idrottsnämnden, berörda myndigheter och lokala föreningar identifiera och åtgärda otrygga områden i anslutning till idrottsanläggningar
- i samarbete med idrottsnämnden utreda och anlägga konstgräs på befintliga grusytor på parkmark och göra utvalda tider bokningsbara
- i samarbete med kulturnämnden och trafiknämnden verka och underlätta för fler historiska skyltar, bilder och konstnärlig utsmyckning i stadsmiljön
- investera i bättre och mer belysning i stadens parker i syfte att skapa mer trygghet och trivsel
- tillsammans med trafiknämnden och arbetsmarknadsnämnden inventera och identifiera behovsåtgärder inom park-, gatu- och annan offentlig miljö som gör staden tryggare och renare och är lämpliga att utföras av arbetsmarknadsnämndens målgrupper
- bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och bidra till att anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister
- delta i genomförandet av stadens Gångplan och planera stadsmiljön med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar
- i samverkan med trafiknämnden bidra till möjligheter för stadsodling i parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator

- planera för att successivt fasa ut det egna beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen
- arbeta med klimatanpassning genom utveckling av grönytors avkylande effekt och genom dagvatten- och skyfallsarbete i enlighet med stadens dagvattenstrategi och handlingsplan för klimatanpassning
- fortsätta arbetet med att genomföra åtgärder i enlighet med de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster och i arbetet ta hänsyn till åtgärder som kan underlätta stadsutvecklingen
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden intensifiera arbetet med att rena stadens vattendrag- och bottnar genom bland annat ökad samordning med civilsamhället
- tillsammans med exploeteringsnämnden implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden, men stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och idrottsnämnden
- investera i åtgärder som stärker friluftslivet, såsom upprustning och belysning av motionsspår och löparbanor, bättre skyltning om exempelvis sportfiske och andra friluftsaktiviteter samt tillgänglighetsanpassningar
- öka vistelsevärden på platser vid vatten genom exempelvis bryggor och attraktiv möblering vid vatten samt levandegöra ytor nära vatten i syfte att öka dessas trivsel, trygghet, tillgänglighet och nyttjandegrad
- i samarbete med kommunstyrelsen och trafiknämnden fortsätta utreda möjligheterna att i lämplig stadsdelsnämnd möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten
- i samarbete med trafiknämndens strategiska stadsövergripande samordnare för en ren stad verka för samverkan, utveckling och effektivisering av städupphandlingar, rutiner, kunskap, uppföljning och kontroller för en mer kostnadseffektiv och likvärdig städning i hela staden
- arbeta strategiskt med renhållningsinvesteringar i stadsdelarnas parker genom fler så kallade Big Bellies
- genom samverkan och kunskapsutbyte vid driftsupphandlingar öka kostnads-effektiviteten
- tillsammans med trafiknämnden utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts
- beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker
- utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling

(KD)
SDN:22

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ska bedriva ett intensivt arbete för att personer som uppbär ekonomiskt bistånd så fort som möjligt blir självförsörjande. Därigenom kan långvarigt utanförskap undvikas och utsatthet motverkas. Stödet ska inbegripa individuellt utformade och erfarenhetsgrundade insatser, samt utgå från rättssäkerhet och likabehandling. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadens arbetsmarknadsverksamheter, vara snabbt och effektivt, samt grunda sig på tillit och respekt för människors integritet.

För att förbättra möjligheterna att uppnå egen försörjning ska det uppsökande och motiveringsarbetet utvecklas.

Personer som uppbär ekonomiskt bistånd kan ha olika försörjningshinder. Det vanligaste är arbetslöshet, därefter följer sjukskrivning och sociala/medicinska skäl. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sänka tröskeln till arbete genom att prioritera utvecklandet av insatser för dessa grupper.

Systematiska välfärdsbrott ska motverkas och felaktiga utbetalningar minimeras och förebyggas.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning
- fortsätta att utveckla samverkan inom stadsdelsnämnden samt med arbetsmarknadsnämnden för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att handläggningen av ekonomiskt bistånd sker i enlighet med gällande rutiner för att säkerställa relevanta insatser och tidig vägledning till arbete
- tillsammans med socialnämnden fortsätta intensifiera arbetet för att minimera felaktiga utbetalningar samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- ha funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund, öka kontrollerna för att stoppa felaktiga utbetalningar samt bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning
- vid ansökan om ekonomiskt bistånd informera om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk, så som hembesök, återkrav och polisanmälan
- utveckla samverkan med polisen i samband med polisanmälningar av felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
- utöka antalet handläggare för felaktig utbetalning i syfte att stärka arbetet mot felaktiga utbetalningar

- verka för att tillsammans med andra relevanta myndigheter genomföra kontroller på Stockholms flygplatser för att upptäcka bidragstagares olovliga utlandsresor
- revidera riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd, bland annat för att säkerställa att SL-kort enbart beviljas för att underlätta deltagande i arbetsförberedande insatser eller arbetssökande
- i samarbete med socialnämnden säkerställa att socialtjänsten i hela staden arbetar efter Lex Sarah
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, SHIS, andra berörda myndigheter och civilsamhället verka för att nyanlända stockholmare utan tillräcklig egen försörjning snabbt får tillgång till kunskaper i svenska och goda förutsättningar att komma ut i arbetslivet
- se till att den som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet ägnar sig åt arbetsfrämjande aktiviteter som motsvarar heltid av arbetsförmågan, alternativ i förekommande fall kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola
- genomföra fler hembesök hos personer som uppbär ekonomiskt bistånd, för att öka enskildas motivation att komma ur arbetslöshet och stärka arbetet mot välfärdsfusk
- i samarbete med individ- och familjeomsorgen fortsätta utveckla och intensifiera arbetet för att motverka hemlöshet, samt utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter för att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl för att sänka trösklarna till arbete
- särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd, och utveckla arbetet med kompensatoriska åtgärder för att lindra utsattheten för barn i familjer med osäkra boendeförhållanden
- i samarbete med socialnämnden och Region Stockholm fortsätta arbetet med STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan
- säkerställa att informationsmaterial och ansökningsblanketter är utformade så att det är lätt att förstå villkoren och lämna korrekta uppgifter
- hålla en hög tillgänglighet och i kontakten med den enskilde ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar
- upphöra med ekonomiskt bistånd till papperslösa

(KD)
SDN:24

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ska systematiskt utreda behovet av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsnämndens insatser, samt bedrivna egna arbetsmarknadsåtgärder för personer som inte omfattas av Jobbtorg Stockholm. Verksamheten omfattar bland annat lönebidrags- och OSA-anställningar, samt Stockholmsjobb.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas huvudsakliga ansvar omfattar:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- arbetsförberedande insatser för arbetslösa som inte omfattas av arbetsmarknadsnämndens verksamhet inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete) i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Försörjning genom eget arbete är avgörande för möjligheten att leva ett självständigt liv och förverkliga sina livsdrömmar. Stadsdelsnämnderna ska bedriva ett intensivt arbete enligt ovan, med särskilt fokus på de konsekvenser för arbetsmarknaden och möjligheten till självförsörjning som följer av konjunkturläget.

Stadsdelsnämnderna ska i enlighet med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser samarbeta med Jobbtorg Stockholm för att stötta personer med ekonomiskt bistånd som befinner sig utanför arbetsmarknaden. Syftet är att stärka människors ställning på arbetsmarknaden och ge möjligheter till egen försörjning.

Personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska erbjudas individuellt utformat stöd av stadsdelsnämnderna i syfte att höja aktivitetsnivån, stärka hälsan, samt motivera och förbereda inför en arbetsmarknadsinsats. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå en hållbar etablering på arbetsmarknaden.

Stadens arbete med arbetsmarknadsinsatser inklusive Stockholmsjobb ger viktiga meriter, kontakter och motivation. De väcker samtidigt intresse för staden som arbetsgivare och bidrar till stadens framtida kompetensförsörjning. Feriejobben ska vara meningsfulla och erbjuda ett första steg in på arbetsmarknaden samt utgöra en engångsåtgärd.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna

- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden implementera stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser
- erbjuda ungdomar ett första feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov, som ska ha meningsfulla arbetsuppgifter, vara inom ramen för stadens kärnverksamhet och förbereda för arbetslivet
- verka för att en större andel feriejobb inriktas mot städuppdrag i stadens verksamheter samt renhållning, skötsel och kvalitetshöjning av stadens parker och offentliga miljöer
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att fler ungdomar ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsområde än där de bor

- prioritera ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödjande insats vid fördelning av feriejobb
- bistå arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsinsatser såsom Stockholmsjobb
- tillvarata kunskaper och metoder från insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden, och vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden samverka inom ramen för samordningsförbundet Stockholm stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden samverka externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor

(KD)
AmN:1

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för stadens övergripande arbetsmarknadsfrågor, kommunal vuxenutbildning och den lagstadgade verksamheten kopplad till det kommunala aktivitetsansvaret för unga i åldrarna 16-19 år. Stadens övergripande arbete med arbetsmarknadsinsatser hanteras av nämnden, däribland stadens jobbtorg och feriejobb.

Nämnden har även samordningsansvar för arbetet med mottagande och etablering av nyanlända, inklusive lagstadgad samhällsorientering och svenska för invandrare, inom ramen för kommunal vuxenutbildning.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning
- rekrytering och anställning inom Stockholmsjobb
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar samt personer som uppbär ekonomiskt bistånd
- samordningsansvar för stadsdelsnämndernas stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden
- stadens förvaltarenhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Försörjning genom eget arbete är avgörande för människors möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva och inkluderas i samhället. Staden ska fortsätta fokusera på vuxenutbildning, sfi, insatser för att motverka kompetensbrist, samt yrkesförberedande stockholmsjobb för dem som står allra längst ifrån arbetsmarknaden.

Rekryteringsbehovet till välfärdsyrken, särskilt äldreomsorgen, är fortsatt stort under kommande år. Fler måste söka sig till en karriär inom framtidens välfärd. Arbetsmarknadsnämnden bidrar med flexibla utbildningar så att äldreomsorgens befintliga personal kan kompetensutveckla sig och ta nästa steg i karriären. Rätt insatser måste också ges för att fler ska söka och klara utbildningar till välfärdens yrken.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Arbetsmarknadsnämnden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för en hållbar egen försörjning. Nämnden har ett nära samarbete med stadens övriga verksamheter, andra myndigheter, näringslivet och det civila samhället – bland annat genom

Integrationspakten. Stadens Jobbtorg stöttar och matchar den enskilde till arbete eller studier. Stadens arbetsmarknadsinsatser erbjuder individuellt anpassat stöd och insatser för att korta vägen för den enskilde till långsiktig egen försörjning. Unga arbetslösa är en prioriterad grupp, och staden ska särskilt prioritera insatser, anställningar och praktikplatser för unga upp till 29 år. För många långtidsarbetslösa kan möjligheten till arbetslivserfarenhet vara avgörande för att nå en hållbar etablering på arbetsmarknaden. Genom ett förstärkt samarbete med privata, offentliga och ideella arbetsgivare i staden kan fler vägar till arbetsmarknaden öppnas.

Omsorg genom hela livet

Ambitionen är att Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Staden ska ha ett effektivt och samordnat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. För att möta en växande arbetsmarknad som efterfrågar kompetens, och för att bryta arbetslöshet, behövs en modern och relevant vuxenutbildning och sfi. Förbättrad matchning och effektiva arbetsmarknadsåtgärder i samarbete med stadens näringsliv och arbetsgivare är viktiga åtgärder för att skapa arbetsmöjligheter. Ungdomar, nyanlända, personer med funktionsnedsättning och personer som står långt från arbetsmarknaden ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap. Stadens etableringscentrum ska bidra till en väg in för nyanlända och erbjuda insatser som särskilt syftar till att alla grupper av nyanlända snabbt etablerar sig på arbetsmarknaden och når egen försörjning. Nämnden ska leda och utveckla arbetet med stadens integrationspakt för en bättre integration i samarbete med näringslivet och andra aktörer.

Fler ska ges förutsättningar för jobb genom vuxenutbildning och möjligheterna till valfrihet ska vara goda. Arbetsmarknadsnämnden ska fortsätta att utveckla och anpassa befintliga utbildningar till grupper med kort utbildningsbakgrund och mindre studievana, så att fler ska studera och klara sina studier. Det ska finnas goda möjligheter att kombinera språkstudier med arbete, praktik, yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen. För att nå fler kvinnor ska sfi fortsätta att erbjudas för föräldralediga. För personer med särskilt behov av studiestöd och vägledning ska detta erbjudas som ett stöd i övergången till egen försörjning eller vidare studier. Stadens vuxenutbildning fyller en viktig funktion för regionens kompetensförsörjning. Vuxenutbildningen spelar även en viktig roll för att förbättra förutsättningarna för kompetensförsörjningen i stadens verksamheter.

Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska ges förutsättningar för arbete, egen försörjning och delaktighet i samhället. Många av aspiranterna på jobbtorgen står långt från arbetsmarknaden och har stora behov av stöd och utbildning. Nämnden ska samverka med stadsdelsnämnderna för att fortsätta att utveckla och anpassa stadens arbetsmarknadsinsatser för att möta målgruppens behov. Innovation ska främjas genom eget utvecklingsarbete och tillsammans med fristående aktörer och ideell sektor. Stadens arbetsmarknadsinsatser ska vara meningsfulla och syfta till att öka förutsättningar för hållbar arbetsmarknadsetablering för nämndens målgrupper.

Stockholms karaktär i fokus

Arbetsmarknadsnämnden ska samverka med SHIS Bostäder, Arbetsförmedlingen, Universitets- och högskolerådet, yrkeshögskolor, branschorganisationer och andra relevanta aktörer, så att nyanlända har ett arbete eller studerar efter etableringsuppdraget. Sfi-undervisningen ska hålla hög kvalitet och ha tydlig koppling till arbetsmarknaden. Möjligheten att kombinera språkstudier med yrkeskunskaper ska vara god. Vuxenutbildningen ska erbjuda lättillgängliga studier och utveckla stödformerna för de grupper som behöver extra stöd.

Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar för att säkerställa att stockholmare snabbt når egen försörjning. Arbetsmarknadsnämnden ska också som en del av sitt uppdrag samverka med näringslivet, samt aktivt delta i stadens övergripande arbete med att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm. Utbudet av vuxenutbildningar ska snabbt anpassas efter efterfrågan och i linje med arbetsmarknadens behov. Genom nämndens utbildningar och insatser erbjuder staden flera möjligheter för den enskilde att etablera sig på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 1 *Avskaffa fattigdom* (tillsammans med socialnämnden), 4 *God utbildning för alla* (tillsammans med utbildningsnämnden), 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* (tillsammans med kommunstyrelsen).

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden leda och samordna arbetet med att implementera stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser
- utveckla digitala arbetssätt för nämndens verksamheter inom särskilt studie- och yrkesvägledningen och jobbtorg
- samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling
- arbeta uppsökande mot unga som varken arbetar eller studerar och mot nyanlända kvinnor som står utanför arbetsmarknaden
- fortsätta arbetet med att prioritera unga i utvecklingen av insatser och nämndens arbetssätt, bland annat genom integrationspakten
- i samarbete med Stockholm Business Region och relevanta aktörer arbeta för att sprida kunskap om och ge vägledning till att starta företag för nämndens målgrupper
- samverka med aktörer i privat och ideell sektor som verkar för att skapa mötesplatser med inriktning på ungas entreprenörskap, växande branscher och fler vägar till jobb
- erbjuda sfi-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden, där hänsyn tas till stadens och näringslivets framtida rekryteringsbehov och deltagarnas utbildnings- och yrkesbakgrund, och arbeta för att fler ska fullfölja sin sfi-utbildning, bland annat genom att följa upp avbrutna studier
- fortsätta att stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning, särskilt med hjälp av integrationspaktens partnerskap
- fortsätta utveckla sfi för föräldralediga, med fördel på introduktionsförskolorna, och komplettera med integrations- och arbetsfrämjande insatser
- tillsammans med utbildningsnämnden utveckla samverkan med näringslivet för att stärka arbetslivets närvaro i skolan
- tillsammans med kommunstyrelsen, integrationsutskottet och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser samordna och utveckla stadens samlade insatser för förstärkt integration
- genom ett intensifierat arbete i nära samverkan med berörda stadsdelsnämnder och lokal närvaro arbeta för att staden inte ska ha några särskilt utsatta områden

- utveckla vuxenutbildningen och studie- och yrkesvägledningen för att stärka möjligheterna till omställning på en arbetsmarknad med föränderliga behov
- i samverkan med akademi, andra utbildningsaktörer och växande branscher möta stockholmare i behov av omställning och erbjuda snabbspår till jobb och möjligheter till omställning
- fortsätta utvecklingen av vuxenutbildningen för att möta behoven hos målgrupper med kort utbildningsbakgrund, bristande svenskkunskaper, sammansatt problematik eller som på annat sätt behöver extra stöd, med särskilt fokus på nyanländas och kortutbildades etablering på arbetsmarknaden
- fortsätta utveckla vuxenutbildningens utformning för ökad flexibilitet
- utveckla vuxenutbildningen och särskilt studie- och yrkesvägledningen så att elever väljer den undervisningsform som passar dem bäst
- utveckla samarbetet med länets kommuner och Region Stockholm kring vuxenutbildningen för att stockholmare ska mötas av ett bredare utbud av utbildningar
- utvärdera vuxenutbildningens utbud i egen respektive upphandlad regi inför kommande avtalsperiod och utreda en modell med auktorisation av hela eller delar av vuxenutbildningen med bibehållen tillsyn och uppföljning
- fortsätta utveckla kombinationsutbildningar där sfi kombineras med yrkesutbildning
- stärka verksamhets- och avtalsuppföljningen inom vuxenutbildningen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- fortsätta att utveckla jobbspår i form av kortare utbildningar med hög relevans för arbetsmarknadens behov i kombination med studier i språk, bland annat med stöd av de partnerskap som sluts inom integrationspakten
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder, ansvariga myndigheter och civilsamhället samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda nyanländas etablering och integration i samhället
- tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder och socialnämnden aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- genom Etableringscentrum och i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden erbjuda ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd och insatser i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället, samt stärka samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande
- stärka samverkan med Etableringscentrum för att fler nyanlända så tidigt som möjligt ska komma i kontakt med stadens civilsamhälle och föreningsliv
- omarbeta och utveckla stadens samverkan, samverkansrutiner och samverkansöverenskommelser med Arbetsförmedlingen utifrån myndighetens pågående förändringsarbete
- i samverkan med Arbetsförmedlingen och SHIS Bostäder verka för att nyanlända på stadens boenden arbetar eller studerar efter etableringsuppdraget
- stärka nyanländas möjligheter att validera tidigare utbildning inom stadens vuxenutbildningar och utveckla möjligheten till validering av informell kompetens med berörda myndigheter och regionala aktörer
- samordna stadens arbete med att erbjuda samhällsvägledning till nyanlända
- utveckla och komplettera samhällsorientering för stadens nyanlända genom ökad samverkan med ideella organisationer och företag genom integrationspakten, samt socialtjänst och relevanta statliga myndigheter, och arbeta för att alla nyanlända ska delta i samhällsorientering

- tillsammans med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och SHIS Bostäder arbeta uppsökande mot nyanlända för att uppmuntra aktivitet i föreningslivet
- i samverkan med utbildningsnämnden vidareutveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzonen under sista året i grundskolan eller på gymnasiet för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- erbjuda stödinsatser som vägledning och planering till ensamkommande unga i övergången mellan skola och jobb eller vidare studier
- i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta aktivt för att unga utan arbete eller studier återgår till gymnasiestudier eller annan sysselsättning, genom utökat uppsök utanför skolan samt verksamhet anpassad till unga som är i riskzon
- i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 8-18 år samt 19-29 år
- utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i enlighet med handlingsplan för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad
- tillsammans med socialnämnden arbeta med sociala investeringar för att förebygga social utsatthet
- fortsätta utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar
- fortsätta att utveckla arbetet med att samordna och erbjuda Stockholmsjobb till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och utveckla dem med fokus på insatsens effektivitet
- utveckla Stockholmsjobben med fler sammanhållna koncept
- i samråd med stadsdelsnämnderna säkerställa ökad tillgång till platser för arbetsträning
- i samverkan med stadsdelsnämnderna och socialnämnden fortsätta arbeta för att personer inom socialpsykiatrin eller som är sjukskrivna av sociala/medicinska skäl kan ta del av stadens arbetsmarknadsinsatser och komma ut i arbetslivet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och trafiknämnden inventera och identifiera åtgärder inom park-, gatu- och annan offentlig miljö som gör staden tryggare och renare och är lämpliga att utföras av arbetsmarknadsnämndens målgrupper, exempelvis feriearbetare
- fortsätta utvecklingen av feriejobb med inriktning på entreprenörskap i syfte att få fler unga att bli företagare
- samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättningar
- fler feriejobb ska vara inom vård- och välfärdsyrken, i syfte att få fler unga att välja en karriärväg inom dessa
- utifrån de partnerskap som sluts inom ramen för integrationspakten erbjuda praktik- och arbetstillfällen till de målgrupper som nämnden möter
- vidareutveckla arbetet med att stärka möjligheterna för att personer med funktionsnedsättningar ska kunna erhålla långsiktig anställning
- utveckla fler kontaktvägar mellan deltagare i daglig verksamhet och arbetsmarknaden
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad

(Finsam) i syfte att skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och inträde på arbetsmarknaden för personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa

- utifrån befintlig kunskap, lägesbild och aktiviteter i handlingsplanen utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadsdelsnämnder samt kommunstyrelsens centrala samordnare mot våldsbejakande extremism
- i samarbete med Stockholm Business Region AB och kommunstyrelsen ta fram tillväxt- och arbetsmarknadsanalyser för att stödja berörda nämnder i näringslivsarbetet och kartlägga Stockholms kompetensförsörjningsbehov
- tillsammans med Stockholm Business Region AB ta fram en strategi som visar på samverkan och processer för hur staden ska arbeta med kompetensförsörjningsfrågor riktat till stadens näringsliv där ett fokusområde är att särskilt möta behoven hos branscher i tillväxt
- bistå kommunstyrelsen i sitt strategiska arbete med kompetensförsörjning kopplat till näringslivets förutsättningar och långsiktiga behov och en långsiktig kompetensförsörjning i stadens verksamheter
- stärka nämndens kontakter med näringslivet genom fördjupad samverkan med arbetsgivare
- i samarbete med Stockholm Business Region AB och inom ramen för integrationspakten fortsätta dialogen med näringslivet för att utveckla företagens möjligheter att bidra till social hållbar utveckling och integration
- i samverkan med Stockholm Business Region AB och i samråd med stadsdelsnämnderna arbeta för ökad tillväxt och företagande inom respektive stadsdels geografiska område
- öka samverkan med utbildningsnämnden och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser för att tillgodose närings-livets behov av rätt kompetens, inklusive fler yrkesutbildningar i lärlingsform
- verka för fler i arbete genom yrkesutbildningar och kunskapslyft riktat mot bristyrken
- utveckla befintliga forum mellan staden och näringslivet, såsom integrationspakten, för att tillgodose näringslivets behov av kompetens i samverkan med Stockholm Business Region AB genom till exempel talanguppdrag och studiemöjligheter
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB vidareutveckla arbetet med International House och talangattraktion
- samordna stadens återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande
- kontinuerlig analys och uppföljning av insatser till nämndens målgrupper
- följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelsers upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov
- tillsammans med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa att fler anställda inom äldreomsorgen får kompetensutveckling inom svenska språket eller sitt yrke på gymnasial nivå, bland annat genom att arbeta med språkutveckling, även på chefsnivå
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och äldrenämnden bidra till att säkra kompetensbehovet i framtidens välfärd genom validering av kompetens hos

anställda i äldreomsorgen, utvecklat stöd inför studier inom vuxenutbildning samt kommunikationsinsatser för fler sökande till komvux och välfärdsyrken i staden. Arbetet ska ske med utgångspunkt i framtagen kompetensförsörjningsplan

- bistå utbildningsnämnden i arbetet med att utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning.

(KD)
AFN:1

Avfallsnämnden

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering. Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Nämndens verksamhet bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens uppgifter

Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden har ett helhetsansvar vid exploatering och ska vara drivande för en god bostadsbyggnadstakt över tid. Nämnden ska genom att utveckla och förvalta stadens markinnehav säkerställa ett tillräckligt och hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål, med tillhörande infrastruktur och samhällsservice.

Exploateringsnämnden ska fokusera på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom projekt, så att utgifterna kan hållas nere och en långsiktigt hållbar ekonomi säkerställas. Nämnden ska slå vakt om en resurseffektiv stadsutveckling och samverka med övriga nämnder, bolagsstyrelser och byggaktörer för att nå stadens mål.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm ska vara en levande stad som byggs attraktiv. All stadsutveckling ska genomsyras av ett trygghetsperspektiv och alla stadsdelar utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, service, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Staden ska präglas av en mångfald av upplåtelseformer, bostadsstorlekar, serviceutbud och uttryck.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

För att fler ska kunna hitta en bostad till en rimlig kostnad krävs nytänkande, lägre byggkostnader och en god bostadsbyggnadstakt som inte hämmas av onödiga regleringar. För att pressa kostnader utan att kvaliteten blir lidande behöver fler markanvisningar ske via öppet anbud eller markanvisningstävlingar utlysas så att konkurrens uppstår.

Försäljningsinkomsterna och lönsamheten ska öka. Nämnden ska verka för fler näringslivsetableringar och fler externa aktörer på området samhällsfastigheter.

Omsorg genom hela livet

Inte bara fler bostäder utan också fler arbetsplatser och lokaler för service behöver tillkomma. Behovet av allmännyttiga tjänster och av samhällsfastigheter, som skolor och äldrebostäder, ska beaktas på ett tidigt stadium i stadsutvecklingen. Stockholm ska även fortsättningsvis vara en äldrevänlig stad där äldre är delaktiga i och kan påverka stadsutvecklingen. Behovet av vård- och omsorgsboenden är viktigt att tillgodose, liksom efterfrågan på seniorbostäder.

Stockholms karaktär i fokus

Områden som domineras av hyresrätter ska få fler bostadsrätter, antalet ägarlägenheter ska öka i stadens alla delar och upplåtelseformen äganderätt bör övervägas vid nyproduktion. Möjligheten till friköp av tomträtter ska alltid erbjudas intresserade

innehavare. Vidare ska minst tre nya områden lämpliga för villabebyggelse kartläggas för att uppnå målet om minst 100 nya småhus i nyskapade villaområden.

Det är av stor vikt att medborgarnas åsikter tas tillvara och att staden utvecklas i dialog med de boende, för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm. Även de som normalt inte kommer till tals ska få möjlighet att göra sig hörda, till exempel genom fokusgrupper och opinionsundersökningar.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- verka för att Stockholms stad inte ska ha några utsatta eller särskilt utsatta områden samt tillämpa ett trygghetsperspektiv i all stadsutveckling och aktivt arbeta för en trygg boende- och stadsmiljö
- genom samverkan med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och Kronofogdemyndigheten systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser, såväl på land som på vatten samt införa en 24-timmarsgaranti för staden att anmäla olovlig bosättning efter den kommit staden till känna
- sträva efter en blandning av funktioner, såsom bostäder, arbetsplatser och service i alla stadens delar
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för näringsliv, samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, senior- och äldreboenden, idrott, kultur, föreningsliv och gröna inslag i hela staden
- i sitt arbete vara näringslivsfrämjande och verka för att attrahera fler företag och arbetsplatser till staden
- avveckla de kommunala särkraven på byggrelaterade utsläpp och istället harmonisera dem med de nationella gränsvärdena för klimatbelastning
- bidra till försörjningen av samhällsfastigheter utifrån stadens behov samt möjliggöra för fler externa utförare i stadens verksamheter. Stadens behov av samhällsservice ska i ökad grad tillgodoses med hjälp av privata aktörer på såväl kommunal som privat mark
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda delar av staden stärka förutsättningarna för fler arbetsplatser, framför allt i stadens södra delar
- genom att bland annat stimulera innovation och affärsmodeller verka för fler bostäder med rimliga boendekostnader, inte minst för att nå grupper med svag ställning på bostadsmarknaden
- främja en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer i staden med målet att ingen stadsdel ska ha ett bestånd där hyresrätten utgör mer än två tredjedelar som andel av antalet lägenheter i flerbostadshus
- öka inslaget av ägarlägenheter och beakta dem som ett alternativ i nyproduktion
- prioritera byggherrar som bygger fler lägenheter med fyra rum eller fler
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och bostadsbolagen utveckla arbetet med Stockholmshus på lämpliga platser och ge fler privata aktörer möjlighet att bygga Stockholmshus eller motsvarande alternativ
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper, även hos privata fastighetsägare, i samarbete med SHIS och socialnämnden
- i ett tidigt skede beakta behovet av och stadens mål för seniorbostäder, särskilt inom ramarna för större projekt

- i markanvisningsprocessen utgå från behovet i äldreboendeplanen och verka för att fler privata aktörer kan bygga ändamålsenliga bostäder för äldre
- verka för att levandegöra stadens kajer och vattennära platser
- genom sitt markägande aktivt underlätta mötesplatser för äldre och samverka med socialnämnden för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB fortsätta utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet samt utveckling av Stadsgårdskajen från Slussen till Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- verka för fler bostäder i City
- kartlägga platser som lämpar sig för ny villa- och småhusbebyggelse med målet om minst 100 nya småhus i nya villaområden
- bistå Stockholm Stads Parkering AB i arbetet för minskad gatuparkering genom dynamisk tillämpning av parkeringstal, i syfte att upprätthålla stadens nyinrättade parkeringsmål
- säkerställa att stadsutvecklingen präglas av effektivitet, samt att exploateringsprojekten är lönsamma och bär investeringsutgifterna för det behov av kommunal service som uppstår som direkt konsekvens av bostadsexploatering
- säkerställa utrymmet för angelägna investeringar i hela staden genom försäljning av mark inom och utanför kommungränsen samt att utgifterna prövas i projekten. Försäljning av icke strategiskt bestånd ska ske kontinuerligt, för en långsiktigt hållbar ekonomi
- främja konkurrensen mellan byggaktörer för att gynna innovationskraft och nya affärsmodeller, samt öka antalet markanvisningar efter öppet anbudsförförande
- inrätta bakgrundskontroll som kriterium för markanvisning och markavtal, som komplement till kontorets finansieringskontroll
- undersöka och finna en lämplig plats för inrättandet av en ny jaktskyttebana med fokus på långdistansskytte
- avskaffa kravet gentemot privata byggherrar att ingå avtal med bostadsförmedlingen för att beviljas markanvisning för privata hyresrätter
- omvandla enprocentregeln för konstnärlig gestaltning av offentlig miljö till en stadsövergripande princip, istället för att tillämpa den inom varje enskilt exploateringsprojekt
- tillsammans med stadsdelsnämnderna implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och idrottsnämnden
- i samverkan med idrottsnämnden och trafiknämnden inventera platser lämpade att upplåta till tillfälliga idrottsverksamheter, exempelvis kaninburar

(KD)
FN:1

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens uppdrag är i första hand att förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ansvarar för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag och för naturvårdsområden och reservat utanför kommungränsen. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter samt inhyrningar och bostadsrätter.

Nämnden har till uppgift att genomföra både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter. Den ska äga och utveckla byggnader som staden långsiktigt behöver eller som är av vikt för stadens uppdrag.

Nämnden behöver i sin verksamhet fokusera på prognossäkerhet, styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt för att bidra till en långsiktigt hållbar ekonomi.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens verksamheter, i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt i invånarnas intressen och behov
- långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet
- ärenden om tvångsförvaltning

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Fastighetsnämnden ska medverka i stadens arbete med att underlätta för fler näringslivsetableringar, liksom för fler externa utförare och byggare av samhällsfastigheter. Byggnader som staden inte långsiktigt behöver och som inte är av vikt för stadens uppdrag ska fortlöpande avyttras, inte minst för att minska stadens investeringsbehov och låneskuld. Det ska inte finnas några outhyrda lokaler i nämndens bestånd.

Stockholms karaktär i fokus

Fastighetsnämnden ska inom ramen för sitt fastighetsbestånd motverka otrygghet och brottslighet över hela staden. Stadens historia och kulturmiljöer ska värnas och där så är lämpligt utvecklas, med respekt för befintliga värden. Genom utökad effektbelysning på byggnader och allmänna platser kan stadsmiljön bli vackrare och mer tilltalande, likaså mer levande och tryggare.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- förebygga otrygghet och brottslighet, bland annat genom att se till att miljön i och omkring alla nämndens fastigheter är välskött och minimera förekomsten av outhyrda lokaler i fastighetsbeståndet
- i sin löpande dialog med hyresgäster gå igenom vilka åtgärder som kan vidtas för att öka tryggheten

- tillsammans med såväl andra berörda delar av staden som privata aktörer, inte minst privata fastighetsägare, delta i stadens arbete med platssamverkan för att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- arbeta med att tillgängliggöra publika lokaler för personer med funktionsnedsättning
- stödja trafiknämnden i arbetet mot klotter, för en renare och tryggare stad
- samverka med socialnämnden och andra nämnder i arbetet mot kriminella aktörer
- i samarbete med stadsdelsnämnderna renovera och utveckla stadens parkleksbyggnader, samt säkerställa att dessa är väl belysta
- hitta en lämplig hyresgäst till Vanadishotellet, alternativt se över möjligheten att utveckla fastigheten för att stärka Vanadisbadets rekreationsvärde
- utöka effektbelysningen av Stockholms landmärken och märkesbyggnader, för att göra staden attraktivare och tryggare
- bidra till ett positivt företagsklimat i Stockholm och till att fler externa aktörer bygger eller tar ansvar för samhällsfastigheter
- fortsätta arbetet med energieffektiviserande åtgärder och öka stadens produktion av förnybar energi, med hänsyn till den teknologiska utvecklingen
- leverera en sund inomhusmiljö som är fri från skadliga ämnen
- tillsammans med idrottsnämnden bygga föreningslokaler i anslutning till idrottsplatser där det skulle öka tryggheten och stärka föreningslivet
- för att renodla nämndens verksamhet och säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, avyttra fastigheter som inte används för den egna verksamheten eller långsiktigt behövs för det kommunala uppdraget eller är av strategiskt intresse för nämndernas uppdragsområden
- stärka underhåll och vård av fastighetsbeståndet för att undvika rivning av anrika byggnader som inte är möjliga att avyttra
- i samverkan med kulturnämnden, utbildningsnämnden, Micasa och Sisab inventera vilka av sina lokaler som man kan tillgängliggöra stadens kulturutövare
- avyttra mark utanför kommungränsen till den kommun där marken är belägen
- förbättra styrningen av större investeringsprojekt och anlägga ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv för att uppnå en över tid hållbar ekonomi
- intensifiera arbetet med utredningsuppdrag för att ta fram gedigna underlag med alternativa förslag till inriktningsbeslut, i syfte att motverka behovet av revideringar och fördyringar
- tillsammans med idrottsnämnden hitta kostnadseffektiva och mer flexibla lösningar för idrottsanläggningar samt identifiera anläggningar som kan byggas av eller överlåtas till externa aktörer
- i samråd med kommunstyrelsen identifiera andrahandsuthyrningar som ska avvecklas
- ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för en effektiv fastighetsdrift
- utarbeta ett mer gediget uppföljningsarbete kopplat till olika projekt för att säkerställa ekonomisk hållbarhet

(KD)
FöN:1

Förskolenämnden

Stockholms stad är genom stadsdelsnämnderna och förskolenämnden ansvarig huvudman för skolväsendet i kommunal regi. Genom nära samverkan med stadsdelsnämnderna, som fortsatt har ansvar för förskoleverksamheten i kommunal regi, och i dialog med fristående aktörer i frågor som är gemensamma för stadens förskolor och öppna förskolor, ska stadens förskoleverksamhet utvecklas. Förskolenämnden samordnar och leder det stadsövergripande kvalitetsarbetet som syftar till en bättre förskola för alla, samt med ökad likställighet och bättre arbetsvillkor för personalen. Fokuserade satsningar på språkutveckling syftar till att höja kvaliteten i förskolan och lägga grunden för alla barns livslånga lärande. Stadsdelsnämndernas arbete med kompetensutveckling och kompetensförsörjning ska stödjas och utvecklas. Nämnden är tillstånds- och tillsynsmyndighet för stadens fristående förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att samordna den stadsövergripande utvecklingen av förskoleverksamheten, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med fristående förskolor
- att i samarbete med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för öppen förskola och introduktionsförskolor
- att godkännande och tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg
- att i samverkan med utbildningsnämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekväm arbetstid
- verksamhetsförlagd utbildning i förskola
- att i samråd med kommunstyrelsen och i samverkan med utbildningsnämnden söka statsbidrag som gäller förskolans verksamhet
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för förskola

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En kvalitativ förskola är en viktig nyckel till en god start i skolan. Friheten att välja barnomsorg ska värnas och det ska vara möjligt för barn och föräldrar att få mer tid med varandra. Valfriheten är central eftersom inte alla människor är stöpta i samma form eller har identiska behov. En del barn mår och utvecklas bättre i små sammanhang och föräldrar ska därför kunna välja den barnomsorg som passar deras barn bäst, vare sig det rör sig om förskola eller pedagogisk omsorg i form av dagbarnvårdare, flerfamiljssystem eller omsorg i det egna hemmet.

Omsorg genom hela livet

Det ska vara lätt för familjedaghem och andra alternativ till förskola att bedriva sina verksamheter i Stockholm. Staden har en viktig uppgift i att tillhandahålla tydlig och lättillgänglig information om de möjligheter som står barn och föräldrar till buds.

Förskolan ska vara trygg och stimulerande. Lärarnas tid för kärnuppdraget ska öka och sysslor som ligger utanför det i görligaste mån skötas av andra yrkesgrupper. Barngruppernas storlek ska hållas nere, för att ge barnen en så trygg miljö som möjligt.

Förskolenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheterna, för att säkerställa att likvärdigheten och kvaliteten ökar i hela staden. Genom samordning av stadsövergripande utveckling och uppföljning får nämnden kunskap om vilka insatser som bäst stöttar stadsdelsnämnderna i deras kvalitetsarbete, som tar sin utgångspunkt i förskolans läroplan. Nämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i arbetet med skolledarskapsutveckling i förskolan. Arbetet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för barnskötare och förskollärare ska samordnas och ledas av förskolenämnden i nära samverkan med stadsdelsnämnderna. Nämnden ska samordna de stadsövergripande frågor och konsekvenser som följer av nya lagar inom förskoleområdet, för att säkerställa likställighet i staden. Nämnden har ett samordnande uppdrag att, i samarbete med stadsdelsnämnderna, arbeta för att öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg. Stadens öppna förskolor och introduktionsförskolor är en viktig del i det uppsökande arbetet för att öka inskrivningsgraden till förskolan, men även andra metoder kan behöva prövas. Vidare ska nämnden verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna för barn i behov av särskilt stöd i förskolan, för att säkerställa att alla barn får beviljat det stöd de har behov av samt se över behovet av handledning för personal som möter barn med särskilda behov.

Förskolenämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i att tidigt identifiera och ge rätt stöd till barn och familjer i behov av särskilt stöd samt till barn som riskerar att fara illa. Detta är en del av det förebyggande sociala arbetet. Förskolenämnden ska bidra till en utvecklad samverkan med socialtjänsten, BVC och andra berörda myndigheter för såväl kommunala som fristående förskolor. Nämnden ska även, i samarbete med andra berörda nämnder, fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan för samordnade insatser till barn i behov av särskilt stöd. Vidare ska nämnden samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våldsbejakande extremism, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. I samverkan med stadsdelsnämnderna ska genomförda insatser följas upp och goda exempel spridas.

Stockholms karaktär i fokus

Svenska språket är en viktig del i förskolans uppdrag och för att skapa goda förutsättningar inför övergången till förskoleklass och vidare skolgång. Det pedagogiska uppdraget i förskolan ska värnas för att skapa goda förutsättningar för barns språkutveckling. Nämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i användandet av språkutvecklande arbetssätt baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet. De framgångsrika arbetssätt och metoder som utvecklats inom språkutveckling i staden ska delas och implementeras i fler verksamheter. Nämnden ska samarbeta med de stadsdelsnämnder som har behov av att ta fram lokala handlingsplaner eller strategier för språkutveckling. I nära samverkan med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska nämnden ansvara för att rutiner vid övergången från förskola till skola fortsätter att utvecklas och blir mer likvärdiga i staden. I samarbete med stadsdelsnämnderna ska en dialog genomföras årligen om barnens språkutveckling i förskolan och övergången till grundskolan.

Det ska vara enkelt att hitta information om barnomsorg på obekväm arbetstid för de som behöver och riktlinjerna för verksamheten ska genomgå en översyn i syfte att säkerställa att barnets bästa står i centrum.

Nämnden ska årligen ta fram en stadsövergripande förskolerapport som syftar till att ge en stadsövergripande lägesbild av både fristående och kommunal förskola i Stockholm. Detta är ett viktigt underlag i utvecklingen av verksamheten på stadsövergripande nivå.

Forskning och beprövad erfarenhet ska ligga till grund för förskolans utveckling, nämnden ska stötta stadsdelsnämndernas verksamhetsutveckling och sprida goda exempel i staden.

Förskolenämnden ska som tillsynsmyndighet granska de fristående förskolorna samt säkerställa goda villkor för fristående aktörer genom rättssäker, effektiv och tydlig kommunikation och myndighetsutövning. Vidare ska nämnden handlägga och besluta om godkännande av ansökningar om fristående förskolor och pedagogisk omsorg. Förskolenämnden ansvarar för utbetalning av ersättning och bidrag gentemot fristående verksamheter. Nämnden ska även ansvara för att handlägga och besluta om ansökningar om hyreskompensation till fristående förskolor, omsorg på obekväm arbetstid oavsett huvudman samt tilläggsbelopp till barn i fristående förskolor med omfattande behov av särskilt stöd.

Förskolgårdar ska ha tillräckliga ytstorlekar och utemiljön i förskola ska betraktas som en del av det pedagogiska rummet. Nämnden ska även, i samarbete med övriga berörda nämnder, fortsätta arbetet med att implementera mått och mätmetoder för matsvinn i stadens verksamheter.

Kompetensförsörjningen inom förskolan är ett prioriterat område för att ytterligare höja kvaliteten i verksamheterna. Nämnden ska kartlägga behov av utbildningsinsatser och ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad. Andelen personal med relevant utbildning i förskolan ska öka och andelen barngrupper utan legitimerad förskollärare ska minska. Förskolenämnden ska verka för en god tillgång till utbildade barnskötare och legitimerade förskollärare i stadens förskolor samt att fler stadsdelsnämnder tar del av de kompetensinsatser inom språk som finns att tillgå både i stadens och andra aktörers regi. Nämnden ska även bistå kommunstyrelsen och berörda nämnder och bolag i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning.

Nämnden ska följa upp kvaliteten i stadens förskolor oavsett huvudman. Den långsiktiga effekten av nämndens arbete med samordning, uppföljning, tillsyn och utveckling av stadens förskolor är att barn i Stockholm ges en ökad likvärdighet i förskola och pedagogisk omsorg med god kvalitet. Nämnden ska vidare säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar kunskapsuppdraget och att det inte är kostnadsdrivande. Digitalisering ska bidra till effektiva processer och bidra till en ökad effektivisering och säkerhet.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att öka andelen inskrivna barn i förskolor i stadsdelar där inskrivningsgraden är låg, med fokus på stadens utanförskapsområden
- i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för ökad likställighet i bedömningsgrunderna för barn i behov av särskilt stöd i förskolan
- inom ramen för välfärdslyftet minska storleken på barngrupperna i förskolan
- samordna utbildningsinsatser för stadens förskolor gällande våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och våldsbejakande extremism med stöd av socialnämnden
- i samarbete med utbildningsnämnden utveckla samordningen vid övergång från förskola till grundskola i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet, med fokus på barnens språkutveckling
- i nära samverkan med utbildningsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i

förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter
- stärka tillsynen av fristående förskolor med fokus på skollagens skrivningar om demokrati och jämställdhet, stadens riktlinjer om demokratikrav samt fortsätta den tillsyn som redan pågår enligt reglerna om ägar- och ledningsprövning
- arbeta för att barnen följer Folkhälsomyndighetens riktlinjer gällande skärmtid
- i samarbete med utbildningsnämnden arbeta för ökad extern medverkan vid utbyggnad av förskolor och skolor för att långsiktigt säkerställa förmågan att tillhandahålla lokaler för samhällsservice
- tillsammans med utbildningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, berörd stadsdelsnämnd och SISAB säkerställa att mark för skol-, och förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt
- vid nybyggnation av förskolor och skolor projektera utifrån ambitionen att uppfylla kriterier motsvarande Miljöbyggnad
- stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare
- i samarbete med utbildningsnämnden fortsätta stärka läraryrkets attraktivitet, förbättra arbetsmiljön och stärka karriärvägarna för lärare i förskolan och skolan, samt arbeta strategiskt för att säkerställa lärarnas kontinuerliga kompetensutveckling
- inför slöjförbud för barn och elever i förskola och förskoleklass
- återinför möjligheten för fristående förskolor att erbjuda garantiplatser
- avskaffa begränsningen av vistelsetid i förskolan för barn till föräldrar som är föräldralediga med syskon

(KD)
IdN:1

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden ansvarar för att erbjuda alla stockholmare så gynnsamma förutsättningar som möjligt att idrotta och motionera. Nämnden ansvarar för att prioritera och planera för nya idrottsanläggningar och hallar, samt ansvarar för uthyrning av skolidrottshallar. Idrottsnämnden ska anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättningar samt vara stadens kontaktyta gentemot båtklubbar, fritidsfisket och friluftslivet. Ekonomiska stöd till idrottsföreningar ligger under nämndens ansvarsområde, liksom ärenden som rör olika taxor och subventioner. Nämnden ansvarar för båtplatser och fiskevård inom stadens vatten.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelser av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot att bli en ännu mer levande och öppen idrotts- och evenemangsstad. Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare ska ha möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftsaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Samarbetet med privata aktörer ska ytterligare stärkas för att avlasta och hjälpa staden att ekonomiskt klara av den investeringstakt som krävs. Näringslivsperspektivet ska stärkas och nämnden ska ha ett proaktivt och systematiskt arbetssätt för att underlätta för fler externa aktörer att utveckla och driva idrottsanläggningar. Stadens egen idrottsverksamhet ska inte konkurrera med fristående verksamheter och privata aktörer ska ges möjligheter till namnsponsring av stadens idrottsanläggningar, vilket öppnar för nya intäktskällor för staden. Staden ska arbeta för att Stockholm ska vara såväl Sveriges men även norra Europas självklara val för idrottsevenemang; en upplevelsestad av hög klass med stärkt konkurrenskraft inom kommersiella idrottsevenemang. Samtidigt ska staden uppfattas tillmötesgående och enkel att verka inom för civilsamhällets idrottsföreningar.

Omsorg genom hela livet

I nämndens arbete är de prioriterade grupperna barn, unga, personer med funktionsnedsättning och äldre. Att barn och unga rör på sig är viktigt för deras hälsa

och välbefinnande och det ska därför vara prioriterat att nå de som annars inte omfattas av idrottsaktiviteter. Därutöver ska nämnden också verka för att främja äldres hälsa och bryta ofrivillig ensamhet. Att tillgänglighetsanpassa stadens olika idrottsanläggningar ska därför prioriteras så att även äldre och personer med funktionsnedsättningar kan nyttja dem. Satsningar på simkunnighet ska fortsatt vara en prioriterad fråga för nämnden.

Trygghetsarbetet på och i direkt anslutning till stadens idrottsplatser ska förstärkas. Det gäller både i form av utökad bemanning, men också genom en tätare dialog med stadens ordningsvakter, så att resurser kan sättas in på och omkring idrottsplatser där ordningsstörningar uppkommer.

Stockholms karaktär i fokus

Civilsamhällets kraft är stor och en resurs som ska tillvaratas, därför ska idrottsnämnden arbeta nära stadens idrottsrörelse. Idrotts- och fritidsytor i form av anläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse.

Det ska finnas goda förutsättningar att utöva en idrott och tillgodogöra sig idrottens sociala aspekter. En grundförutsättning för det är att tillgången på tränings- och tävlingstider ökar. Stockholm är i stort behov av nya idrottsanläggningar- och hallar och nämnden ska arbeta för tillkommande av sådana.

Nämnden ska vara pådrivande i att skapa fler ytor för spontanidrott i form av exempelvis motionsspår och utomhusgym. Samplanering och samutnyttjande av idrottsytor ska öka mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser, för att nå en ekonomisk hållbarhet. Idrottsanläggningar och hallar ska i så stor utsträckning som möjligt inrymma aktiviteter både dag- och kvällstid, under helger och under alla årets säsonger. Samarbetet med utbildningsnämnden intensifieras så att skolor kan nyttja idrottsanläggningarna dagtid och föreningar nyttja skollokaler under kvällar och helger. Genom att tillgängliggöra fler skolidrottshallar kan idrottskapaciteten öka och ge fler föreningar, barn och unga möjlighet till idrottande.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- arbeta för att alla barn och unga i Stockholm ska ha likvärdiga förutsättningar att utöva idrott
- tillsammans med berörda nämnder verka för att Stockholm inte ska ha några utsatta eller särskilt utsatta områden
- utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet
- tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden
- möjliggöra att fler barn och unga med funktionsnedsättning kan ta del av fritidsutbudet i staden
- i samarbete med äldrenämnden utveckla arbetet med förebyggande hälsoinsatser för äldre
- intensifiera arbetet för trygga sim- och idrottsanläggningar samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder i natur- och friluftsområden genom exempelvis bättre belysning och skyltning
- delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- tillsammans med stadsdelsnämnderna se över och utveckla befintliga utegym, med fokus på tillgänglighetsanpassning för äldre och personer med funktionsnedsättning

- ta fram förslag på tre platser för utegym helt anpassade för personer med fysiska funktionsnedsättningar
- i samverkan med trafiknämnden och exploateringsnämnden inventera platser lämpade att upplåta till tillfälliga idrottsverksamheter, exempelvis kaninburar
- motverka alla typer av diskriminering, trakasserier samt kränkande behandling inom stadens idrottsverksamheter
- fortsätta utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i nära samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna
- anlägga konstgräs på befintliga grusytor på parkmark och göra utvalda tider bokningsbara
- säkerställa att ideella aktörer som mottar föreningsstöd motverkar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt att de inte bedriver verksamhet med olagliga eller odemokratiska inslag
- i högre grad villkora föreningsstödet till verksamhet som inbegriper fysisk aktivitet
- arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningsliv och skola för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen
- fortsätta insatserna tillsammans med utbildningsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och föreningsliv
- stödja och samordna stadsdelsnämnderna i arbetet med att möjliggöra simskola på stadens strandbad tillsammans med externa aktörer
- utöka samverkan med stadens anlitade ordningsvakter, för att vid behov sättas in på de idrottsplatser där ordningsproblem uppstår
- öka den externa medverkan vid byggnation av idrottsanläggningar
- ha en god samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser i externa aktörers etableringsprocess och genom sin etableringslots vara en väg in samt ett stöd under hela processen för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom idrottsområdet
- möjliggör för företag att med namn sponsra idrottsanläggningar och hallar
- öka antalet fotbollsplaner som snöröjs vintertid för att möjliggöra fotboll året om
- tillsammans med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden tidigt planera för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv
- revidera och uppdatera stadens strategi för fritidsbåtslivet för att främja fritidsbåtslivet i staden
- genom idrottsbonusen stödja föreningar och det lokala föreningslivet som genom ordinarie verksamhet når personer över 65 år
- verka för goda förutsättningar för de föreningar och förbund som vill anordna idrottsturneringar och cuper
- värna breddidrotten och arbeta för en mångfald av föreningar
- arbeta för att ersätta den idrottsyta som försvinner vid Stadshagens IP
- värna elitidrottens särskilda förutsättningar i staden genom att ta fram ett program för elitidrott
- inrätta fler badplatser i staden samt verka för fler tillgänglighetsanpassade badplatser med fokus på målgruppen fysiskt funktionsnedsatta
- prioritera anläggningar utifrån ett driftskostnadsperspektiv i syfte att säkra en långsiktigt hållbar ekonomi
- verka för att staten tar ett större ekonomiskt driftansvar av Eriksdalsbadet
- arbeta för att ersätta Kronobergsbadet lokalt inom stadsdelen

- i samverkan med utbildningsnämnden arbeta för ett ökat nyttjande av idrottshallar, bland annat genom att utreda möjligheterna att inrätta hallvakter för att bistå stadens rektorer i tillhandahållandet av sina lokaler
- fullstora idrottshallar ska där det är möjligt ges ett enkelt uppförande i syfte att minska kostnaden och öka det totala utbudet av idrottsyta
- vid ny- eller ombyggnation av sim- och idrottsanläggningar planera lokaler avsedda för verksamhet som inte konkurrerar med fristående aktörer
- utveckla den regionala samverkan kring specialidrottsanläggningar

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Kulturnämnden ska verka för goda förutsättningar för det fria kulturlivet och ansvarar för verksamheten inom en rad kulturinstitutioner. Nämnden ska främja kulturlivet i staden och arbeta för att bevara samt levandegöra stadens kulturhistoriska värden. I samverkan med stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden ansvarar kulturnämnden för samordningen av arbetet inom verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid samt utgör stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stads-bibliotek, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- i nära samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm är Sveriges kulturella motor och nämnden ska sträva efter att ge staden förutsättningar att bli en ännu mer levande metropol med ett myllrande kultur- och nöjesliv. Kulturnämnden ska fördjupa samverkan med civilsamhället för att ta tillvara den idérikedom och kraft som finns där och som möjliggör viktiga kulturella möten. Stadens kulturella och kreativa näringar lockar turister, talanger och företag till Stockholm och samarbetet mellan stadens kulturverksamheter och privata kulturaktörer som verkar i staden ska därför utvecklas. Kulturnämnden har även ett viktigt uppdrag att genom sina verksamheter som främjar Stockholms kulturella identitet och bidrar till ökad bildning och gemenskap. Nämnden ska arbeta för en ökad grad av självfinansiering bland stadens kulturaktörer för att öka kulturens politiska oberoende. Offentliga medel som staden fördelar i kulturstöd ska prioriteras med större noggrannhet och särskilt främja barns och äldres tillgång till kultur.

Nämnden ska arbeta för att tydliggöra studieförbundens folkbildande roll. Kontrollen och uppföljningen av verksamheterna ska skärpas så att inga förbund eller föreningar som riskerar att främja extremism eller upprätthålla kulturell, etnisk eller könsmässig segregering, tillåts motta ekonomiskt stöd från staden.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

En stor del av Stockholm som konkurrenskraftig huvudstad kommer av de kulturella näringarna, som bidrar till både ökad turism och befolkningstillväxt. För att Stockholm ska vara en levande storstad behöver kulturnämnden verka för att ett levande nattliv går hand i hand med ett levande kulturliv. Det kräver ett gemensamt ansvar med andra facknämnder för att säkerställa goda förutsättningar för restaurang- och krogbranschen. Exempelvis genom att begränsningar i regelverk för öppettider ska minska, dels för att

underlätta för branschen men också för att stadens offentliga rum ska hållas än mer levande under större delar av dygnet. Strategin för Stockholms nattklubbar och livescener ska vara en av utgångspunkterna i det arbetet.

Stockholms karaktär i fokus

Kulturen ska i ett tidigt stadium finnas med i stadsplaneringen när Stockholm växer, exempelvis behöver fler kulturarenor etableras. Biblioteken utgör en viktig del av stadens kulturutbud. De ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla oavsett var i staden man är och deras verksamhet ska locka till bildning och läslust. Det kulturstrategiska arbetet ska fortsätta med fokus på hur lokaler kan samnyttjas mer effektivt. Olika former av digitala lösningar ska vidareutvecklas och bidra till nämndens utveckling i syfte att tillgängliggöra konsten för fler.

Kulturnämnden ska verka för att stockholmare i alla åldrar ska få möjlighet att komma i kontakt med stadens kulturutbud och prova på eget skapande. Kulturskolan ska i större utsträckning integreras i skolans och fritidsgårdarnas verksamhet, så att det blir lättare att ta del av dess utbud. Dialogen mellan Kulturskolan och relevanta branscher ska öka. Genom att tillämpa kulanpremien för äldre ska även det kulturella utbudet nå Stockholms allra äldsta.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samverkan med berörda nämnder, skolor och det fria kulturlivet, verka för att fler barn genom kulanpremien nås av kulturupplevelser.
- i samverkan med berörda nämnder, vård-och omsorgsboenden, träffpunkter och det fria kulturlivet, verka för att fler äldre genom kulanpremien nås av kulturupplevelser.
- verka för att inrätta en mat- och dryckesfestival sommartid på Riddarholmen
- utreda en avveckling av fristadsprogrammet, för att undvika ett parallellt asylsystem
-
- fortsätta den inledda samverkan med äldrenämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna för att nå målgruppen äldre
- utveckla och fortsätta verksamheten med kulturturnéer på äldreboenden
- utveckla kulturskolans digitala kompetens, metoder och verktyg i syfte att nå fler barn och unga samt skapa fler elevplatser
- i lämplig stadsdel påbörja inrättandet av en fritidsgård helt utformad för barn och unga som omfattas av LSS
- verka för att öka civilsamhällets och näringslivets delaktighet i stadens evenemang
- bistå fastighetsnämnden i arbetet med effektbelysning på fler av stadens landmärken
- levandegöra Stadsmuseets gård och scen med programverksamhet i samverkan med civilsamhälle och näringsliv
- utveckla Stadsmuseets verksamhet för barn och unga
- utreda ett sätt att mäta kvaliteten i kontakterna med det fria kulturlivet
- i samverkan med trafiknämnden, fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna integrera den offentliga konsten i arbetet med belysning av det offentliga rummet
- i samverkan exploateringsnämnden utreda en omvandling av enprocentregeln för konstnärlig gestaltning av offentlig miljö till en stadsövergripande princip, istället för att tillämpa den inom varje enskilt exploateringsprojekt

- i samverkan med berörda nämnder utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism
- stärka och underlätta för civilsamhällets bidrag och delaktighet i stadens kulturliv
- tillsätta en utredning som genomlyser stadens kriterier för kulturstöd tillsammans med kulturutövare i syfte att motverka politisk styrning
- stoppa allt ekonomiskt stöd till föreningar och studieförbund vars verksamhet upprätthåller kulturell, etnisk eller könsmässig segregering
- delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad
- utifrån programmet *Stockholm hela dygnet* leda arbetet för ett levande stadsliv dygnet runt, tillsammans med tillståndsgivande nämnder
- värna samlingslokaler som till exempel hemgårdar och kulturgårdar
- tillgängliggöra stadens ägda konst inom äldre- och LSS-verksamheten
- arbeta för att bibliotekensöppettider anpassas efter när stockholmarna vill och kan besöka dem
- utveckla Kulturskolans samarbete med andra aktörer och relevanta branscher
- införa nolltolerans mot ordningsstörningar på biblioteken, genom att i högre grad tillämpa besöksförbud
- fortsätta arbetet med att förbättra och effektivisera bibliotekens logistiksystem genom intelligent materialstyrning och ökad kontroll av transportkedjan
- fortsätta IOP-avtal med läsfrämjande aktörer för att öka barns och ungas läslust
- underlätta för mindre kulturevenemang på Stockholms stadshus borgargård
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med Stockholm Business Region AB
- möjliggöra för fler fristående kulturaktörer att delta i Kulanpremiens utbud
- fortsätta utveckla och arrangera digitala evenemang
- i samverkan med fristående kulturinstitutioner underlätta utbyggnaden av den kulturella infrastrukturen
- i samverkan med fastighetsnämnden, utbildningsnämnden, Micasa och Sisab inventera vilka av sina lokaler som man kan tillgängliggöra stadens kulturutövare
- i samverkan med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, säkerställa kultur i det offentliga rummet
- i samverkan med Region Stockholm främja utvecklingen av film- och tv-produktion i staden och regionen
- utveckla arbetet för fler historiska skyltar i staden
- söka samarbeten med privata aktörer för sponsring av kulturevenemang i stadens regi
- fortsätta utveckla den digitala verksamheten, bland annat det digitala biblioteket för att tillgängliggöra verksamheten för fler människor
- minska kostnaderna för administration och lokaler för att nå en långsiktigt hållbar utveckling för verksamheten
- tillsammans med berörda nämnder arbeta för att öka samnyttjandet av lokaler
- verka för ökad självfinansiering bland stadens kulturaktörer
- skärpa villkoren så att Stöd för eget skapande, deltagande och folkbildning enbart beviljas kulturaktörer som riktar sig till målgrupper i hela staden
- omvandla kulturstipendier till allmänt kulturstöd, i syfte att öka transparensen och möjligheten till uppföljning
- öka samverkan med näringsliv för att vidga intäktskällorna genom fler externa samarbeten

(KD)
KuN:4

- bistå med kompetens inför stadens eventuella avyttringar av fastigheter med ett kulturhistoriskt värde
- Ta fram en Stockholmskanon med texter, musik, konst, arkitektur och dylikt med anknytning till Stockholm
- i samverkan med berörda nämnder öppna upp skollokaler för band att kunna hyra

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmarna till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv.

Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- utveckla stadsarkivets publika verksamheter i nära samarbete med Stadsmuseet, stadens bibliotek samt andra aktörer så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser
- fortsätta att utveckla stadsarkivets digitaliserings- och publiceringsarbete för att nå en bredare publik
- utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering där civilsamhälle, medborgare, akademi och näringsliv enklare kan bidra till arkiven till exempel genom crowdsourcing
- fortsätta arbeta för att nå barn, unga och äldre
- arbeta för att synliggöra kvinnor genom historien
- säkerställa att det finns resurser och kompetenser tillgängliga i den utsträckning som krävs för att upprätthålla säkerhetsskyddet och bidra i utvecklingen av stadens säkerhetsskyddsorganisation
- I syfte att få andra aktörer att medverka till jubileumsåret nyttja den samverkan som nämnden har med andra kulturaktörer och kulturinstitutioner.
- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning
- utveckla digitaliseringen av stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet, exempelvis kravet om digital anslagstavla
- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalresurser och upprustning av befintliga
- samverka med kulturnämnden: kulturförvaltningen för att uppnå ökad verksamhetnytta och effektivitet genom att samordna resurser samt presentera goda exempel på former för samverkan som kan användas i hela staden.

- verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet
- förbättra arbete och ekonomistyrning gällande eDok för att säkerställa framdrift och ett kostnadseffektivt införande
- fortsätta breddinförandet av ärendehanteringssystemet eDok och arbeta för att förvaltningsorganisationen för eDok är kostnadseffektiv i syfte att minimera driftskostnadskonsekvenser för användarna i staden
- öka nyttjandegraden av stadsarkivet lokaler av stadens förvaltningar och bolag samt externa parter

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltningen av stadens begravningsplatser och finansieras via den separata begravningsavgiften. Stadens begravningsplatser och ceremonilokaler erbjuder möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas. Nämndens verksamhet är delvis lagstadgad enligt begravningslagen.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden är huvudman för begravningsverksamheten i Stockholms stad och ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen
- förvaltning av världsarvet Skogskyrkogården

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll i att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser. Nämnden ska verka för att den konfessionsneutrala inriktningen upprätthålls så att alla, oavsett livsåskådning, kan erbjudas den begravningsceremoni som önskas. Nämnden ska även förvalta det kulturarv och de park- och naturmiljövärden som finns vid stadens begravningsplatser.

Kyrkogårdsnämnden ska säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet och en låg begravningsavgift på såväl kort som lång sikt. Driftkostnadsperspektivet ska vara i fokus. Underhållet på stadens begravningsplatser ska hålla en god nivå på lång sikt och nämnden ska stärka underhållet där det tidigare varit eftersatt.

Stockholms karaktär i fokus

Begravningsplatserna i Stockholms stad ska vara stämningsfullt ljussatta samtidigt som byggnaderna ska bli allt mer energieffektiva, inklusive de krematorier som kyrkogårdsnämnden ansvarar för. Nämnden ska även skapa trygga och säkra mötesplatser för anhöriga och besökande på begravningsplatserna, samt vidta såväl preventiva som reaktiva åtgärder för att uppnå detta. Nämnden ska utreda och vid behov tillskapa, nya gravplatser i staden.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- på kort och lång sikt bedriva en kostnadseffektiv verksamhet och en långsiktig investeringsplanering där driftkostnadsperspektivet är i fokus
- ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser samt utveckla park- och naturmiljövärden med stor hänsyn till områdenas funktion som minnesplatser
- verka för att stadens begravningsplatser ska vara tillgängliga, trygga och säkra samt säkerställa att de är väl belysta, hela och rena

- ha god framförhållning vid planering av nya begravningsplatser, speciellt om utökade markområden krävs
- fortsätta trygghetsabetet på stadens begravningsplatser, bland annat med olika tekniska lösningar och kamerabevakning
- vid behov utreda nya gravtyper och införa möjligheten till dessa på fler av stadens begravningsplatser
- fortsätta arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare
- fortsätta arbetet med att energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna värnas och utvecklas
- planera för att successivt fasa ut det egna beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen
- hålla en långsiktigt god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser och ta fram en långsiktig underhålls- och investeringsplan

(KD)
MHN:1

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för den lokala tillsynen av lagar som rör miljö och hälsa, bidrar med underlag i stadsutvecklingen samt står för expertkunskap inom såväl klimat- och energifrågor som luft- och kemikaliefrågor. Nämndens långsiktiga arbete syftar till att säkerställa en god stadsmiljö med frisk luft, rent vatten, minskat buller, natur av hög kvalitet, hälsosamma inomhusmiljöer samt minskat brukande av skadliga kemikalier.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska också verka för en miljö- och klimatvänlig stad. Stockholm ska vara fossilfritt och klimatneutralt senast 2040 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras miljöarbete
- information om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och inköpskategorin fordon

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm ska sträva efter en hållbar och ansvarsfull resursanvändning och överlämnas till framtida generationer i ett bättre skick än idag. Staden ska underlätta för medborgare att välja rätt och leva hållbart. Lösningarna på utmaningarna inom miljö- och klimatområdet skapas genom innovation, företagande och investeringar. Genomtänkta och rimliga avvägningar samt effektiva, kostnadseffektiva och erfarenhetsgrundade åtgärder ska prägla stadens klimat- och miljöarbete.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Nämndens myndighetsutövning och tillsynsarbete ska prioriteras och utvecklas för att slå vakt om invånarnas hälsa och säkerhet samt om konkurrensneutrala regler för företag. God service och tillgänglighet för medborgare och företag ska stå i fokus. Kommunikationen gentemot invånare och näringsliv ska ske med återhållsamhet.

I samarbete med trafiknämnden ska nämnden fortsätta verka för elektrifiering av transportsektorn, teknikutveckling och transporteffektiv samhällsplanering. Det ska vara lätt för stockholmarna att välja fossilfria fordon.

Stockholms karaktär i fokus

Det är angeläget att värna och främja stadens gröna inslag som erbjuder bland annat naturupplevelser, rekreation och ökad hållbarhet. Samspel mellan bebyggelse och grönstruktur ger förutsättningar för goda livsmiljöer. Nya parker och grönområden behöver tillföras i takt med att Stockholm växer.

Fler åtgärder mot nedskräpning behövs, som kampanjer i förskolor och skolor. God vattenstatus ska råda i hela staden och olaglig dumpning i och kring vattendrag bekämpas. Staden ska stödja ideella krafter i arbetet med att hitta och bärga skräp och skrot som slängts i Stockholms vatten.

De viten som utdöms efter kommunernas ofta kostsamma kontroller tillfaller i dagsläget staten, vilket försvårar stadens beivrande av brott mot miljöbalken. Staden ska gentemot staten driva frågan om att vitesbeloppen tillfaller kommunen för att uppnå egenfinansiering av bland annat nämndens kontrollverksamheter.

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete för att slå vakt om stockholmarnas hälsa och säkerhet samt bidra till stadens övergripande arbete med att förbättra stadens näringslivsklimat genom bland annat lika regler för företag inom Stockholms stad
- se över och minska nämndens livsstilskommunikation till stadens invånare och företag
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Vatten och Avfall AB genomföra kommunikationsinsatser för att minska nedskräpningen och främja trivseln och tryggheten
- tillsammans med utbildningsnämnden verka för stärkt samverkan mellan skolor och aktörer som arbetar mot nedskräpning för att tidigt lära barn att göra rätt
- i samverkan med socialnämnden, stadsdelsnämnderna, bostadsbolagen samt rättsvårdande myndigheter och Skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för en stad i tillväxt och ta tillvara på stadsbyggandet som verktyg för att uppnå hållbara och trivsamma livsmiljöer
- inrätta gröna utfallskontrakt för att involvera civilsamhälle och näringsliv i arbetet för en renare stad
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsvänliga
- öka samverkan med berörda delar av stadens organisation för en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning
- ansvara för arbetet med klimatpakten och dess internationella nätverk tillsammans med kommunstyrelsen
- bistå kommunstyrelsen i arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- tillsammans med trafiknämnden verka för att utsläppen från trafiken minskar, bland annat genom elektrifiering och teknikutveckling
- samverka med kommunstyrelsen och trafiknämnden samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med Elektrifieringspakten
- tillsammans med berörda delar av stadens organisation fortsätta arbetet med lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster, med hänsyn till åtgärder som kan underlätta stadsutvecklingen
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och andra berörda nämnder arbeta vidare med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- bedriva ett förebyggande arbete för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad

- bistå exploateringsnämnden och stadsdelsnämnderna med att implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden, tillsammans med trafiknämnden och idrottsnämnden
- följa och prioritera arbetet med att minska framför allt barns och ungas exponering för skadliga kemikalier genom att ta fram arbetssätt och informationsmaterial
- delta i arbetet för att nå acceptabla bullernivåer och god luftkvalitet i stadens förskolor och skolor
- verka för skärpt tillsyn av avfall för att motverka fusk och nedskräpning
- utveckla ett proaktivt förebyggande arbete mot olovlig dumpning på platser med återkommande problematik, samt vidta fysiska åtgärder i de fall marken ägs av staden samt polisanmäl systematiskt olovlig dumpning inom stadens gränser
- bistå trafiknämnden och SVOA i genomförandet av ett pilotprojekt med kamerautrustade renhållningsfordon samt avfalls- och återvinningsfordon, för att kartlägga behovet av underhåll och reinvestering i gatu- och stadsmiljön
- verka för att intäkterna från viten vid brott mot miljöbalken i staden ska tillfalla kommunen, för att finansiera sanering och arbete mot nedskräpning
- stödja ideella krafter i arbetet med att lokalisera skräp och skrot som slängts i Stockholms vatten
- tillsammans med kommunstyrelsen och berörda nämnder motverka matsvinn inom stadens verksamheter
- utreda och verka mot livsmedelsfusk i samarbete med andra nämnder och myndigheter
- genom tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad kemikaliepåverkan
- tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm
- fortsätta arbetet med förorenade områden som inte är föremål för exploatering men som är i behov av sanering, inklusive identifiering av externa finansieringskällor för detta arbete
- fortsätta arbetet med energieffektiviseringar, inte minst genom Energicentrum
- fortsätta arbetet med att öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion
- utreda hur verksamheters avfallshantering kan underlättas i staden för att minska nedskräpning och minska andelen avfall som går till energiåtervinning
- se över och minska antalet kommunala styrdokument på klimat- och miljöområdet, för ökad överskådlighet och effektivitet
- genom ökad digitalisering och innovation effektivisera och utveckla nämndens arbete
- säkerställa en resurseffektiv verksamhet med en fortsatt hög nivå på intäktsfinansieringsgraden, samt utreda hur en högre finansieringsgrad kan uppnås
- följa arbetet med olika metoder för att nå klimatmålen

Servicenämnden

Servicenämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Servicenämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Servicenämnden ska genomföra centralupphandlingar och bistå med upphandlingsstöd. Kommunala särkrav vid upphandling ska undvikas.

Nämndens uppgifter

Servicenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska servicenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer.

Nämndens ansvar omfattar:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- kontaktcenter Stockholm
- genomförande av centralupphandlingar samt upphandlingsstöd
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- förvalta stadens kontaktcenterplattform, vilken upphandlas och införs inom ramen för SIKT2-projektet
- gemensam växel
- stöd i lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för el

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Servicenämnden ska säkerställa en hög grad av tillgänglighet och service till stockholmarna samt effektivisera stadens administrativa funktioner och använda de möjligheter som en ökad digitalisering ger. Servicenämnden ska informera stockholmarna om olika alternativ gällande äldreomsorg, förskola och andra verksamheter.

Servicenämnden ska bidra till en hållbar utveckling, genom att minska utsläpp och verka för innovativa lösningar som främjar miljön. Jämförelser med andra kommuner och med marknaden i övrigt kan med fördel genomföras när det gäller kostnadseffektivitet och hållbara lösningar. Servicenämnden ska verka för fler innovationsupphandlingar när så är lämpligt och för en stärkt upphandlingskompetens. Parallellt ska nämnden utreda stadens befintliga upphandlingskrav för att säkerställa ändamålsenlighet och kostnadseffektiva resultat.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- inrätta en stadsövergripande upphandlingsskola för företag som vill delta i kommunens upphandlingsförfaranden
- vidareutveckla Kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en

enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service
- öka samverkan med berörda nämnder i tillstånd- och tillsynsprocesser för att erbjuda en sammanhållen och förenklad myndighetsutövning
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen för de centrala avtalsområdena samt stödja nämnder och bolag att göra detsamma i de egna avtalen
- genomföra fler upphandlingar med delade kontrakt för att underlätta för mindre aktörer och företag där så är lämpligt och möjligt
- i samråd med kommunstyrelsen prioritera stöd och inriktning i upphandlingsarbete till stadens nämnder och bolag
- stärka arbetet med avtalsuppföljning
- säkerställa att finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster utformas så att kostnadsmedvetenheten ökar och att fortsatta effektiviseringar kan genomföras
- utreda effekten som stadens olika upphandlingskrav har på antalet anbud, hur kostnadsdrivande de är samt hur stor nytta respektive krav skapar; i syfte att minska antalet krav
- tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp
- i samråd med kommunstyrelsen utveckla kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys
- genom effektivisering erbjuda nuvarande obligatoriska tjänster med en prissänkning om motsvarande 1,0 procent

Socialnämnden

Socialnämnden ska genom sin samordnande och stadsövergripande roll bidra till utvecklingen inom Stockholms socialtjänst och funktionshinderomsorg. Nämnden ska medverka till en rättssäker och evidensbaserad socialtjänst som ger invånarna likvärdiga insatser i hela staden.

I kommunövergripande brottsförebyggande frågor inom socialtjänstens ansvarsområde leder och samordnar socialnämnden arbetet med stöd av kommunstyrelsen. Socialnämnden biträder stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och bistår med relevanta åtgärder när så behövs.

Tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna arbetar socialnämnden med sociala investeringar för att förebygga social utsatthet och förlitar sig på forskning för att följa upp investeringarnas effekter.

Socialnämnden ansvarar för att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av bostäder med särskild service LSS och SoL. Nämnden leder, samordnar och utvecklar samverkan med SHIS Bostäder avseende behovsbedömningar av genomgångsbostäder för till exempel våldsutsatta som tvingas flytta och barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden.

Socialnämnden samverkar med arbetsmarknadsnämnden och erbjuder genom Welcome House – kommunanvisade, egenbosatta och deras anhöriga – en väg in och initialt stöd.

Nämnden bistår också stadsdelsnämnderna i att erbjuda en god öppenvård som utgår från varje individs behov.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- kommunövergripande frågor rörande
  - stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
  - socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
  - insatser för barn och unga i öppenvård
  - missbruksproblematik
  - ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
  - hemlöshet
  - våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inklusive samordning av innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser samt länsövergripande verksamheter
  - våldsbejakande extremism
  - samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
  - drog- och brottsförebyggande arbete
  - tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
  - dödsboutredningar
  - forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
  - tillståndsgivning för försäljning av tobak och alkohol
  - tillsyn av försäljning av alkohol, folköl, tobak, e-cigaretter och påfyllnadsbehållare
- familjerådgivning

- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning
- boende för vuxna (hemlösa och personer med missbruksproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service
- samordning av planering av bostäder för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelmissbruk
- förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt
- beställaransvar för grupp- och servicebostäder LSS
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

I Stockholm ska alla ha tryggheten och friheten att forma sitt eget liv och sin framtid. Stockholm ska erbjuda alla stadens invånare skydd, stöd och nya livschanser. Socialtjänsten ska stå stark för att möta människor i behov av stöd och hjälp, varför socialnämndens kärnverksamhet alltid ska prioriteras. Det sociala skyddsnätet ska fånga upp alla som behöver stöd. Socialtjänstens arbete ska grundas i respekt för den enskilde och använda sig av det sociala nätverk som finns runt denne.

Familjen utgör den i särklass viktigaste gemenskapen, och att stödja föräldrar är en av de viktigaste insatserna som samhället kan göra för att förhindra att barn utvecklas negativt. Föräldrastödsprogram stärker barns och föräldrars samspel och skapar bättre förutsättningar för en god uppväxt för alla barn. Därför ska kvalitativa strukturerade föräldrastödsprogram erbjudas alla. Föräldrars ansvar för sina barn måste stärkas.

Omsorg genom hela livet

Socialnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något utsatt eller särskilt utsatt område inom Stockholms stad, samt tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att motverka det dödliga våldet och kriminella miljöer. Socialnämnden ska i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och övriga aktörer minska risken för att barn och unga dras in i brottslighet samt verka för att fler personer lämnar kriminalitet. Arbetet med sociala insatsgrupper ska fortsätta utvecklas och förbättras.

Socialnämnden ska prioritera samverkan med skolan i arbetet med barn och unga, inte minst vad gäller våldsförebyggande arbete. Samarbetet mellan socialförvaltningen, skolan, polisen och andra relevanta myndigheter ska stärkas för att motverka otrygghet och brottslighet. Samlokalisering av socialsekreterare med polis och samverkan genom de skolsociala teamen är viktiga led i detta.

Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta. Ett viktigt uppdrag för socialtjänsten är att upptäcka och undsätta de som far illa i nära relationer. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska motverkas och våldsutsatta få det skydd och stöd som de behöver. Våld och hot mot barn och unga ska alltid föranleda resoluta åtgärder från det offentliga. Könsstympning, barnäktenskap och hederskultur har, precis som radikalisering och våldsbejakade extremism, inte någon plats i Stockholm.

Det ska finnas god tillgång på bostäder för personer med funktionsnedsättning, personer i hemlöshet, våldsutsatta, barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden och andra grupper med en utsatt ställning på bostadsmarknaden. Särskilda bostäder inom LSS och SoL behöver komma in tidigt i planeringsprocessen.

Vuxna med missbruk ska få hjälp att ta sig ur sitt beroende. Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet och för att de som blivit hemlösa ska komma vidare till egen bostad.

Genomgångsbostäder ska tillhandahållas som en bostadssocial resurs, samtidigt som tomgångshyror bör undvikas genom bättre prognostisering av behovet. 150 av de lägenheter som bostadsförmedlingen förmedlar varje år ska vikas åt genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi. Bostadsvägledning och andra insatser från stadens sida ska leda till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning.

För att förebygga långvarigt utanförskap och motverka utsatthet ska arbetsföra personer som uppbär ekonomiskt bistånd få hjälp att snarast komma in på arbetsmarknaden. Individuellt ansvarstagande och självförsörjning ska vara målen för stödinsatserna. Antalet hushåll som är i behov av försörjningsstöd ska minska, i synnerhet i utsatta stadsdelar. Nyanlända måste beredas möjlighet att snabbt komma in i samhället och få ett jobb, en bostad, kunskaper i svenska och framtidstro.

Systematiska välfärdsbrott ska stävjas och nolltolerans råda mot välfärdsfusk. Kontrollmekanismerna ska vara starka och stadens arbete mot felaktiga utbetalningar av bidrag ska intensifieras.

Olagliga boplatser behöver åtgärdas systematiskt, för ökad trygghet och minskad nedskräpning. Åtgärder ska vidtas inom 24 timmar från att en bosättning kommit till stadens kännedom. Samarbetet med EU-migranternas hemländer ska stärkas och ett tiggeriförbud införas i Stockholms stad.

Stockholms karaktär i fokus

Samverkan med civilsamhällets aktörer är betydelsefull, bland annat för att komplettera stadens verksamheter och nå människor som annars inte kommer i kontakt med socialtjänsten. Staden ska stötta organisationer som vänder sig till människor i social utsatthet och ta initiativ som leder till fler volontärer. Idéburna organisationer ska beredas goda förutsättningar och det ekonomiska stödet bygga på långsiktighet.

I hanteringen av serveringstillstånd ska staden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare, så att Stockholm kan vara en levande storstad. Staden ska fortsatt ställa krav på viktiga aspekter som trygghet, säkerhet och trivsel men ska inte styra krögarnas öppettider. Uppfylls kraven bör öppettiderna släppas fria. Ekonomisk brottslighet ska motverkas.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och äldrenämnden fortsätta arbeta i enlighet med handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta samverka genom och utveckla arbetet med skolsociala team
- prioritera åtgärder och samverkan med skola och polis för att uppnå ökad trygghet, studiero, skolnärvaro och förbättrade kunskapsresultat
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm fortsätta arbetet med STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan
- fortsätta ta en ledande och samverkande roll, tillsammans med berörda nämnder, i arbetet med de sociala insatsgrupperna
- i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för att fler personer lämnar kriminalitet
- stötta stadsdelsnämnderna att tillsammans med Region Stockholm och utbildningsnämnden öka förekomsten av samordnad individuell plan och utveckla hållbara strukturer för samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- stötta stadsdelsnämnderna att använda sig av allvarssamtal med unga förstagångsförbrytare med polis, socialtjänst, skola och föräldrar samt verka för att öka polisens närvaro vid allvarssamtalen
- tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna fortsätta utöka informationsutbytet mellan socialtjänsten, polisen och andra relevanta myndigheter
- tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa samlokalisering av socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden
- öka satsningarna på föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler
- fortsätta arbetet med att utveckla föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar med barn som är på väg in i kriminalitet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa kompetens kring barn som misstänks ha förts utomlands, samt säkerställa rutiner och kompetens för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands för att ingå barnäktenskap eller utsättas för könsstympning
- inom ramen för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck aktivt arbeta för att förhindra barnäktenskap, arrangerade äktenskap och uppfostringsresor och fortsätta genomföra kompetenshöjande insatser om könsstympning och barn- och tvångsäktenskap
- fortsätta arbetet med en kartläggning av utbredningen av hedersrelaterat våld och förtryck i Stockholm
- tillsammans med berörda nämnder tillämpa handlingsplanen för främjande av psykisk hälsa genom fysisk aktivitet bland ungdomar i Stockholms stad
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- tillsammans med stadsdelsnämnderna stödja och stärka det våldsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- fortsätta arbetet med Skolfam och SAMS-modellen i samarbete med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden
- förstärka arbetet med rekrytering samt uppföljning av familje- och jourhem och fortsätta utveckla stadens familjehemsvård
- tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att de HVB-verksamheter som används för placeringar drivs av seriösa aktörer

- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet för att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- fortsätta intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer i samarbete med polisen och stadens ordningsvakter, i synnerhet för att kunna ingripa tidigt
- stötta brottsutsatta och vittnen, särskilt de som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak, samt utveckla stödet till dem
- öka insatserna mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, samt stödja berörda nämnder så att arbetet blir effektivt och håller hög kvalitet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla metoder för att identifiera våldsutsatta och utveckla stödinsatser för att långsiktigt stärka personer som har blivit utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, gärna i samverkan med civilsamhället
- se över behovet av att inrätta en mottagning och stödboende för män som utsatts för våld i nära relationer
- främja insatsen Bostad Först och verka för handläggning som kravställer målsättningen om att lämna missbruk
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och regionen stärka arbetet med att erbjuda adekvat stöd och hjälp till personer som har blivit utsatta för heders-, relations- eller sexuellt våld
- systematiskt arbeta för att bistå polisens satsning ”Initiativ Gryning” genom att se till att Stockholms stad är en tydlig och nära samarbetspartner
- utveckla stöd och insatser till barn inom ramen för relationsvåldscentrum, i första hand de barn där någon av föräldrarna, våldsutövaren eller den våldsutsatta får eget stöd hos RVC
- fortsatt stärka det uppsökande arbetet, stödet, och samverkan med andra aktörer mot människohandel och prostitution
- tillsammans med stadsdelsnämnderna intensifiera arbetet och öka kontrollerna för att minimera felaktiga utbetalningar av bidrag samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- i samverkan med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna motverka olaglig andrahandsuthyrning och felaktig folkbokföring
- utreda placering av socialsekreterare på bostadsbolagen, för förbättrad samverkan
- fortsätta utveckla arbetet för att utbetalningar ska vara korrekta, med särskilt fokus på avancerade brottsupplägg
- vid ansökan om ekonomiskt bistånd säkerställa att bidragstagaren informeras om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk, såsom hembesök, återkrav och polisanmälan
- genomföra fler hembesök hos personer som uppbär ekonomiskt bistånd, för att öka enskildas motivation att komma ur arbetslöshet och stärka arbetet mot välfärdsfusk
- i samråd med stadsdelsnämnderna se över, uppdatera och skärpa stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd, inte minst för att öka stadens kontrollmöjligheter och biståndstagares motivation att komma i arbete
- avskaffa möjligheten till ekonomiskt bistånd för papperslösa och finansieringen av EU-medborgares hemresor
- underlätta för allmänheten att informera socialtjänsten om ekonomiska oegentligheter, för att utöka antalet informationskanaler
- i dialog med Region Stockholm fortsatt verka för att fler kommuner ska ansluta sig till KAST:s verksamhet, med mål om en länsövergripande verksamhet med en liknande organisatorisk modell som Origo
- fortsätta att aktivt delta i Operation Kvinnofrid

- inom socialtjänstens område samordna och stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism, samt fortsätta utveckla arbetet i nära samverkan med kommunstyrelsen
- i samverkan med kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och polisen fortsätta utveckla det uppsökande arbetet mot individer som är eller är på väg att bli radikaliserade och mot återvändare
- genomföra en översyn av arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering, i syfte att förbättra arbetet och nå bättre resultat
- i samverkan med berörda delar av stadens organisation och relevanta myndigheter motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet vid tillståndsgivning och tillsyn
- utveckla stadens arbete med sociala insatsgrupper (SIG) genom att komplettera befintliga målgrupper med en ny för åldrarna 8–11 år, tillsammans med stadsdelsnämnderna
- intensifiera arbetet med avhopparverksamhet tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna
- komplettera avhopparverksamheten med ett särskilt program för personer som vill lämna extremistiska miljöer.
- tillsammans med berörda myndigheter verka för att skapa större flexibilitet vad gäller öppettider för krögare
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen stärka det vräkningsförebyggande arbetet, särskilt där barn är inblandade
- fortsätta samverka med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna för att utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruksproblematik, och säkerställa att dessa grupper nås av adekvata insatser
- tillsammans med stadsdelsnämnderna bistå kommunstyrelsen i det stärkta arbetet med UMO och utvecklandet av arbetssätt för att underlätta vägen till rätt hjälp
- fortsätta att öka flexibiliteten och stärka individanpassningen i ledsagningsmodellen, bland annat genom att införa fri ledsagning
- samarbeta med äldrenämnden och intresseföreningar för att utveckla arbetet med personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att personer inom socialpsykiatrin eller som är sjukskrivna av sociala/medicinska skäl kan komma ut i arbetslivet
- tillhandahålla beslutsstöd till bostadsförmedlingens förtursenhet vad gäller våldsutsatta i nära relation
- i ökad utsträckning utvärdera effekterna av socialtjänstens insatser och inleda en fördjupad, extern utredning av stadens socialt förebyggande insatser i syfte att säkerställa att staden gör det som ger bäst effekt
- följa upp SHIS Bostäders bostadsvägledning för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts
- fortsätta använda idéburna-offentliga partnerskap, samt utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer
- säkerställa att föreningsbidrag används till det de är avsedda för och att inga skattemedel går till verksamheter förknippade med odemokratiska värderingar eller våldsbejakande extremism. Fler stickprovskontroller hos organisationer som mottar skattemedel ska genomföras
- införa sociala utfallskontrakt mellan staden och näringslivet eller den ideella sektorn som ett sätt att öka sociala investeringar och bryta utanförskap

- genom EU-teamets uppsökande arbete och efter samråd med polisen systematiskt arbeta för att förebygga uppkomsten av olagliga boplatser
- genom EU-teamet samarbeta med utsatta EU-medborgares hemländer
- utvärdera stödet till verksamheter som riktar sig till personer som befinner sig i Stockholm men inte har laglig rätt att vistas i staden och landet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för att mötesplatser för unga hbtq-personer ges goda och tydliga förutsättningar att bedriva sin verksamhet, i synnerhet i ytterstaden
- tillämpa ett näringslivsfrämjande perspektiv i sin verksamhet, bland annat genom att tillsammans med andra berörda nämnder erbjuda en effektiv myndighetsutövning
- i ökad omfattning beställa olika typer av boendelösningar för personer med funktionsnedsättning, i synnerhet boendetyper där det råder underskott
- verka för fler profilboenden inom bostäder med särskild service
- centralisera hälso- och sjukvårdsansvaret inom socialpsykiatrins särskilda boenden, i likhet med LSS-hälsan
- i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att förmedlingsprocessen för bostäder med särskild service effektiviseras, utifrån den utredning som gjorts under 2022
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla LOV inom ramarna för LSS och SoL
- i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer innovativ genom exempelvis ökad digitalisering, med fokus på stöd och service, ökad tillgänglighet till digital information samt minskat digitalt utanförskap
- fortsätta arbetet med en verksamhetsnära förvaltning av stadens sociala system
- tillsammans med stadsdelsnämnderna verka för bättre möjligheter till digital kommunikation på boenden med särskild service
- vara drivande i och tillsammans med stadsdelsnämnderna ansvara för moderniseringen av sociala system samt ta tillvara den effektiviseringspotential som detta medför
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer
- tillsammans med stadsdelsnämnderna slutföra arbetet med hur digitala arbetssätt kan förenkla och förbättra handläggningen av ekonomiskt bistånd
- erbjuda alla nyblivna föräldrar ett kostnadsfritt besök hos familjerådgivningen samt arbeta för att korta köerna till familjerådgivningen
- bistå Bostadsförmedlingen i att utreda hur man i större utsträckning kan behovsfördela specialbostäder inom allmännyttans befintliga bestånd
- Stoppa bidrag och föreningsstöd till etniska organisationer (exklusive nationella minoriteter), samt verksamheter som motverkar integration, demokrati och jämställdhet
- genomför ett pilotprojekt med områdesbaserat serveringstillstånd för hela Riddarholmen.
- förenkla för mikrobryggerier att bedriva gårdsförsäljning

(KD)
SbN:1

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta för en tillräcklig och långsiktigt hållbar bostadsförsörjning i Stockholms stad. Nämndens främsta uppdrag består i att säkerställa ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart samhällsbyggande över tid och uppfylla stadens bostadsmål, med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska anlägga ett helhetsperspektiv och har ett helhetsansvar då staden planeras.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mätnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturreservat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpta hinder

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Stockholm ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor så att staden blir mer livaktigt och tryggheten i det offentliga rummet ökar. Staden ska präglas av en mångfald av upplåtelseformer, bostadsstorlekar, serviceutbud och uttryck. Möjligheten till friköp av tomträtter ska alltid erbjudas intresserade innehavare.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Stadsutvecklingen gäller inte bara fler bostäder utan också fler arbetsplatser och lokaler för service behöver tillkomma i staden. Fler företag ska vilja etablera sig i Stockholm och fler privata aktörer ska vilja bygga och förvalta samhällsfastigheter. Behovet av samhällsfastigheter, som skolor och äldrebostäder, ska övervägas på ett tidigt stadium. Stockholm ska fortsätta vara en äldrevänlig stad där äldre är delaktiga i och kan påverka stadsutvecklingen. Behovet av vård- och omsorgsbostäder är viktigt att tillgodose, liksom efterfrågan på seniorbostäder.

Stockholms karaktär i fokus

Nämnden ska arbeta för att göra det offentliga rummet tryggare och all stadsutveckling ska genomsyras av ett trygghetsperspektiv. Stadsutvecklingen ska ta sin utgångspunkt i Stockholms befintliga värden, historia och särart. Även om det nya alltid måste förhålla sig till det redan existerande, kan landmärken som avviker från rådande skala vara önskvärt för att bryta monotona mönster. För att motverka modern arkitektur i innerstaden inrättas en arkitekturzon med krav på sekelskiftesstil. Parallellt tas handlingsplanen Stockholmspaletten fram för att förhindra stadsutveckling i gråskala. För att få till stånd en mer mångsidig stadsmiljö ska staden byggas i såväl klassisk som modern stil utanför innerstaden utifrån lokala förutsättningar. Traditionell arkitektur och stadsplanering kan återskapa värden som gått förlorade och tillföra nya kvaliteter. Det senare gäller också ytterstaden.

Stockholm ska vara en levande stad som byggs tätt där så är lämpligt och där behovet

av grönytor beaktas. Förtätning ska alltid ske med varsamhet, inte minst i anslutning till småhus-, trädgårdsstads- och villaområden. Vid förtätning i ytterstaden ska innerstadens kvaliteter komma den till del. Renodlade småhusområden ska genom detaljplanerna fredas från förtätning. Stadskvaliteter ska tillföras områden där de lyser med sin frånvaro och kvartersstaden, med slutna innergårdar och aktiva bottenvåningar, utgöra normen för stadsbyggandet. Genom levande bottenvåningar med exempelvis kommersiella lokaler främjas både folkliv och trygghet.

Möjligheten att lägga till balkonger ska beaktas vid all om- och nybyggnation för att öka boendekvaliteterna och bättre koppla bostadshus till omgivande gatu- och gårdsrum. Stadsbyggnadsnämnden ska ha en tillåtande inställning till balkonger i bygglovsärenden och balkong mot gata ska vara standard i samtlig nybyggnation där bullernivån tillåter det.

Stockholms kajer och vattennära platser ska levandegöras och i högre grad inlemmas i stadens sociala väv, bland annat genom ett större inslag av uteserveringar. Det är angeläget att potentialen hos Stockholms vattennära lägen fullt ut tillvaratas.

När motorleder och spårområden däckas över kan Stockholm utvecklas, bindas samman och göras mer levande. I utvecklingen av City ska gestaltningen stå i det främsta rummet och de värden som gick om intet under Klararivningarna så långt som möjligt återskapas. Målet ska vara ett mer levande City under dygnets alla timmar.

Det är av stor vikt att medborgarnas åsikter tas tillvara och att staden utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm. Även de som normalt inte kommer till tals ska få möjlighet att göra sig hörda, till exempel med hjälp av fokusgrupper och opinionsundersökningar. Det medborgerliga inflytandet över arkitekturen behöver stärkas för en mer trivsam och hälsosam stad.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- verka för att Stockholms stad inte ska ha några utsatta eller särskilt utsatta områden och tillämpa ett trygghetsperspektiv i all stadsplanering
- inom ramen för den ordinarie planprocessen tidigt föra dialoger om lokala behov och förutsättningar i stora stadsutvecklingsprojekt eller områden med mycket känslig natur- och kulturmiljö
- i all stadsplanering beakta Stockholms historiska karaktär och värden samt verka för att staden utvecklas med både klassisk och nytänkande arkitektur
- inrätta arkitekturzon i innerstaden med krav på sekelskiftesarkitektur, samt ta fram en handlingsplan om *Stockholmspaletten*, för att motverka en stadsutveckling i gråskala
- fortsätta ta fram och tillämpa strategier för stadens gestaltning, inte minst den nya vägledningen för balkonger för att Stockholm ska utvecklas med kvalitet och med utgångspunkt i stadens historia och karaktär
- göra balkong till standard i all nyproduktion och i bygglovsärenden ha en tillåtande hållning till balkonger
- vid större stadsutvecklingsprojekt inrätta en medborgerlig skönhetspanel för att ytterligare öka det folkliga inflytandet i stadsbyggnadsprocessen
- i planeringen utgå från kvartersstaden med slutna innergårdar och levande bottenvåningar
- måna om en varsam stadsutveckling, inte minst av Stockholms villa- och trädgårdsstäder samt justera detaljplaner i renodlade villaområden för att bevara dess värdefulla karaktär samt begränsa förtätning

- detaljplanelägga grönområden som parkmark för att begränsa stadsutveckling på bekostnad av grönyta
- fortsätta verka för att City ska utvecklas till en mer levande och trygg stadsmiljö dygnet runt
- fortsätta beakta möjligheterna att överdäcka motorleder och järnvägsspår, för att bygga samman staden och få till stånd mer byggbar mark
- verka för att levandegöra stadens kajer och vattennära platser, bland annat genom att tillämpa den uppdaterade kajstrategin
- bistå Stockholm Stads Parkering AB i arbetet för minskad gatuparkering genom dynamisk tillämpning av parkeringstal, i syfte att upprätthålla stadens nyinrättade parkeringsmål
- ha en positiv hållning till seriellt byggande i syfte att förkorta byggprocessen
- eftersträva en blandning av olika funktioner, såsom bostäder, arbetsplatser och service, i alla stadens delar
- i samarbete med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar för näringsliv, samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, äldreboenden, social omsorg, idrott, kultur, föreningsliv, rekreation och gröna inslag i hela staden
- i sitt arbete vara näringslivsfrämjande och verka för att attrahera fler företag och arbetsplatser till staden
- avveckla de kommunala särkraven på byggrelaterade utsläpp och istället harmonisera dem med de nationella gränsvärdena för klimatbelastning
- verka för fler externa utförare i stadens verksamheter och för att fler aktörer bidrar med samhällsfastigheter utifrån stadens behov
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda delar av staden stärka förutsättningarna för fler arbetsplatser, framför allt i stadens södra delar
- delta i framtagandet av den årliga äldreboendeplanen
- tillsammans med exploateringsnämnden och bostadsbolagen utveckla arbetet med Stockholmshus på lämpliga platser och ge fler privata aktörer möjlighet att bygga Stockholmshus eller motsvarande alternativ
- korta handläggningstiderna exempelvis genom att, där det är möjligt, låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen
- inför pilotprojekt med automatiserade handläggningar av enklare bygglovsärenden
- möjliggöra byggrätter till fler aktörer och utöka utbudet av byggbar mark genom att planläggning sker före markanvisning
- tillvarata fristående byggaktörers kompetens med avseende på innovation
- stötta kommunstyrelsen i arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB fortsätta utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet, samt utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- verka för fler stadsparker i ytterstaden
- undersöka möjligheten att tillsammans med Region Stockholm och berörda kommuner utveckla en ny stadsdel kring Kymlinge station
- i såväl tidiga skeden som genom hela planprocessen göra nogsamma ekonomiska konsekvensbedömningar och avvägningar, för att slå vakt om en hållbar ekonomi
- säkerställa att behovet av samhällsfastigheter tillgodoses till rimliga villkor
- ta tillvara och bygga vidare på effektiviseringar, ökad digitalisering och förbättringar i arbetssätt

Trafiknämnden

Trafiknämnden ansvarar för kommunens allmäna platser och är enligt plan- och bygglagen väghållare för det kommunala vägnätet. Nämndens ansvar omfattar drift av och investeringar i stads- och gatumiljön samt tillstånds- och tillsynsansvar för verksamheter på allmän plats.

Nämndens verksamhet inkluderar även skötsel av vissa parker, samordningsansvar för stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet samt förvaltning av kommunaltekniska ytor och Storstockholms brandförsvars dammar.

Nämnden är även ansvarig för renhållning, snöröjning och halkbekämpning av gator och torg. Trafiknämnden samordnar stadens arbete med elektrifiering av transportsystemet.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen. Nämndens ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelser
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori tekniska konsulter – bygg- och projektledning
- branddammar
- dammsäkerhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

En tät och levande stad ställer höga krav på en välplanerad kollektivtrafik, ett effektivt trafiksystem och att både de enskilda stockholmarnas och näringslivets behov beaktas i stads- och gatumiljön. När staden växer och befolkningen ökar ska fler stockholmare, ett växande näringsliv och nödvändiga trafikfunktioner samsas om samma begränsade yta. Det ställer krav på en yteffektiv och funktionsoptimerad användning av stadens mark samt utökad kapacitet för samtliga trafikanter. Bilen har dock på intet vis spelat ut sin roll i stockholmarnas och näringslivets vardag. Behovet av färdmedel ser olika ut för olika personer, familjer och verksamheter.

Nämnden ska förbättra samordningen med exploateringsnämnden för att öka nämndens möjligheter att planera efter exploateringsverksamheten och säkerställa ett yteffektivt och framkomligt trafiksystem när staden växer.

Nämnden ska prioritera att löpande underhålla befintlig infrastruktur och samtidigt förhålla sig till stadens föränderliga trafiksystem, samt kontinuerligt utvärdera åtgärder för att säkerställa ändamålsenliga, kostnadseffektiva och hållbara arbetssätt. Mot bakgrund av det växande reinvesteringsbehovet i stadens åldrande infrastruktur samt

kraftigt ökade kapitalkostnader, behöver större prioritet ges till det löpande underhållsarbetet, inklusive reinvesteringar. Storskalig nyinvestering riskerar att tränga undan välbehövligt underhåll samt bidra till framtida underhållspucklar likt den vi idag behöver hantera från 50- och 60-talens byggboom. Trafiknämnden har även en viktig roll i att bidra till ett hållbart Stockholm med minskad klimatpåverkan från transporter.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Trafiknämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna och stadens näringsliv. Nämnden ska tillvarata möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv verksamhetsutveckling, likaså innovativa pilotprojekt inom områdena framkomlighet, logistik och attraktiva gaturum för att främja näringslivet.

Stockholms karaktär i fokus

Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och välskött stad. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga och ålder. Renhållning och snöröjning ska hålla en hög nivå och vara likvärdig i hela staden; nedskräpningen ska minska och arbetet mot klotter stärkas. Entreprenörers arbete ska systematiskt följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Därtill ska beredskap vid stora snöfall säkras parallellt med ordinarie snöröjning.

Det är viktigt för klimatet, luftkvaliteten och stockholmarnas hälsa att minska luftföroreningar. Trafiknämnden ska därför i samarbete med kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder hålla ihop stadens samlade arbete med elektrifieringen av transportsektorn bland annat genom arbete med Elektrifieringspakten. Sammantaget ska arbetet bidra till att uppnå de nationella klimatmålen samt målet om ett fossilfritt Stockholm år 2040. Trafiknämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s nionde mål *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* tillsammans med kommunstyrelsen. Stadens grönska är avgörande för en frisk luft och trivsam stadsmiljö. Att utveckla antalet träd vid renoveringar och nyanläggningar bör således alltid finnas med i planeringen, liksom en satsning på boulevardplanteringar på lämpliga platser.

Trafiknämnden ska arbeta för ett ökat antal persontransporter med kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik samtidigt som tillgängligheten för dessa trafikslag prioriteras. En utvidgning och utveckling av cykelbanor är önskvärd, men får samtidigt inte ske på allt för stor bekostnad av bil- och gångtrafik inom ramen för en i mångt och mycket underdimensionerad stad. Avvägningar ska utgå från det nyimplementerade kravet om jämförbara redovisningar av tidsvinster per trafikslag. Den sammantagna framkomligheten och restiderna i trafiksystemet på totalen utgör därav en avgörande prioritet. Det är viktigt att nämnden deltar i arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- säkerställa god framkomlighet och ordning på stadens gator och torg samt ha en höjd beredskap för lagning av potthål och liknande hastigt uppkomna brister i trafikmiljön
- stoppa miljözon 3 i city, som innebär elbilstvång
- fortsätta utveckla samarbetet med stadsdelsnämnderna i syfte att det offentliga rummet i hela staden känns tryggt, inkluderande och säkert
- kartlägga och testa ny färgsättning vid asfaltering och markbeläggning för att minska värmeeffekterna i gatumiljön, samt bidra till nya estetiska inslag och kontrasteringsåtgärder för synskadade

- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna fortsätta utreda möjligheterna att i lämplig stadsdelsnämnd möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten
- prioritera lokala åtgärder som exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler, kapacitetsstarka skräpkorgar och siktförbättrande åtgärder samt förebyggande av nedskräpning, klotter och annan skadegörelse
- arbeta med att säkerställa god belysning och siktlinjer vid hållplatser och knutpunkter inom stadens gränser, tillsammans med stadsdelsnämnderna samt berörda nämnder och bolag
- bistå kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i stadens kartläggning av otrygghet och ordningsstörningar
- i samverkan med stadsdelsnämnderna prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något utsatt eller särskilt utsatt område inom Stockholms stad
- tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån bland annat lokala lägesbilder och stadsövergripande data
- bistå stadsdelarna i arbetet med att placera ut fler kapacitetsstarka papperskorgar på platser efter behov
- säkerställa att städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering sker inom 24 timmar från anmälan
- utveckla barmarksrenhållningen och förstärka städ- och renhållnings-frekvenser för en renare stadsmiljö
- tillsammans med berörda nämnder och bolag fortsätta det nämndövergripande arbetet med att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- i nära samarbete med kommunstyrelsen, Polismyndigheten och Säkerhets-polisen förstärka säkerhetsarbetet genom ökat fokus på systematik och förebyggande arbete, bland annat avseende terrorhinder. De platser som gemensamt pekats ut som sårbara för terrorattentat ska skyndsamt åtgärdas med permanenta trafikhinder. Nya platser kan tillfälligt åtgärdas med temporära trafikhinder under en begränsad tid.
- samverka med polis och andra myndigheter kring hastighetsöverträdelser och olovlig körning samt utveckla arbetet med dynamiska farthinder som ny standard för att säkerställa framkomligheten för utryckningsfordon
- verka för säkrare cykling i Stockholm, med fokus på underdimensionerade cykelbanor och osäkra passager
- utred möjligheten att hastighetsbegränsa utpekade cykelstråk för ökad trafiksäkerhet, med särskilt fokus på vältrafikerade gång- och cykelbanor i anslutning till brant terräng eller komplex trafiklösning
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten och i samtliga relevanta beslut redogöra för hur målen i stadens *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* har tagits hänsyn till samt verka för att undanröja hinder för dem som tar sig fram till exempel i rullstol, med rullator eller barnvagn
- fortsatt verka för att fler parkeringsplatser för rörelsehindrade skapas och tillgängliggörs vid trottoarkanten
- genomföra breddningar av övergångställen med höga gångflöden där det är lämpligt utifrån rådande trafiksituation och med bibehållen trafikfunktion
- installera sekundräknare vid övergångsställen med höga flöden eller hög olycksstatistik
- genom trädvård och slyröjning bidra till ökad trygghet, nyttjandegrad och trafiksäkerhet samt ökad framkomlighet på gångbanor och cykelvägar

- se över hur utformning, tillgänglighet och kravspecifikationer i kommande upphandling för offentliga toaletter kan utformas för att säkerställa funktionen och tryggheten
- säkerställa att organisation och myndighetsutövning är näringslivsfrämjande och att medarbetare har god kunskap om företagens vardag och behov
- delta i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI, fortsätta att utveckla samverkan av ”rätt väg in” avseende e-tjänster, digitala möten med staden och samverkan inom tillståndsansökningar för att förenkla och effektivisera företagens ansökningsförfarande
- ha en generös hållning vid bedömning av uteserveringar året runt och verka för att fler platser ska kunna användas i detta syfte
- beakta näringslivets behov och förutsättningar vid större infrastruktursatsningar, i tidig stadsutvecklingsprocess och i planering av trafikmiljö
- tillsammans med näringsidkarna och berörda stadsdelsnämnder utveckla torghandelsverksamheten utifrån lokala förutsättningar och ett småföretagarperspektiv så att torgen upplevs som trivsamma, städade och trygga vistelsemiljöer
- revidera stadens gestaltningsprogram för torgverksamheter för att tillåta fler torgstånd i mer tillåtande storleksvariationer
- kartlägga nya platser lämpliga för permanenta mattorgsverksamheter
- tillsammans med Region Stockholm genomföra en översyn av stombusslinjernas hållplatstäthet i syfte att korta restiderna
- säkerställa god framkomlighet med fokus på de kapacitetsstarka trafikslagen gång, cykel, kollektivtrafik samt på näringslivets transporter. I arbetet bör även utvecklingen av mobilitetstjänster och delningsekonomi beaktas
- implementera krav på jämförbar redovisning av tidsvinster respektive förluster uppdelat per trafikslag i investeringsärenden
- enligt tidigare plan återställa Söderledstunnelns avfarter till samma trafiklösning som innan Slussenprojektets påbörjan
- inleda dialog med Trafikverket om att utöka kapaciteten på Roslagsvägen och i förlängningen E4 norrut till Arlanda, genom ett nytt körfält i varje riktning
- stödja Stockholms Stads Parkerings AB i arbetet med införande av mobilitetshubbar
- inrätta ett stadsövergripande parkeringsmål tillsammans med Stockholms Stads Parkerings AB, för att på stadsdelsnivå bevara antalet parkeringsplatser jämfört med år 2020 genom exepelvis högre p-tal lokalt, fler underjordiska garage eller effektivare parkeringsplanering
- avskaffa parkeringsavgifterna på villagator och i områden där trängsel inte längre kan motivera avgifterna
- sänka taxan för boendeparkering
- genomföra pilotprojekt med sensorutrustade parkeringsplatser, för att möjliggöra livedata över lediga parkeringar i syfte att minska söktrafik
- intensifiera arbetet med att möjliggöra för fler korttidsparkeringar i enlighet med parkeringsplanen och parkeringsmålet i hela staden
- tillsammans med Stockholms Stads Parkerings AB säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor
- samordna egna insatser och samverka med andra berörda aktörer för att koordinera och kommunicera trafikstörande bygg- och infrastrukturprojekt så att störningarna minimeras

- arbeta för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner samt prioritera fokusområdena och de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen
- bistå exploateringsnämnden i samordningen avseende logistik, massahantering och försörjningsinfrastruktur i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt
- delta från ett tidigt skede i samtliga stora exploateringsprojekt och i mindre exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av gång-, cykel-, kollektiv- eller biltrafik för att säkerställa en bibehållen och god trafikfunktion för samtliga färdmedel
- använda, dela och tillgängliggöra öppen trafikdata i samverkan med offentliga och privata aktörer
- medverka i Trafikverkets utbyggnad av Östlig förbindelse, i samverkan med exploateringsnämnden och kommunstyrelsen, samt verka för att Tvärbanan inkluderas i sträckningen för att uppfylla målet om spårväg till Norra Djurgårdsstaden
- genomföra en omdaning av Brommaplansrondellen med utgångspunkt i den genomförda trafikutredningen och framkomlighetsstrategin för att öka kapacitet, trafikflödet i rondellen och korta trafikanternas restider
- förbättra vinterväghållningen genom att bland annat pröva förutsättningarna för markvärme och kraftigt utöka antalet sopsaltade trottoarer och gångbanor, i både innerstaden och ytterstaden
- inrätta en central insatsstyrka för snöröjning vid stora snöfall för att säkerställa god beredskap även för de extrema situationer som ordinarie avtal inte avser
- informera om och följa upp fastighetsägarnas ansvar för frågor kopplat till snö- och isröjning i syfte att uppnå en bättre vinterväghållning
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla enhetliga arbetssätt vad gäller systematisk uppföljning av entreprenadavtal för vinterväghållning och barmarksrenhållning i syfte att säkerställa att staden erhåller den kvalitet som beställts
- säkerställa att arbetet med gångstråk, gågator, sommargågator och sommartorg förvaltas med hög kvalitet och att stadens kajer och vattennära platser levandegörs inom ramen för stadens kajstrategi. Levande Stockholm ska genomföras tillsammans med kulturnämnden, näringslivet, stockholmare och stadsdelsnämnderna
- arbeta för fler sammanhängande gångstråk som skapar ökade vistelsevärden och gör det enklare att promenera
- bistå fastighetsnämnden och kulturnämnden i arbetet med att tillföra effekt-belysning på fler av stadens landmärken och broar
- tillsammans med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna verka och underlätta för fler historiska skyltar, bilder och utsmyckning i stadsmiljön
- i samarbete med kulturnämnden och stadsdelsnämnderna samt relevanta privata och ideella aktörer öka och underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet
- bistå kulturnämnden i arbetet med att främja stadens kultur- och nöjesliv, bland annat i arbetet med att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener
- i samverkan med godstransportbranschen och andra aktörer genomföra åtgärder som förbättrar framkomligheten för näringslivets transporter, till exempel utvecklade incitament för off-peak-leveranser och samlastningsprojekt
- initiera ett pilotprojekt med vertikala lastplatser och drönarleverans, tillsammans med akademi och näringsliv

- löpande utreda behovet av lastplatser, inklusive respektive stadsdels lokala förutsättningar att tillföra fler
- bidra till att utveckla den potential som finns för godsleveranser på stadens inre vattenvägar och logistiklösningar vid större byggprojekt
- tillsammans med Stockholms Hamn AB leda stadens deltagande i Region Stockholms planer för kollektivtrafik på stadens vatten
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholms Hamn AB utreda utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- i samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Parkering AB, bostadsbolagen, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser delta i stadens samlade arbete med elektrifieringen av transportsektorn
- med stöd från miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta driva ett stärkt utvecklingsarbete och testverksamhet för att ställa om entreprenadfordon till eldrift eller utsläppsneutrala alternativ
- möjliggöra för fler parkeringsplatser för motorcyklar, med fokus på trafikytor som idag inte uppfyller kriterier för bilparkering, samt laddning på särskilda MC-platser med förmånlig parkering
- arbeta för gatuladdning, i syfte att underlätta för marknaden att skapa möjlighet för att alla gatuparkeringsplatser förutom korttidsplatser har laddmöjlighet. Parallellt behöver stadens lokala trafikföreskrifter successivt revideras för att inte omöjliggöra parkering av icke laddbara fordon.
- verka för att kommande upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner är utsläppsneutrala där så är ekonomiskt försvarbart
- fortsätta genomföra energieffektiva reinvesteringar i stadens belysning och andra tekniska anläggningar som minskar elförbrukningen och driftskostnaderna
- tillsammans med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB fortsätta arbetet med att ta fram och genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster och i arbetet ta hänsyn till åtgärder som kan underlätta stadsutvecklingen
- tillsammans med berörda stadsdelsnämnder fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- arbeta för att nå miljökvalitetsmålet för frisk luft och att miljökvalitetsnormer för partiklar och kvävedioxid på årsmedel inte överskrids på stadens gator och tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd, samt för att åtgärda vägbuller vid källan
- delta i arbetet med att implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden, tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna
- i samverkan med idrottsnämnden och exploateringsnämnden inventera platser lämpade att upplåta till tillfälliga idrottsverksamheter, exempelvis kaninburar
- tillsammans med kommunstyrelsen, Stockholms Stadshus AB och AB Stokab tillgängliggöra trafiksljus och andra installationer för fibersragning och datakommunikation, för att möjliggöra montering av bland annat

multisensorer, i syfte att optimera trafiksystemer och underlätta i stadens trygghets- och säkerhetsarbete
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden och SVOA genomföra pilotprojekt med kamerautrustade renhållningsfordon samt avfalls- och återvinningsfordon, för att kartlägga behovet av underhåll och reinvestering i gatu- och stadsmiljön
- förbereda en upphandling för fler hastighetskameror (ATK) i staden, exempelvis inom ramen för nämndens digitaliseringsarbete
- fortsätta utveckla Tyck Till-appen för bättre service och återkoppling till medborgarna
- i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd
- tillsammans med kommunstyrelsen stärka kompetensen inom upphandling och styrning vid större investeringsprojekt
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden inventera och identifiera behovsåtgärder inom park-, gatu- och annan offentlig miljö som gör staden tryggare och renare och är lämpliga att utföras av arbetsmarknadsnämndens målgrupper, exempelvis feriearbetare
- utifrån programmet *Stockholm hela dygnet* leda arbetet för ett levande stadsliv dygnet runt, tillsammans med tillståndsgivande nämnder

Utbildningsnämnden

Stockholms stad är, genom utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna, ansvarig huvudman inom skolväsendet i kommunal regi. Ansvaret omfattar grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola.

Utbildningsnämnden ansvarar för att styra och stödja stadens skolor i arbetet med att uppfylla nationella mål samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, samt fritidshem och fritidsklubb efter 13 års ålder.
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i stadens kommunala skolor
- stöd och vägledning vid skolval genom skolslussen
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola
- insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att bevaka och hålla sig uppdaterad om fristående skolors planering och eventuella förändring i verksamheten
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekväm arbetstid
- att godkänna och administrera ansökningar om barnomsorg på obekväm arbetstid från vårdnadshavare
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna
- att årligen utarbeta en rapport om trygghet och studiero i stadens skolor
- att ansvara för kommunkoncernens inköpskategori Lokalvård

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Vid sidan av familjen är skolan ett av de viktigaste sammanhangen där barns och ungas framtid formas. Det är därför av största vikt att Stockholms elever får en bra utbildning och att skolans verksamheter håller en hög och likvärdig kvalitet i hela staden. Kunskapsuppdraget ska stå i fokus i Stockholms stads skolor.

Nämnden ska verka för att fler elever går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och att fler elever går ut gymnasiet med examen. Skolutvecklingen i Stockholm ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Alla barn och elever i Stockholms skolor ska få möjligheter till en god kunskapsutveckling.

Nämnden ska fortsatt prioritera arbetet med ökad trygghet och studiero i stadens skolor. Staden ska arbeta med att införa tydliga ordningsregler på samtliga skolor.

Antimobbingprogram ska vara evidensbaserade och i skolans ordningsregler ska det beskrivas vilka sanktioner som ska gälla för den elev som bryter mot dessa regler genom att exempelvis hota eller kränka en annan elev.

Omsorg genom hela livet

I Stockholm ska alla fritt kunna välja skola och fristående aktörer ska ges goda förutsättningar att verka på lika villkor som kommunen. Syskonförturen i grundskolan ska förstärkas så att fler syskon kan följas åt under sin skoltid, vilket även underlättar vardagen för familjer.

Skolmåltiderna har stor betydelse för elevernas möjlighet att koncentrera sig och prestera i undervisningen. En elev som är hungrig har svårare att tillgodogöra sig kunskap och nå sin fulla potential. Vi vill att skolmåltiderna ska innehålla en balanserad kombination av animaliska och vegetabiliska livsmedel och att det varje dag ska finnas minst ett animaliskt lunchalternativ. För många barn och unga utgör kött en viktig källa till näringsämnen, bland annat järn. Vi vill också att svenska råvaror används i så stor utsträckning som möjligt.

Resursskolorna som specialiserar sig på elever i behov av särskilt stöd behöver tillförsäkras rimliga och långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar.

Skolan ska förstärka sitt samarbete med socialtjänsten, polisen och andra aktörer för att kunna ge ett effektivt och mångsidigt stöd till elever i riskzon, samt deras anhöriga. Elever i stadsdelar som präglas av utanförskap tenderar att vara extra utsatta, vilket gör kraftfulla åtgärder än mer angelägna där. Skolans uppdrag är särskilt viktigt i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar. Utbildningsnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något utsatt eller särskilt utsatt område inom Stockholms stad, samt ge kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stöd i arbetet för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer.

Skolan har också ett viktigt omsorgsuppdrag då skolan kan upptäcka till exempel psykisk ohälsa, utsatthet eller hedersförtryck. För att skolpersonalen ska kunna uppfylla skolans kunskapsuppdrag är det därför viktigt med ett kraftfullt stöd från andra funktioner, såsom socialtjänsten, barn- och ungdomspsykiatrin och andra samhällsinstanser. Fokus ska ligga på skolnärvaro. På samma sätt som skolgången förbereder stadens elever för arbetslivet behöver elevhälsan ges förutsättningar att erbjuda barn och unga redskap att värna sin fysiska och psykiska hälsa. Genom en väg in till elevhälsan och ökad tillgänglighet genom en elevhälsogaranti, ska ett helhetsgrepp tas om psykisk hälsa.

Utbildningsnämnden ska, tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 4 *God utbildning för alla.*

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- öka andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet samt andelen gymnasieelever som tar examen inom tre år efter studiestart
- öka likvärdigheten mellan stadens skolor och arbeta för att skolor med lägre resultat förbättras samt att skolor med goda resultat bibehåller sitt
- initiera ett pilotförsök med extern rättning av prov för att stärka likvärdigheten i betygsättningen
- fokusera på kunskapsresultaten i skolor, framförallt i särskilt utsatta och utsatta områden, och säkerställa att elever i årskurs 4–9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen erbjuds lovskola, inklusive simundervisning

- säkerställa att alla elever screenas för läs- och skrivsvårigheter samt att alla skolor arbetar systematiskt för att kunna ge tidiga stödinsatser
- arbeta för att möta särskilt begåvade elevers behov, bland annat genom att möjliggöra för gymnasieelever att läsa högskolekurser
- utveckla möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens fritidshem och fritidsklubbar, med särskilt fokus på särskilt utsatta områden
- inrätta ett stöd till föräldrar till barn som inte når kunskapsmålen i grundskolan
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med utvecklad samverkan mellan fritidsklubbar och lokala kultur- och idrottsföreningar
- öka antalet samverkansavtal med civilsamhället för läxläsning och fritidsaktiviteter efter skolan
- säkerställa att det socioekonomiska stödet används evidensbaserat, effektivt och bidrar till ökade kunskapsresultat samt initiera en fördjupningsutredning tillsammans med berörda statliga aktörer för att utvärdera stödets effekter
- i samarbete med SISAB arbeta för att öka trygghet, säkerhet och motverka skadegörelse, klotter, nedskräpning och kriminalitet i stadens skolor
- fortsatt debitera vårdnadshavare vid skadegörelse samt borttappad egendom som tillhör skolan, genom stadens försäkringsbolag
- verka för att den som medvetet förstör skolmiljön genom klotter eller skadegörelse, ska medverka till att återställa skadan
- stärka det trygghetsskapande arbetet, bland annat genom att arbeta för att öka elevernas trygghet och upprätthålla nolltolerans mot våld och kränkningar, arbeta förebyggande genom evidensbaserade metoder och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner
- inför föräldrakontrakt i stadens alla skolor för att tydliggöra förväntningar och ansvar
- utred införandet av en kommunal jourskola med utgångspunkt i den befintliga Skolakuten för att möjliggöra flytt av elever som mobbar eller stör undervisning
- prioritera åtgärder för att uppnå ökad trygghet, studiero och skolnärvaro i samverkan med stadsdelsnämnderna och polisen
- tillsammans med relevanta myndigheter genomföra blåljussatsningar som syftar till att bygga förtroende för blåljusmyndigheter bland barn och unga
- upprätthålla nolltolerans mot narkotika och vid misstanke om användning skyndsamt agera genom anmälan till socialtjänst och polis samt systematiskt arbeta förebyggande i samverkan med polisen
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla och stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering samt olika former av rasism, bland annat antisemitism, samt säkerställa att skolans medarbetare har kunskap om hur frågor gällande våldsbejakande extremism ska hanteras och bemötas
- motverka hedersrelaterat våld och förtryck och säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med nämndens handlingsplan
- samverka med föräldrar, skola, socialtjänst, psykiatri, polis och andra aktörer att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- utveckla ett pilotprojekt för så kallade no-excuses-skolor, efter brittisk förlaga
- utred möjligheten att skapa campusskolor som knyter samman skoldag och idrottsaktiviteter

- säkerställa att alla stadens skolor har tillgång till en väl fungerande elevhälsa och elevhälsoteam och skapa goda förutsättningar för elever att snabbt kunna få kontakt med och stöd av elevhälsan, bland annat genom en väg in och samverkan med Region Stockholms angående BUP
- utred möjligheterna att inrätta årlig hälsoscreening för elever som önskar det
- inför en elevhälsogaranti för barn och tonåringar i skolåldern som garanterar en första kontakt med elevhälsan inom 24 timmar
- intensifiera det systematiska arbetet på alla skolor, med stöd av stadsdelsnämnderna, för att främja skolnärvaro och förebygga skolfrånvaro, med särskilt fokus på elever med problematisk frånvaro
- tillsammans med stadsdelsnämnderna, Region Stockholm och socialnämnden öka användningen av samordnade individuella planer och utveckla samverkan kring barn med behov av stöd från skola, sjukvård och socialtjänst
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och socialnämnden fortsätta utveckla dialogen med Region Stockholm angående likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- samverka med socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, för målgruppen 8–18 år
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzon för att erbjuda stöd att slutföra utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv
- stärka arbetet med skolsociala team, i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna, för att motverka skolavbrott och öka möjligheterna för alla elever att nå måluppfyllelse
- driva och utveckla arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) med stöd av socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att stärka det våldsförebyggande arbetet och stödja det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och socialnämnden fortsatt arbeta enligt SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn
- tillsammans med socialnämnden säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende har en väl fungerande skolgång, samt arbeta med skolfam
- bistå stadsdelsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder och orsaksanalyser för att genomföra trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder
- se till att skolorna har kompetens om HBTQ-frågor och fortsätta arbetet med att certifiera skolornas verksamheter inom HBTQ-området med centralt fokus på de skolor och stadsdelar där behoven bedöms vara störst
- ta fram riktlinjer för modersmålsundervisning för ökad likvärdighet
- verka för att fördela introduktionsprogrammen jämnt i stadens gymnasieskolor i kommunal regi
- i samverkan med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genom vidareutbildning säkerställa att all personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med goda språkkunskaper
- säkerställa att alla gymnasieskolor som vill ska ha Ung företagsamhet
- säkerställa att alla elever har tillgång till skolbibliotek med utbildad personal
- säkerställa att elever i grund- och gymnasiesärskolan ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grund- och gymnasieskolans elever
- säkerställa att alla stadens skolor har tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med näringslivet för att utveckla arbetslivets närvaro i skolan

- i samarbete med förskolenämnden utveckla samordningen vid övergång från förskola till grundskola i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet, med fokus på barnens språkutveckling
- i nära samverkan med förskolenämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter
- utöka samarbetet med Kulturskolan
- utreda om seniorer kan vara rastvakter
- arbeta för rena och hygieniska skolmiljöer, med särskilt fokus på skoltoaletter, omklädningsrum och matsalar
- tillsammans med äldrenämnden och med stöd av stadsdelsnämnderna utreda möjligheten för äldre att äta i stadens skolbespisningar till självkostnadspris
- utreda införandet av aktivt skolval i kommunen
- delta i samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS) för både grund- och gymnasieskolan
- tillämpa återhållsamhet vid beställningar av skollokalprojekt, även tilläggs- och ändringsbeställningar, för att begränsa ökade hyreskostnader
- tillsammans med kommunstyrelsen verka för att den regionala samverkan för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten, och att alla kommuner inom samverkan i större grad tar sitt ansvar att säkerställa skollokalskapacitet i sina egna kommuner
- planera för att andelen barn folkbokförda i Stockholm som går i gymnasieskola i staden, fristående eller kommunal, över tid inte minskar i andel jämfört med andelen elever från kranskommuner
- i samarbete med förskolenämnden vid behov nyttja extern medverkan vid utbyggnad av förskolor och skolor för att långsiktigt säkerställa förmågan att tillhandahålla lokaler för samhällsservice
- ha en god samverkan med berörda nämnder i externa aktörers etableringsprocess och genom sin etableringslots vara en väg in för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom det pedagogiska området
- tillsammans med förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, berörd stadsdelsnämnd och SISAB säkerställa att mark för skol-, och förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt
- fortsätta arbetet för att Stockholms skolgårdar bättre rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek, med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor
- införa en ny standard och lägstanivå om 30 minuters rörelseaktivitet per dag i skolan samt tillsammans med idrottsnämnden verka för att tillgängliggöra samtliga nybyggda skolidrottshallar för idrotts- och föreningsverksamhet
- i samverkan med kulturnämnden, fastighetsnämnden, Micasa och Sisab inventera vilka av sina lokaler som man kan tillgängliggöra stadens kulturutövare
- vid beställningar av skollokaler som inkluderar idrottshall tillse att dessa som regel byggs fullstora, undantag kan göras av ekonomiska eller särskilda skäl
- i samverkan med idrottsnämnden arbeta för ett ökat nyttjande av idrottshallar bland annat genom att stödja nämndens årliga redovisning till kommunstyrelsen
- fortsätta genomföra insatser tillsammans med idrottsnämnden för ökad simkunnighet, med särskilt fokus på simskolor som riktar sig till elever som inte klarar godkänt i ämnet ”idrott och hälsa”
- medverka i relevanta forum mellan staden och näringslivet för att bidra till näringslivets behov av kompetens
- bistå SISAB i arbetet med energieffektiviserande åtgärder

- förebygga att avfall uppstår genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all verksamhet samt fortsätta arbetet med att minska matsvinnet i nämndens verksamhet
- arbeta med att minska klimatpåverkan från inköpta livsmedel och när förutsättning finns öka andelen ekologiska livsmedel i skolverksamheten
- särskilt utreda köksfunktionen och möjligheten att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation
- minska den administrativa bördan för skolledare och lärare, och därigenom öka tiden för förberedelse och genomförande av undervisning
- arbeta för att skoleleverna följer Folkhälsomyndighetens riktlinjer gällande skärmtid
- inrätta ett krav på att fysiska läromedel ska vara norm i skolan
- säkerställa att lärare som undervisar i programmering ges möjligheter till vidareutbildning inom digital kompetens och programmering
- i samarbete med förskolenämnden fortsätta stärka läraryrkets attraktivitet, förbättra arbetsmiljön och stärka karriärvägarna för lärare i förskolan och skolan, samt arbeta strategiskt för att säkerställa lärarnas kontinuerliga kompetensutveckling
- i samarbete med SISAB löpande säkerställa en effektivisering av hyreskostnaderna och i beställarrollen gentemot bolaget säkerställa god ekonomisk styrning
- i processen för, och i arbetet med, lokalförsörjningsplanering ha ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv, aktivt anpassa lokalplaneringen till de väntade behoven samt prioritera mellan projekt så att nämndens och kommunkoncernens samlade lokalkostnader hålls nere
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med externa aktörer så som näringsliv, civilsamhälle, universitet och högskolor för att stärka sambandet mellan praktik och forskning
- öka samverkan med arbetsmarknadsnämnden och näringslivet kring utformning av relevanta utbildningar och arbetsmarknadsinsatser i det strategiska arbetet med stadens kompetensförsörjning
- skapa förutsättningar för evakuering av barn till närliggande skolor i samband med renovering av skollokaler

(KD)
ÄN:1

Äldrenämnden

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg samt för samordning, utveckling och uppföljning av äldreomsorgen i Stockholms stad. Äldrenämnden ska särskilt styra utvecklingen och leda och samordna stadsdelsnämndernas arbete inom utbildning, digitalisering och karriärvägar. Dessa områden är tillsammans med den strategiska kompetensförsörjningen centrala för äldreomsorgens utveckling.

Nämndens uppgifter

Äldrenämndens ansvar omfattar bland annat:

- samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden, servicehus och korttidsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden, korttidsplatser samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende enligt LOV
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för korttidsplatser för äldre samt förvaltning av avtal
- där stadsdelsnämnder så önskar i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelarnas vägnar
- leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- ansvara för upphandling av entreprenader
- årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Valfrihet och mångfald är en självklarhet. Äldrenämnden ska fortsatt arbeta med att förbättra och tillgängliggöra information kring stadens äldreomsorg.

I sin boendeplanering ska staden inte bara utöka antalet vård- och omsorgsboenden utan också utöka antalet och andelen seniorbostäder. I planeringen ska beaktas ett stigande

antal äldre med psykiska eller fysiska funktionsnedsättningar, eller en kombination av de båda. Planeringen ska, liksom för vård- och omsorgsboenden, vara regional både avseende behov och planerad utbyggnad.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Det ska vara attraktivt för privata företag att bidra till stadens välfärd. De ska kunna verka på likvärdiga villkor som verksamheter i stadens egen regi. På så sätt tillförsäkras ett brett utbud av valmöjligheter och en sund konkurrens. Att tillförsäkra högsta möjliga kvalitet i äldreomsorgen är viktigare än regiform.

Arbetet med välfärdsteknik ska intensifieras och samordnas så att tekniken utvecklas över hela staden. Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna vara drivande i utvecklingen av digitala hjälpmedel i vården av äldre. Smarta lås, digitala inköp och digital tillsyn, ska tillsammans med utveckling av sociala system vara prioriterat.

Omsorg genom hela livet

Att aktivt arbeta med värdegrunden är centralt för att uppnå ökad kvalitet. Varje person ska behandlas med ett okränkbart värde oavsett ålder, etnicitet, sexuell läggning eller hälsotillstånd. Ett gott bemötande kräver ett systematiskt värdegrundsarbete.

Äldre ska kunna leva aktiva liv och ha inflytande över sin vardag med bibehållet oberoende. Detta oberoende ska återspeglas i ett stort utbud av valmöjligheter när det kommer till boendeform och vårdval. Stockholms stad ska värna ett brett utbud av boende- och omsorgsformer i både egen och privat regi. Äldrenämnden ska samverka med privata utförare i projekt och annat utvecklingsarbete, samt samverka med arbetsgivar- och branschorganisationer för privata vård- och omsorgsgivare.

Åldrandet ska inte heller ses som en samhällelig belastning utan äldres bidrag i form av livserfarenhet och kunskap ska tillerkännas värde. Ett fungerande samspel mellan generationerna är en förutsättning för ett gott samhälle. Staden ska arbeta förebyggande för att öka äldres trygghet. Äldre är särskilt skyddsvärda och borde aldrig behöva se sig om över axel innan de låser upp dörren, eller för den delen vara rädda för att svara i telefon. Arbetet mot äldrebedrägerier måste därför intensifieras.

Stockholms karaktär i fokus

Äldres möjligheter att ta del av Stockholms kulturliv ska stärkas för att öka välbefinnandet. Detta bland annat genom att inrätta en ny kulanpremie för äldre. Så även arbetet med sociala upplevelser, bland annat genom att i samarbete med stadsdelsnämnderna, utveckla arbetet med sociala besök i äldreomsorgen. Goda kunskaper i det svenska språket är nödvändigt för att en god social samvaro ska uppstå, vilket motverkar ofrivillig ensamhet. Ett ytterligare led i att stärka de sociala upplevelserna för äldre är att kontinuerligt se över hur måltider och måltidsmiljö kan förbättras. Maten ska vara god och näringsrik, och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras. För att måltiden ska få ett socialt innehåll ska fler äldre kunna få äta i sällskap med andra, exempelvis på en social träffpunkt, i samarbete med föreningslivet eller som en biståndsbedömd insats. I detta arbete är matlyftet en viktig del.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm utveckla och stärka arbetet med avancerad sjukvård i hemmet (ASIH), fortsätta utvecklingsarbetet med palliativ vård vid stadens särskilda boenden och arbeta

för en individcentrerad och sammanhållen vård- och omsorg av god kvalitet. Det förutsätter en tillförlitlig informationsöverlämning mellan aktörerna.

- i samverkan med äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna initiera en process om kommunalisering av hemsjukvården tillsammans med region Stockholm och Storsthlm
- i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna med region Stockholm utreda hur den medicinska kompetensen på särskilda boenden kring exempelvis syresättning och dropp kan öka.
- förstärka och utöka äldreomsorgsinspektörernas verksamhet och tillsammans med stadsdelsnämnderna föra över all uppföljning till äldrenämnden
- i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta mot oegentligheter i ersättningsanspråken i äldreomsorgen
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla och implementera ramtid inom hemtjänsten i syfte att stärka den enskildes valfrihet och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö
- tillsammans med kommunstyrelsen stödja utförarna i deras kompetenskartläggning av medarbetarna
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställa att fler anställda inom äldreomsorgen får kompetensutveckling inom svenska språket eller sitt yrke på gymnasial nivå, bland annat genom att arbeta med språkutveckling, även på chefsnivå
- i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med stadsdelsnämnderna införa språktest vid nyanställning.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med verksamhetsförlagda utbildningar och i samarbete med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att undersköterskeutbildningen innehåller tillräckligt med praktiskt orienterad kunskap.
- utreda införandet av ett omskolningsstöd för den som byter från barnomsorg till äldreomsorg
- fortsatt stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten
- anställa fler vårdbiträden i hemtjänsten i syfte att avlasta undersköterskor och annan kvalificerad personal
- utred att börja skilja mellan omsorgs- och serviceinsatser inom hemtjänsten för att höja kvalitet och förbättra arbetsmiljön för anställda
- fortsatt stödja stadsdelsnämndernas arbete med att minska andelen timavlönade inom äldreomsorgen
- fortsätta att stärka kompetensen inom demenssjukdomar och geriatrisk specialistkompetens
- inför en yrkesutvecklingstrappa inom äldreomsorgen
- i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram en hbtq-certifiering i egen regi i syfte att öka kunskapen om och säkerställa ett gott bemötande av äldre hbtq-personer
- ha en samordnande roll för specifika funktioner i stadsdelsnämnderna i syfte att hålla ihop funktionerna, tydliggöra uppdrag och utveckla gemensamma arbetsmetoder med mera
- i samverkan med kommunstyrelsen med utgångspunkt i tidigare utredning göra en djupgående beräkning av kostnaderna för dagverksamhet och föreslå en justering av ersättningen och eller lokalschablonen.
- se över möjligheten att ersätta servicehusen med icke-biståndsbedömda seniorlägenheter eller vård- och omsorgsboende i takt med att de når sin tekniska livslängd

- i takt med att entreprenadavtal löper ut överväga om boendet ska återtas i egen regi eller överföras till att omfattas av lagen om valfrihetssystem
- samordna arbetet med boendeplanen samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning och prognos över framtida behov
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla arbetet med tryggt mottagande i hemmet
- tillsammans med kommunstyrelsen och i dialog med Region Stockholm kontinuerligt följa upp och utvärdera omställningen till god och nära vård, för att säkerställa en välfungerande vård- och omsorgskedja
- utreda möjligheten att införa ett regional äldreboendeval inom LOV, så att äldre kan välja boende i annan kommun i regionen på hemkommunens bekostnad
- att successivt börja fasa ut LOU till förmån för långsiktiga LOV-avtal inom äldreomsorgen
- tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätta med matlyftet för Stockholms äldre i syfte att motverka undernäring och social isolering samt att sprida goda exempel inom kost och måltider
- i samråd med servicenämnden och stadsdelsnämnderna korta väntetiderna för Äldre direkt
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och idrottsnämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister
- fortsätta samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har en missbruks-problematik, och säkerställa att dessa grupper nås av adekvata insatser
- upphandla ett ramavtal för smarta blöjor från vilket stadsdelsnämnderna kan avropa och i samråd med stadsdelsnämnderna se över styrdokumenten för inkontinens i syfte att föra in smarta blöjor som redskap och stödja stadsdelsnämndernas införande av dem
- stötta stadsdelsnämnderna i implementeringen av hörselmiljörapportens rekommendationer
- införa en hörselsamordnare för att stötta stadsdelsnämndernas arbete med hörselnedsatta och döva
- i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta för att stadens socialtjänst ska bli mer innovativ genom att exempelvis utveckla användandet av digitalisering, e-tjänster och välfärdsteknik med fokus på stöd och service
- leda och samordna ett verksamhetsnära stöd i införandet av välfärdsteknik inom äldreomsorgen och stödja utförarna med teknisk support för system som äldrenämnden ansvarar över
- återinföra närhetsprincipen för hemtjänst, tillsammans med stadsdelsnämnderna
- fortsätta arbetet med att genomföra riktade satsningar i samarbete med polisen för att förebygga bedrägeri mot äldre, tillsammans med kommunstyrelsen och med stöd av stadsdelsnämnderna
- utveckla arbetet mot äldrebedrägeri inom hemtjänsten
- utreda möjligheten att få ta med husdjur vid placering på äldreboende
- utveckla arbetet med generationsöverskridande sociala besök i form av exempelvis ungdomsbesök
- under året verka för ökat samarbete med civilsamhället i syfte att motverka ofrivillig ensamhet
- i samverkan med berörda nämnder, vård-och omsorgsboenden, träffpunkter och det fria kulturlivet, verka för att fler äldre genom kulanpremien nås av kulturupplevelser

(KD)
ÄN:5

- tillsammans med stadsdelsnämnderna möjliggöra anhöriglunchеr till självkostnadspris
- tillsammans med utbildningsnämnden och med stöd av stadsdelsnämnderna utreda möjligheten för äldre att äta i stadens skolbespisningar till självkostnadspris
- införa en bonus för personer över 67 år som skjuter upp pensionen, eller som återvänder till arbete inom vård- och omsorgssektorn efter pensionen
- införa krav på bakgrundskontroll vid anställning för alla som arbetar inom äldreomsorgen
- utreda möjligheten att låta äldre vara rastvakter på skolor
- inför en rättighet för hemtjänsttagare att få välja personal av samma kön vid intim omsorg

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn över godmanskap och förvaltarskap. Det innebär att nämnden kontrollerar hur gode män och förvaltare förvaltar sina huvudmäns tillgångar och bevakar huvudmännens rättigheter. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde.

För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Eventuella oegentligheter ska polisanmälas. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv. Nämnden ska vara lättillgänglig både digitalt, fysiskt och per telefon.

Nämnden har även tillsyn över förmyndarskap, det vill säga hur föräldrar förvaltar sina barns tillgångar. Syftet med tillsynen är att förhindra att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Överförmyndarnämndens ansvar omfattar bland annat:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- prioritera arbetet med att korta handläggningstider
- driva fler rekryteringskampanjer för rekrytering av ställföreträdare med olika metoder och utvärdera utfall
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet
- genom hemställan till regeringen verka för att bryta Stockholms nationella ansvar för överförmyndarärenden som inte är knutna till folkbokförda

(KD)
CM:1

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: *1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: *2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 1136,3 mnkr främst för följande ändamål:

- Ordningsvakter
- Trygghetsinsatser
- Socialtjänstens insatsstyrka
- Miljö- och klimatinsatser
- Giftfri förskola
- Beredskapslager
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- Socialnämnden – SHIS lägenheter
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 337,7 mnkr i Central medelsreserv: *3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: *4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 315,0 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Trygghetsinvesteringar
- Klimatinvesteringar
- Åtgärder för god vattenstatus
- Stockholm vid vattnet
- Parkmiljöer vid förskolor

I Central medelsreserv: *5. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 600,0 mnkr för ej aktiverbara utgifter som klassificeras som driftkostnader hänförliga till investeringsprojekt.

Finansförvaltning

Förslag till budget 2027 och inriktning för 2028 och 2029

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. För anställda inom staden gäller avgiftsbestämda pensionsavtalet AKAP-KR. Somliga anställda födda 1985 och tidigare har valt att vara kvar i tidigare pensionsavtalet vilket är delvis förmånsbestämt. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagare födda 1960 och senare har detta beräknats till 40,0 procent för 2027. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,20 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 8,4 procent. Pålägget för personer födda 1959 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2027, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2025, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2026 och 2027. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regioners bedömning den 27 augusti 2026. Skatteunderlaget beräknas öka med 3,5 procent år 2026 och 5,1 procent år 2027. Stadens skatteinkomster är beräknade på en skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 8,0 öre av uppräknat skatteunderlag (7,0 öre 2026).

Utjämning och fastighetsavgift

Utjämningssystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämningen 115 procent av medelskattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den så kallade *garantinivån* betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2026.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet Kostnadsutjämningssystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i juni 2026.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital.

I budget föreslås en preliminär utdelning om **0 mnkr** från Stockholms Stadshus AB. Det slutliga beloppet beslutas i samband med tertialrapport 2 och därtill eventuellt hörande extra bolagsstämma för Stockholms Stadshus AB. Vid ordinarie årsstämma 2027 beslutas inte om någon utdelning från koncernen.

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn.

Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning.

Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2027 till 2,8 procent, (2,8 procent 2026). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,0 procent (3,0 procent 2026).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med Skolfastigheter i Stockholm AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Balansbudgeten visar vilka effekter budgeten för 2027 med inriktning för 2028 och 2029 har på stadens tillgångar och skulder. Den är upprättad utifrån förutsättningarna i bokslut 2025, budget 2026 och 2027 samt enligt det finansiella målet att soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen inte ska vara lägre än 34,0 procent på längre sikt. På kort sikt ska soliditeten inte understiga 30,0 procent. Omsättningstillgångarna är beräknade enligt förutsättningen att stadens likviditet inte ska förändras under planperioden.

Kassaflödesanalysen visar vilka effekter budgeten för 2027 med inriktning för 2028 och 2029 har på stadens betalflöden. Analysen visar vilket bidrag den löpande verksamheten lämnar, hur mycket investeringsverksamheten förbrukar samt vilket tillflöde i form av lån som krävs för att hålla en oförändrad likviditet.

Följande, förslag till budget 2027 och inriktning för 2028 och 2029 för Finansförvaltningen, beslutas i denna budget

- Ram för kommunkoncernens totala externa upplåning samt ram för utlåning till och borgensteckning för bolagen fastställs i Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.
- Kommunkoncernen ska i samband med den årliga översynen av finanspolicyn uppdatera de finansiella risklimiterna utifrån aktuella finansiella förutsättningar.
- Kommunalinkomstskatt utdebiteras med kronor 17:74 per skattekrona för att fylla stadens uttaxeringsbehov för 2027.
- Begravningsavgift utdebiteras med 8:00 öre per skattekrona för 2027.
- Beslut om den faktiska storleken på utdelningen från koncernen Stockholms Stadshus AB fattas av kommunfullmäktige i tertialrapport 2, 2027.
- Internräntan fastställs till 2,8 procent för 2027.
- Övriga förslag till budget 2027 och inriktning för 2028 och 2029 för Finansförvaltningen.

Förslag till budget och ägardirektiv 2027 och inriktning 2028-2029 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga och nödvändiga infrastukturinvesteringar som krävs för en hållbart växande stad.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Bolagskoncernen ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning.

Bolagen har fortsatt ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutsättningar och verksamhet.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 17 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt ett intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

(KD)
S-hus AB:2

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt, ekonomi och omställningen till en hållbar stad. Stockholms Stadshus AB ska verka för ett ökat bostadsbyggande i Stockholm.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta följa dotterbolagens arbete med och tillämpning av stadens trygghetsprogram och säkerhetsprogram
- tillsammans med kommunstyrelsen undersöka möjligheterna att flytta ut stadens nämnder och bolagsstyrelser från innerstad till ytterstad, med utgångspunkt i synergieffekterna av samlokalisering
- tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- säkerställa och följa upp Stockholm Exergis energieffektiviseringar
- fortsätta följa och säkerställa dotterbolagens arbete och tillämpning av stadens styrdokument
- säkerställa effektiva processer i bostadsbyggandet samt att samhällsservice planeras i tidiga skeden
- leda och följa upp arbetet med strukturförändringar i fastighetsägandet för att renodla och effektivisera stadens fastighetsbestånd

Bostadsbolagen

Gemensamt för de tre bolagen

De kommunala bostadsbolagens huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning. Bolagen ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt. Bolagen ska vara ekonomiskt starka och medverka till att Stockholm får en väl fungerande bostadsmarknad som kännetecknas av trygghet, god rörlighet, tillgänglighet och rimliga hyror. Nyproduktion av bostäder ska ske kostnadseffektivt och bolagens lönsamhet ska öka genom effektiviseringar på drift och administration. Bolagens förbättrade resultat under perioden ska inte innebära någon ambitionssänkning för fastighetsunderhållet. Bolagen ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Ökad tillgänglighet för äldre och personer med funktionsnedsättning ska tas i beaktande vid nyproduktion och renoveringar. Byte till bostäder med god tillgänglighet ska underlättas för dessa grupper, exempelvis genom bostäder på entréplan eller i hyreshus med hiss.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolagen

- genom ett samlat grepp och fokuserade insatser göra Stockholm till en tryggare stad för de boende i samverkan med kommunstyrelsen, berörda nämnder, bolag och andra relevanta aktörer. Med hjälp av lärdomar från tidigare dialogdrivna områdesprojekt i ytterstaden bidrar bolagsstyrelserna till målet om att inte ha några utsatta eller särskilt utsatta områden. Hyresgäster ges en tydlig väg in till respektive bostadsbolag för att föreslå trygghetsskapande åtgärder
- aktivt arbeta med att identifiera renoveringsbehov eller icke-åtgärdade skador på fasader och gemensamma ytor, genom att årligen utföra inventeringar av bolagens bestånd i syfte att motverka dyra reparationskostnader, rivningar och otrygga livs- och stadsmiljöer
- stärka hyresgästernas möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning i enlighet med respektive bolags underhållspolicy
- verka för att befintliga hyresgästlokaler utvecklas genom exempelvis arbetsplatser, gemensamhetsytor eller förråd för trädgårdsredskap i syfte att gagna de boende
- samverka med socialnämnden kring vräkningsförebyggande åtgärder och arbeta för att minimera antalet avhysningar
- bygga hyresbostäder med hyror som även unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- initiera dialog med hyresgäster om otrygga platser och arbeta med trygghetskameror som en insats där så är relevant
- delta i stadens arbete mot våldsbejakande extremism
- säkerställa trygga och säkra fastigheter och källarutrymmen i allmännyttan via trygghetsinventeringar
- bidra till stadens gemensamma arbete om att förmedla försöks- och träningslägenheter, Bostad Först, förturslägenheter och skyddade boenden för våldsutsatta
- i syfte att öka nyttjandegraden av stadens lokaler samverka med idrottsnämnden, kulturnämnden och externa aktörer för att förenkla och möjliggöra upplåtelse för civilsamhälle och kulturlivet

- aktivt arbeta med att levandegöra bottenvåningar för att öka trygghet och trivsel i beståndet och närmiljön och vid behov samverka med stadsbyggnadsnämnden
- intensifiera arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahands-uthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier enligt best practice bland bolagen
- i samverkan med miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna samt rättsvårdande myndigheter och skatteverket motverka den svarta ekonomin och organiserad brottslighet
- utveckla bolagsövergripande trygghetsnummer som komplement till de lokala kontaktuppgifterna för felanmälan, för att skapa förutsättningar för ett mer aktivt arbete mot ordningsstörningar och misstänkta brott i stadens bestånd
- utifrån stadens tillgänglighetsdefinition tillsammans med bostadsbolagen fortsätta att inventera bostadsbeståndet
- i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB fortsätta att medverka till att göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande
- delta i arbetsmarknadsnämndens integrationspakt
- använd seriellt byggande för att förkorta byggtiderna och sänka kostnaderna
- beakta befintligt bestånd lokalt där man bygger nytt i syfte att, där det är tillämpligt, bidra till att en mångfald av storlekar på bostäder byggs
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden fortsätta utveckla arbetet med Stockholmshus
- bidra till stadens mål för att öka antalet laddplatser, exempelvis genom att i samarbete med externa aktörer bygga fler laddplatser i anknytning till befintliga fastigheter samt vid nyproduktionsprojekt, eller större renoveringsprojekt där parkeringsplatser ingår
- utveckla infrastruktur för matavfallsinsamling och bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling, samt planera för krav om fastighetsnära eller kvartersnära insamling
- bidra till en stärkt samverkan för effektiv snöröjning inom och i anslutning till bolagens fastigheter
- intensifiera arbetet med att genomföra energieffektiviserande åtgärder
- i högre utsträckning utreda vilka fastigheter i bestånden som har förutsättningar för påbyggnationer på taken, exempelvis genom extra våningstal eller radhus
- drivas med ett långsiktigt perspektiv för hushållning, energi och cirkulär ekonomi
- effektivisera förvaltningsorganisationen och skapa gemensamma funktioner i förvaltning och byggande
- bistå äldrenämnden och stadsdelsnämnderna med införandet av smarta lås
- fortsätta förbättringsarbetet med bolagens upphandlingskompetens
- ta fram ett kostnadseffektivt sätt att nå standard motsvarande trygghetscertifiering inom hela allmännyttan till 2030
- underlätta för fler hyresrätter att omvandlas till bostadsrätter i stadsdelar där hyresrätten dominerar, med målet att ingen stadsdel ska ha ett bestånd där hyresrätten utgör mer än två tredjedelar som andel av antalet lägenheter
- återanvända och/eller återvinna inredning och byggnadsmaterial i samband med renovering eller rivning
- vid renovering av byggnader i högre grad bevara dess arkitektoniska form och tidsanda genom att rusta upp eller ersätta befintliga dörrar och fönster där då är möjligt

AB Svenska Bostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena kulturarvet med en långsiktig affärsmässighet.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd
- ansvara för kommunkoncernens gemensamma inköpskategori vitvaror

AB Familjebostäder

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper

AB Stockholmshem

Bolaget ska skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster så att goda hyresgästrelationer bevaras samtidigt som boendet ska kunna anpassas efter de behov som uppkommer i livets olika faser. Bolaget ska eftersträva en hög kvalitet i underhåll och service.

Bolagets uppgift

Bolagets huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler välskötta, trygga och tillgängliga bostäder för stadens äldre och personer med funktionsnedsättning. Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och försörjning. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad och bidra till att stadens kostnader för lokaler hålls så låga som möjligt.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus, seniorbostäder, LSS-boenden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- utifrån stadens tillgänglighetsdefinition tillsammans med bostadsbolagen fortsätta att inventera bostadsbeståndet och i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB fortsätta att medverka till att göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande
- fortsätta arbeta för att utöka gemensamhetsytor och efter beställning aktivitetscenter vid befintliga och tillkommande seniorboenden i staden
- fortsätta arbeta för att uppnå en hög servicegrad
- beakta förbättring av hörselmiljöer i samband med underhåll och renovering
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor, samt säkerställa behagliga levnadsmiljöer
- fortsätta arbetet med att energieffektivisera, bland annat med hjälp av digitala verktyg för energistyrning och energilagring samt genom ökad egen energiproduktion
- fortsätta arbeta för att skapa tillgängliga gröna, trygga och trevliga utemiljöer för såväl boende som personal i och omkring fastigheterna
- i samverkan med fastighetsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden och Sisab inventera vilka av sina lokaler som man kan tillgängliggöra stadens kulturutövare
- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar samt genomföra försäljningar av fastigheter som staden inte har behov av
- minska administrativa och driftkostnader med 1 % och öka satsningen på underhåll med motsvarande belopp
- fortsätta att tillsammans med bostadsbolagen bistå äldrenämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med smarta lås i bolagets seniorbostäder och i bostadsbolagens bestånd
- vid behov avsätta ytterligare seniorbostäder årligen riktade till äldre i hemlöshet

(KD)
SSBF AB:1

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid. Bostadsförmedlingen ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att få tillgång till flera försöks- och träningslägenheter behövs fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelse*r ska bolaget

- fortsätta att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- inrätta en ny typ av specialbostäder som prissätts och fördelas utifrån behov till de som inte på egen hand klarar av att ta sig in på bostadsmarknaden
- inför möjligheten för gifta par att slå samman sina kötider
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- fortsätta med branschsamarbetet Stockholm Bygger och Stockholmsrummet i Kulturhuset
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver och i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter
- i samarbete med bostadsbolagen och Micasa AB göra resultatet av tillgänglighetsinventeringen sökbart för bostadssökande
- i dialog med privata fastighetsägare informera om goda erfarenheter från stadens allmännyttiga bolag och deras sänkta inkomstkrav, i syfte att fler ska göra motsvarande justeringar av sina krav
- tydligt redovisa aktivt sökande personer i kösystemet

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden ha en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor i Stockholm. I detta arbete är deltagandet i SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) en viktig del.

Planeringsprocessen för bostäder, förskolor och skolor behöver samordnas och vara prognossäker. SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder, säkerställa att planering av nya områden sker med ett skoltal, samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet.

Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, trygga, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- i samarbete med kommunstyrelsen fortsätta arbetet mot skadegörelse, klotter, nedskräpning och annan kriminalitet
- fortsätta det aktiva arbetet med att öka tryggheten på skolgårdar och ytor i anslutning till bolagets fastigheter
- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata utemiljöer på bästa sätt och verka för att tillskapa kvalitativa tillgängliga förskolegårdar med zoner för olika aktiviteter
- fortsätta arbeta för att tillgodose en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus, temperatur och luftkvalitet i stadens skolor och förskolor samt verka för en giftfri skolmiljö
- tillsammans med idrottsnämnden och utbildningsnämnden medverka till att tillgängliggöra samtliga nybyggda skolidrottshallar för idrotts- och föreningsverksamhet samt verka för att fler befintliga skolidrottshallar och skollokaler tillgängliggörs
- i samverkan med fastighetsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden och Micasa inventera vilka av sina lokaler som man kan tillgängliggöra stadens kulturutövare
- stärka arbetet med att minska antalet tomställda lokaler, samt i samråd med relevanta förvaltningar och bolag öka insatserna i trygghet och trivsel kring tomställda lokaler
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med att energieffektivisera, bland annat med hjälp av digitala verktyg för energistyrning och energilagring samt genom ökad egen energiproduktion
- kartlägg och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- med beaktande av hållbarhet och funktion fortsätta prova och utvärdera naturmaterial på förskolegårdar och skolgårdar
- fortsätta utreda att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation

- för att uppnå kostnadseffektivitet och genomförbarhet, i ett tidigt skede, verka för att förskolors och skolors yttre gestaltning harmonierar med omkringliggande stadsmiljö
- säkerställa att all nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar sker kostnadseffektivt, ur ett kommunkoncernperspektiv samt med ambitionen om att uppfylla kriterier motsvarande Miljöbyggnad vid nyproduktion
- genomföra försäljningar av fastigheter där staden inte har ett långsiktigt strategiskt behov
- i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv överlåta ett eller flera pågående förskoleprojekt, i planeringsskede, till extern byggaktör
- efter beställning ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillhörande idrottsfunktion. Ansvaret omfattar endast lokalanskaffning med LOU-moment
- tillsammans med utbildningsnämnden och i samråd med kommunstyrelsen och styrelsen för Stockholms Stadshus AB utveckla och implementera beslutsmodellen för vilka objekt som ska byggas av extern aktör och hyras in av staden via bolaget
- i samarbete med utbildningsnämnden säkerställa en effektivisering av hyreskostnaderna

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska säkerställa leverans av vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm och ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Bolaget ansvarar för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden. Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet. Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2027-2029

Stockholm Vatten och Avfall AB ska planera och verka för en långsiktigt hållbar vattenleverans och avfallshantering. Stadens VA-nät behöver förvaltas och underhållas samtidigt som kapaciteten utökas. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar, samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten.

Bolaget genomför flera parallella, mycket omfattande och komplexa projekt i såväl utbyggnad som upprustning av VA-nätet. De markanta avvikelser som de senaste åren uppstått i projektens investeringsbudgetar belyser behovet av stärkt insyn för politiken, i syfte att säkerställa möjligheten till god styrning men även ansvarsutkrävande. En hög investeringsvolym i kombination med högre räntekostnader ställer krav på kostnadseffektivitet och ändamålsenligt arbetssätt med kärnverksamheten i fokus.

Många platser i vår stad är nedskräpade bland annat på grund av illegal dumpning och osanitärt avfall i parker och grönområden. Bolaget har en viktig roll i att bistå stadsdelarna och trafiknämnden i arbetet för en renare stad, bland annat genom att säkerställa goda förutsättningar för återvinning och avfallshantering. Det ska vara lätt att göra rätt samtidigt som det personliga ansvaret ska stärkas genom informationsspridning, samt samverkan med rättsväsendet för att beivra förekomsten av olovlig avfallshantering och illegal aktivitet vid miljö- och återvinningsstationer.

Staden behöver värna de blå och gröna värdena som Stockholms vatten och grönytor utgör. Bolaget ska med sin expertis bistå stadsdelsnämnderna och trafiknämnden i det arbetet. Bolaget behöver även kartlägga sin verksamhet för att undersöka vilka uppgifter som mer ändamålsenligt kan utföras av andra nämnder, framförallt stadsdelsnämnderna och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stärka resiliensen i Stockholms ordinarie dricksvattenförsörjning, samt för vattenförsörjning vid kris och krig
- bistå trafik-, miljö- och hälsoskyddsnämnderna i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status

- tillsammans med exploateringsnämnden gemensamt utreda gränssnitt mot dagvattenlösning samt möjliga externa finansieringskällor. Där förutsättning för en exploatering förutsätter skyfallsåtgärder finansieras dessa inom exploateringsprojektet.
- stötta stadsdelsnämnderna och trafiknämnden i arbetet med att tillgängliggöra permanenta punkter för gratis dricksvatten i den offentliga miljön och vid stadens idrottsanläggningar
- bistå i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 *Rent vatten och sanitet*
- bistå miljö- och hälsoskyddsnämnden med att genomföra kommunikations- och informationsinsatser om arbetssätt för minskat matsvinn till stadens samtliga verksamheter i syfte att nå stadens mål om ett resurssmart Stockholm
- verka för ökad produktion av biogas och arbeta med att öka insamlingen av matavfall i stadens verksamheter som tillagar eller serverar mat och måltider, hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling
- verka för att minska stölderna från återvinningscentraler, bl.a. genom fler slutna återvinningskärl för att förhindra att föremål olovligen tas med
- bistå trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i genomförandet av ett pilotprojekt med kamerautrustade renhållningsfordon samt avfalls- och återvinningsfordon, för att kartlägga behovet av underhåll och reinvestering i gatu- och stadsmiljön
- i syfte att underlätta fastighetsnära insamling ta fram alternativa utformningar av sopkärl med hänsyn till stadens olika kultur- och byggnadsepoker
- utöka samarbetet med stadsdelsnämnderna kring minskade avfallsmängder och information om återvinning
- bistå berörda nämnder och bolag med expertis i syfte att skala upp produktionen av biokol
- bidra till att skapa förutsättningar för ökat återbruk genom en ökad frekvens av pop-up återbruk och genom att undersöka förutsättningar för olika typer av mobila återvinningscentraler, däribland flytande ÅVC, för att komplettera stadens befintliga återvinningscentraler
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att stegvis fasa ut användningen av fossil energi
- fortsätta arbetet med energieffektivisering
- stödja trafiknämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning
- fortsatt utreda fler platser för mottagning av trädgårdsavfall och möjligheten för mottagning av trädgårdsavfall med mobila insamlingsstationer
- tillsammans med Stockholm Exergi och miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsatt utreda potential för energiåtervinning från spillvärme i avloppsrör
- sköta/förvalta skog och mark som bolaget äger för att skydda vattentäkterna, stärka den biologiska mångfalden, utgöra en naturlig kolsänka och gynna rekreationsvärden
- stärka bolagets ekonomiska hållbarhet genom ökad precision i kostnadsbedömningar och kostnadskontroll i bolagets projekt, bland annat genom stärkt och kontinuerlig politisk insyn i större investeringsärenden
- långsiktigt verka för att minska driftkostnader i syfte att minska behovet av taxehöjning

(KD)
Stohab: 1

Stockholms Hamn AB

Stockholms Hamn AB ansvarar för de kommunalt ägda hamnområdena och verksamheten på dessa. Hamnarna återfinns i Stockholms stad samt Norrtäljes och Nynäshamns kommuner, bland annat centralhamnarna Stadsgården, Frihamnen och Värtahamnen; och omfattar både internationell gods- och passagerartrafik.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Ägardirektiv 2027-2029

Stockholm är en sjöfartsstad och våra hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarregionen. Stockholms Hamn AB har, som en av världens största passagerarhamnar, också en viktig roll i besöksnäringen när det gäller passagerar- och kryssningstrafiken i Östersjön. Bolagets anläggningar utgör porten till Stockholm för besökarna och det är viktigt att dessa är trygga, tillgängliga och välkomnande.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- bistå trafiknämnden i samverkan med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten samt verka för upprustning av relevanta bryggor i enlighet med underhållsplanen
- medverka till att stadens innerstadskajer utvecklas till en viktig del av den levande stadsmiljön
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB
- medverka till att stadens mål om bostadsbyggande, stadsutveckling och levande stadsmiljö uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken och möjligheten att utveckla hamnverksamheten för transport- och besöksnäring värnas
- arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och fortsätta arbetet med energieffektiviseringar
- samverka med trafiknämnden i uppdraget med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom elektrifieringspakten
- möta efterfrågan hos kunder att möjliggöra för pendelbåtar och skärgårdstrafik att ansluta till el och fjärrvärme vid kaj samt underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn
- utveckla en tät dialog med Polismyndigheten och Tullverket i syfte att motverka smuggling samt kartlägg åtgärder inom bolagets rådighet som skulle underlätta i myndigheternas arbete
- genom investeringar tillvarata och utveckla kajen längs Stadsgården och Masthamnen för att möta kundernas efterfrågan på god och hållbar infrastruktur, samtidigt som möjlighet för en levande stadsmiljö värnas
- tillsammans med exploateringsnämnden och Stockholm Business Region utveckla Frihamnspiren för kryssningsfartyg, företagande och innovation
- fortsätta verka för att genom stärkt sjöfart avlasta vägnätet från transporter på land, till exempel genom arbetet med insjöfart till Mälarhamnar AB

- bistå miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med att mäta luftpåverkan från de färjor som är i hamn i Stockholm
- beakta effekter av förändrat klimat och identifiera samt vid behov vidta åtgärder mot klimatrelaterade sårbarheter
- bistå Stockholm Business Region AB i att marknadsföra Stockholm som destination på de finländska och baltiska marknaderna
- säkerställa bolagets förmåga att långsiktigt nå en god resultatnivå genom hög affärsmässighet och kundfokus
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter, vårda byggnader som har kulturhistoriska värden, effektivisera driften av byggnader och anläggningar samt avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga

(KD)
Stokab:1

AB Stokab

Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G förväntas leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur.

Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer för att främja framkomligheten
- fortsätta att i samarbete med kommunstyrelsen stödja arbetet med att utveckla Stockholm som en innovativ och smart stad
- tillsammans med kommunstyrelsen och trafiknämnden fortsätta planera för och tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning
- fortsätta samverka med trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden för att använda Hornsgatan till testbädd för smarta digitala lösningar
- ansvara för att fibernätet byggs ut och förtätas för att möta framtida efterfrågan inom 5G och IoT (Internet of Things)

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholms Stads Parkerings AB bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden. Bolaget förvaltar även anläggningar som har till enda syfte att avlasta gatunätet.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2027-2029

När staden växer och befolkningen ökar ska fler stockholmare, ett växande näringsliv och nödvändiga trafikfunktioner samsas om samma begränsade yta. Det ställer krav på en yteffektiv och funktionsoptimerad användning av stadens mark, samt utökad kapacitet för samtliga trafikanter. I syfte att stimulera användningen av fossilfria fordon ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Parallellt behöver stadens lokala parkerings-föreskrifter successivt revideras för att möjliggöra parkering av icke laddbara fordon.

Stockholms Stads Parkerings AB ska verka för minskad gatuparkering, ökad framkomlighet och utökad parkeringskapacitet, framförallt genom fler underjordiska garage och dynamiska parkeringstal vid nyproduktion för att frigöra ytor i det offentliga rummet. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte, samt för att möta behoven i nya stadsutvecklingsområden. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- verka för minskad gatuparkering genom fler underjordiska garage och ett dynamiskt tillämpande av parkeringstalen vid nyproduktion i samverkan med exploaterings- och stadsbyggnadsnämnderna
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del, bland annat genom arbetet med mobilitetshubbar
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar
- samverka i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom elektrifieringspakten
- tillsammans med trafiknämnden ta fram och säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering och andra parkeringsytor
- arbeta mot målet om 100 procent laddplatser i egna garage till 2030. Parallellt behöver stadens lokala trafikföreskrifter successivt revideras för att möjliggöra parkering av icke laddbara fordon
- driva verksamheten marknadsmässigt såväl i drift som investeringar
- inrätta ett stadsövergripande parkeringsmål tillsammans med trafiknämnden, för att på stadsdelsnivå bevara antalet parkeringsplatser jämfört med år 2020 genom exepelvis högre p-tal lokalt, fler underjordiska garage eller effektivare parkeringsplanering

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern ska genom att samspela med nya och externa aktörer låta verksamheten nå ut till fler stockholmare, förstärka sin betydelse för alla stockholmare, samt utveckla attraktiva koncept som kan bidra till att bredda bolagets finansiering. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Bolaget ska värna den breda Parkteaterverksamheten.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater-, dans- och scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal/debatt, bibliotek och annan kulturell verksamhet av hög kvalitet samt ansvara för stadens tre platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper, samtidigt som befintlig publik värnas
- fortsatt utveckla verksamheten riktad mot målgruppen barn och unga
- fortsatt utveckla Kulturhusverksamheten i Skärholmen, Vällingby och Husby
- fortsatt utveckla samarbetet med fria dans-, cirkus- och teatergrupper
- fortsatt utveckla samarbetet med Stockholms Universitet samt Stockholms Konstnärliga Högskola
- fortsatt utveckla digitalt skapande riktat till en ung målgrupp i samverkan med externa aktörer, samt utveckla en digital scen med möjlighet för streaming för den egna verksamheten samt det fria kulturlivet
- utveckla det internationella samarbetet på sikt förbättra det ekonomiska resultatet genom ökade intäkter och breddad finansiering
- verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt

(KD)
Globe-Arena:1

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en upplevelsestad av hög internationell klass.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga arenor för evenemangsverksamhet av god kvalitet.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna
- fortsätta att följa utvecklingen av nationella och internationella arenor och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet, för att bibehålla och stärka Globenarenornas attraktions- och konkurrenskraft
- i samarbete med staden och med andra intressenter i området delta i utvecklingen av Globenområdet och säkerställa arenornas fortsatta betydelse inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en god tillgänglighet för olika grupper av besökare
- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen och exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att avyttring kan genomföras till marknadsmässigt värde
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet
- verka för att öka statlig medverkan i utvecklingen samt driften av Globen, som nationalarena för bland annat ishockey

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholm Business Region har huvudansvaret att samordna och utveckla stadens närinligslivsarbete med berörda nämnder och bolag, samt tillväxt- och utvecklingsarbete av lokala näringsliv. I detta ingår ansvar för arbetet med nyföretagande och entreprenörskap i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt kommunikation med det lokala näringlivet.

Staden marknadsförs internationellt tillsammans med övriga aktörer inom Stockholm Business Alliance genom budskapet "Stockholm – the Capital of Scandinavia".

Stockholm Business Region ansvarar för stadens arbete med etableringsförfrågningar och ska tillhandahålla en funktion som etableringsansvarig.

Bolagets uppgifter

Stockholm Business Region AB stödjer stadens nämnder i arbetet med att utveckla stadens myndighetsutövning samt andra kontakter med näringslivet. Bolaget har även till uppgift att samordna och utveckla regionen gentemot näringslivet och investerare.

Ägardirektiv för 2027-2029

Stockholms stad är Sveriges tillväxtmotor och det lokala näringslivets villkor är avgörande för såväl stockholmarna som Sverige som helhet. Stockholm Business Regions viktigaste mål är att värna och stärka det lokala företagsklimatet och göra Stockholm till det självklara valet för både småföretag och internationella företag.

Ett konkurrenskraftigt näringsliv

Stadens näringsliv är brett och dynamiskt, vilket ställer krav på en politisk ledning som beaktar företagsamhet och hög tillväxt. Bolaget ska samordna stadens näringslivsarbete och säkerställa att samtliga nämnder och bolag får god kännedom och förståelse för hur respektive verksamhet påverkar Stockholms näringsliv. Målet om att skapa landets bästa företagsklimat ligger fast.

Vid större etableringar eller omlokaliseringar av företag ska staden samordnas för att gemensamt och tidigt möta aktuella företag. För att utveckla en tydlig och sammanhängande servicekedja krävs ett internt samarbetsforum som består av berörda nämnder.

Det regionala samarbetet inom näringslivsfrågor fortsätter inom Stockholm Business Alliance. Syftet med partnerskapet är att arbeta tillsammans över kommungränserna i regionen för att stärka Stockholmsregionens konkurrenskraft.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- leda och stärka sin centrala funktion i arbetet med den lokala näringslivsutvecklingen i Stockholms stad, i samverkan med berörda nämnder
- främja och stötta nyföretagande och entreprenörskap, bland annat genom kundvalsmodellen Starta eget Stockholm för att bidra till tillväxt
- leda och vidareutveckla arbetet med International House och talangattraktion i samarbete med arbetsmarknadsnämnden
- leda och ansvara för stadens strategi för att proaktivt erbjuda möjligheten för fler företag att etablera sig och skapa arbetsplatser i samverkan med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden

- i samarbete med kommunstyrelsen och arbetsmarknadsnämnden ta fram tillväxt- och arbetsmarknadsanalyser för att stödja berörda nämnder
- i samverkan med branscherna stärka och marknadsföra Stockholms roll för företag som arbetar med innovationer, besöksnäring och nattliv
- tillsammans med kommunstyrelsen bistå nämnder och bolag i att uppfylla näringslivspolicyns mål och aktiviteter
- verka för och bidra till ökad internationell tillgänglighet till Stockholmsregionen
- marknadsföra Stockholm lokalt, nationellt och internationellt, som en attraktiv, hållbart växande och innovativ storstad för entreprenörer, investerare, besökare och talanger
- inom ramen för SBA-samarbetet främja utländska investeringar och etableringar av såväl små som stora företag i Stockholmsregionen, samt stödja och stärka stadens myndighetsutövning och service till de lokala företagen
- tillsammans med kommunstyrelsen och exploateringsnämnden bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- stärka samarbetet med regionen och kommuner i länet kring besöksnäringens utveckling
- tillsammans med exploateringsnämnden leda och samordna stadens etableringsservice för att underlätta för fler företag att etablera sig i Stockholm och utveckla stadens etableringsservice genom att vara aktiva och drivande i samverkansforumen inom uppdraget servicekedjor
- bistå kommunstyrelsen i inrättandet av Näringslivsforum Stockholm för att tillgodose näringslivets behov vid myndighetsutövning, stärka det kommunala näringslivsarbetet och bidra till landets bästa företagsklimat
- delta i gemensamma utvecklingsprocesser med övriga nämnder för att öka stadens totala NKI, fortsätta att utveckla samverkan av ”rätt väg in” avseende e-tjänster, digitala möten med staden och samverkan inom tillståndsansökningar för att förenkla och effektivisera företagens ansökningsförfarande
- återinträda i Connect Sweden och verka för fler direktflyglinjer från Arlanda till näringslivscentrala destinationer
- återinför kommunalt stöd till Nyföretagarcentrum för att främja nyföretagande
- tillsammans med servicenämnden inrätta en upphandlingsskola som lär och stödjer små och medelstora företag att delta i stadens upphandlingar
- skapa och redovisa resultat som bidragit till nystartade företag och ökad tillväxt
- återföra företagsrådgivningen ”Starta eget Stockholm” från arbetsmarknadsnämnden

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras

(KD)
S:t Markutv:1

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta att löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga stadsutveckling. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling.

Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad och enbart medverka i lönsamma byggprojekt.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och* bolagsstyrelser ska bolaget

- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden söka strategiska projekt och förvärv för stadens framtida behov
- löpande pröva förslag till förvärv av bolag och fastigheter i syfte att främja den långsiktiga stadsutvecklingen
- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med försäljning och utveckling av fastigheter
- erbjuda fastighetsförvaltningstjänster åt andra aktörer inom staden

Stockholmsmässan AB

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- arbeta utifrån en lönsam affärsmodell som är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster
- bidra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämndens planering av Älvsjö med målsättningen att ge förutsättningar för en omfattande stadsutveckling i området tillsammans med en framtida mötesplats
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region och marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesdestination
- säkerställa att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, och följer de internationella konventioner och avtal som Sverige har undertecknat
- förbättra bolagets lönsamhet och ekonomiska resultat

Kista Utveckling AB

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter, tomträtter och mark och aktier i fastighetsbolag med motsvarande uppgifter. Bolaget ska verka i Kista.

Ägardirektiv för 2027-2029

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- samordna och driva stadens arbete med stadsutveckling, näringslivssamverkan och platsutveckling i Kista i nära samverkan med berörda nämnder och bolag
- pröva möjligheter till förvärv och samarbeten som kan bidra till och förstärka Kistas omvandling
- prioritera insatser för att stärka Kista som destination och förstärka samordningen av initiativ och pågående projekt i sydöstra Kista, exempelvis nationellt fotbollscenter
- utveckla former för samarbete med fastighetsägarna, Kista Science City och Stockholm Business Region AB kring etableringar och uthyrning
- fortsätta arbetet för att skapa en levande blandstad för alla med liv och rörelse på dagtid, kvällstid och helger samt med ett rikt utbud av bland annat kultur, service och fritidsaktiviteter
- tillsammans med exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att använda marken som en resurs i prioriterade utvecklingsprojekt

(KD)
SEHAB:1

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt, i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Stockholm Exergi Holding AB ska fortsätta sin omställning till hållbar och prisvärd värme. Bolagets värme-, kyl- och elproduktion ska fullt ut vara baserad på återvunna och förnybara insatsvaror senast 2040.

Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgift

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holding-bolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- utveckla fjärrvärmenätet marknadsmässigt i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- minska användandet av, och på sikt fasa ut, fossila bränslen som exempelvis platsförbränning till förmån för andra, fossilfria alternativ
- skala upp produktionen av biokol om detta kan ske under affärsmässiga förutsättningar
- fortsätta planeringen och processen för att skapa förutsättningar för en fullskalig anläggning och investering i avskiljning och lagring av koldioxid med sikte på en anläggning i drift 2028
- utreda potentialen för energiåtervinning från bland annat VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- fortsätta samarbetet mellan staden och övriga aktörer för att hitta lösningar för framtidens eleffektutmaningar
- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder

SHIS Bostäder grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS Bostäders verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS Bostäder sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsättes att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. Samtliga kontrakt hos SHIS är utan besittningsskydd. Socialnämnden är stadens samordnande part för förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämndernas samverkan med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt.

SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare. Dessa kontrakt tidsbegränsas i regel till två år med målet att individen så snabbt som möjligt ska ta sig vidare till egen bostad. SHIS bostäder ska vara tillgängliga för dem som bäst behöver dem. Som medel för hög genomströmning genomför SHIS boskola och fördjupad bostadsvägledning.

Staden ska ha ett effektivt och samlat mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering på arbetsmarknaden och i samhället. SHIS Bostäder ska samverka med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna för att öka andelen nyanlända som har arbete eller studerar efter etableringsuppdraget.

SHIS Bostäder har också uppdrag att var delaktig i att tillhandahålla bostäder till skyddsbehövande flyktingar från Ukraina under den tid EU:s massflyktsdirektiv gäller.

SHIS verksamheter ska vara effektiva med fokus på kärnuppdragen och organisationen ska anpassas för att vara kostnadseffektiv och leverera hög kvalitet. SHIS ska utveckla en aktiv ekonomistyrning för att möta stadens behov. SHIS ska genom en kontinuerlig dialog med socialnämnden och stadsdelsnämnderna anpassa verksamheten, utbud och tjänster utifrån aktuellt behov samt erbjuda en likvärdig standard på sitt arbete i hela staden. SHIS ska tillsammans med socialnämnden och i samråd med kommunstyrelsen utveckla nyckeltal för att följa utvecklingen avseende in- och utflytt, beläggningsgrad, boendetid och tomgångshyror. SHIS ska arbeta flexibelt och sammanhållet med genomgångsbostäder för samtliga målgrupper för att motverka tomgångshyror.

SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvar (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvar, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Nacka, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsdirektion. Direktionen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsdirektionen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av direktionen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvar. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen.

Trafiknämnden ansvarar för stadens bestånd av branddammsanläggningar. SSBF har ansvaret för löpande kontroll av dammarna och åtgärdar enklare brister samt tillser att de kan nyttjas på tilltänkt sätt.

SSBF ska delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.

(KD)
SSBF:2

Medel för avgiften till SSBF finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för ”Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar”. Medlemsavgiften för år 2027 beräknas till 448,9 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas. För att uppnå detta ska SSBF arbeta med kostnadskontroll och marginaler.

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2027 KS	Förslag till budget 2027 (KD)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 581,2	-1 545,6	35,6
Revisorskollegiet	-36,4	-36,4	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-6,9	-6,9	0,0
Stadsdelsnämnderna	-28 913,3	-28 732,2	181,1
Arbetsmarknadsnämnden	-1 283,6	-860,5	423,1
Exploateringsnämnden	3 129,1	3 439,6	310,5
Fastighetsnämnden	1 177,2	1 206,4	29,2
Förskolenämnden	-2 943,0	-2 923,3	19,7
Idrottsnämnden	-1 393,4	-1 360,8	32,6
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 402,3	-1 291,5	110,8
stadsarkivet	-74,6	-71,9	2,7
Kyrkogårdsnämnden	-231,9	-205,5	26,4
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-183,5	-188,1	-4,6
Socialnämnden	-1 646,9	-1 618,8	28,1
Stadsbyggnadsnämnden	-220,1	-219,7	0,4
Trafiknämnden	-448,5	-256,3	192,2
Utbildningsnämnden	-21 783,1	-22 038,8	-255,7
Äldrenämnden	-301,4	-283,5	17,9
Överförmyndarnämnden	-117,3	-114,6	2,7
SUMMA	**-58 261,1**	**-57 108,4**	**1 152,7**
Avskrivningar (-)	-3 310,8	-3 310,8	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-1 642,7	-1 141,3	501,4
Prestationsreserv	-437,7	-337,7	100,0
Ej aktiverbara investeringsutgifter	-768,0	-600,0	168,0
Pensionsavgifter (-)	-1 888,5	-1 888,5	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	19,7	-6,7	
TOTALT	**-66 289,1**	**-64 393,4**	**1 922,1**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 693,8**	**112,6**
Minskade kostnader för:		
Nedläggning, Agenda 2030-rådet	5,0	
Avslutade uppdrag	11,5	
Tidigare utökad byråkrati	17,8	
Tidigare ideologiska projekt	3,5	
Stärkt beredskapsförvaltning (enligt plan)	2,3	
Samordnad tillsyn, utvecklingskostnader (enligt plan)	2,0	
Samordnad tillsyn, SSBF (enligt plan)	1,0	
Infrastruktur för kamerabevakning (enligt plan)	1,0	
Handlingsplan för stärkt rådighet och egen regi	1,0	
Utredning och stöd i arbetsrättsliga villkor vid upphandling och inköp - servicenämnden	2,5	
Stärkt samarbete fackliga parter	1,0	
Ökade kostnader för:		
Tillfällig satsning slöseriombudsman	-1,0	
Connect Sweden	-0,5	
SBR Nyföretagarcentrum och evenemangsstad	-1,4	
SBR Nyföretagarcentrum Ung	-7,0	
SN Upphandlingsskola	-2,1	
KS Näringslivsråd	-1,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 658,2**	**112,6**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-41,7**	**5,3**
Minskade kostnader för:		
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-41,7**	**5,3**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**0,0**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**0,0**	**0,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-6,9**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-6,9**	**0,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: övergripande anslag

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-106,4**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Platssamverkan	30,0	
Miljö- och klimatsamordning och samverkan	11,0	
Samordnare lokalt näringslivsarbete	4,0	
Lokal samordning av Fokus Järva	1,0	
Ökade kostnader för (-):		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-60,4**	**0,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-3 464,9**	**36,9**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad verksamhet	32,5	
Tidigare utökad byråkrati	10,0	
Tidigare ideologiska projekt	0,3	
Ökade kostnader för (-):		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-3 422,1**	**36,9**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-265,1**	**27,4**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad verksamhet	23,0	
Förstärkning feriejobb	14,0	
Ökade kostnader för (-):		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-228,1**	**27,4**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 384,6**	**40,5**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad verksamhet	4,0	
Ökad budget för handläggning	38,5	
Handläggning till följd av aktivitetskravet (ersätts i CM)	34,0	
Ökade kostnader för (-):		
Stärkt FUT-handläggning	-11,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 319,1**	**40,5**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-6 004,5**	**353,5**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad progressivitet, socioekonomiskt anslag	51,7	
Tidigare utökad byråkrati	8,1	
Tidigare ideologiska projekt	10,6	
Inrättande av enhetlig yrkestitel för barnskötere (enligt plan)	2,0	
Socioekonomiskt anslag (aktivitetskrav ersätts via CM)	10,7	
Socioekonomisk ersättning 2027	28,1	
Ökade kostnader för (-):		
Höjd schablon från 3,7 % till 5,4 % för förskolan	-86,5	
Språksatsning	-3,5	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-5 983,3**	**353,5**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-11 694,2**	**345,5**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	10,0	
Tidigare ideologiska projekt	12,0	
Ökade kostnader för (-):		
Höjd hemtjänstpeng från 3,7 % till 5,4 % inom äldreomsorgen	-57,9	
Mindre arbetsgrupper i äldreomsorgen	-30,0	
Fri ledsagning	-22,5	
Språksatsning	-5,0	
Vårddjur	-4,0	
Värdegrundsarbete	-6,6	
Anhörigstöd	-6,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-11 804,2**	**345,5**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-5 793,1**	**26,1**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	10,0	
Tidigare ideologiska projekt	3,1	
Ökade kostnader för (-):		
Höjd schablon från 2,7 % till 5,4 % för hela LSS-verksamheten	-114,4	
Höjd hemtjänstpeng från 3,7 % till 5,4 % inom LSS	-3,2	
Fri ledsagning	-2,5	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-5 900,1**	**26,1**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-600,0**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	18,0	
Tidigare utökad verksamhet	106,1	
Ökade kostnader för (-):		
Fritidsbibliotek	-5,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-480,9**	**0,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-430,4**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad verksamhet	36,5	
Tidigare utökad byråkrati	10,5	
Flytt av gatugröna ytor till trafiknämnden	15,0	
Flytt av lätta konstruktioner till trafiknämnden	10,0	
Förstärkt arbete med biologisk mångfald	16,0	
Källsortering i parker och andra populära platser	11,0	
Ökade kostnader för (-):		
Stärkt renhållning i parker och populära platser	-20,0	
Renare badplatser och centrala vattenförekomster	-12,5	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-363,9**	**0,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 483,6**	**200,0**
Minskade kostnader för:		
Avslutade projekt	5,7	
Tidigare utökad verksamhet	70,7	
Tidigare utökad byråkrati	4,3	
Tidigare minskad volymer SFI	40,0	
Stramare inriktning feriejobb	117,0	
Anslag vuxenutbildning	214,1	
Aktivitetskravet (ersätts i CM)	77,0	
Utveckling av arbetsmarknadsinsatserna stadsdelsmammor och stadsdelssystrar	6,0	
Ökade kostnader för:		
Bibehållet anslag vuxenutbildning trots prestationsförändringar	-111,7	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 060,5**	**200,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-751,8**	**3 880,9**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	10,5	
Ej aktiverbara utgifter, tidiga skeden (ersätts i CM)	295,0	
Utredningar tidiga skeden, t.ex. radhus i fokusområden och detaljplanearbete utan byggaktör	25,0	
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Ej aktiverbara inkomster, tidiga skeden (hanteras via CM)		-20,0
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-421,3**	**3 860,9**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-834,4**	**2 011,6**
Minskade kostnader för:		
Tidigare urökad byråkrati	6,1	
Avslutade projekt	8,0	
Underhåll	7,1	
Kostnadsrisker uthyrning	4,0	
Ej aktiverbara utgifter, tidiga skeden (hanteras via CM)	3,0	
Förstärkt klimatarbete	1,0	
Utvecklade arbetssätt för förvaltningsförelägganden och tvångsförvaltning	3,0	
Ökade kostnader för:		
Effektbelysning	-3,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-805,2**	**2 011,6**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 7	**-2 460,0**	**0,0**
Minskade utgifter för:		
Ökade utgifter för:		
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-200,0	
Ökade/minskade inkomster för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-2 660,0**	**0,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Förskolenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-3 335,0**	**392,0**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	11,0	
Tidigare ökad progressivitet, socioekonomiskt tillägg	28,1	
Tidigare ideologiska projekt	6,6	
Socioekonomiskt anslag (aktivitetskrav flytt till CM)	4,3	
Socioekonomiskt tillägg 2027	16,6	
Hållbar förskola	1,0	
Fortsatt arbete kompensatorisk förskola	6,0	
Ökade kostnader för:		
Höjd schablon från 3,7 % till 5,4 % för förskolan	-51,0	
Utredning och handlingsplan för fri vistelsetid	-1,4	
Språksatsning	-1,5	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-3 315,3**	**392,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 754,1**	**360,7**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	33,3	
Tidigare utökad verksamhet	12,5	
Stärkt lokalvård, omställning egen regi (enligt plan 2026)	1,0	
Stärkt lokalvård egen regi	1,0	
Utredning systemintegration föreningsstöd	1,0	
Fiskevård	0,8	
Ökade kostnader för:		
Idrott på Stockholms tak	-1,4	
Elitidrott	-1,4	
Strategi och plan för långsiktig investering, idrottsanläggningar	-2,1	
Spontanidrott, naturis	-2,1	
Snöröjning idrottsplatser	-10,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 721,5**	**360,7**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 485,9**	**83,6**
Minskade kostnader för:		
Avslutade projekt	6,3	
Tidigare utökad verksamhet	98,3	
Tidigare utökad byråkrati	22,1	
Kapitalkostnader	0,1	
Utökad biblioteksverksamhet	8,3	
Ökade kostnader för:		
Stockholms kulturfestival	-5,0	
Stockholms vinterfestival	-10,0	
Ökat anslag Kulturskolan, totalt 20,0 mnkr	-8,6	
Historiska skyltar	-0,7	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 375,1**	**83,6**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-116,9**	**42,3**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	1,7	
Uppdatering av databasen rotemansarkivet	1,0	
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-114,2**	**42,3**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-271,4**	**39,5**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad verksamhet	17,0	
Tidigare utökad byråkrati	4,1	
Återtagande i egen regi	2,3	
Strategiskt fastighetsunderhåll	3,0	
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-245,0**	**39,5**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-299,3**	**115,8**
Minskade kostnader för:		
Avslutade projekt och utvecklingsuppdrag	7,0	
Tidigare utredningar och utvärderingsuppdrag	0,9	
Tidigare utökad verksamhet	10,3	
Tidigare utökad byråkrati	12,7	
Samordnad tillsyn (enligt plan)	1,0	
Förstärkt analysförmåga (enligt plan)	1,0	
Hållbara inköp och upphandling (enligt plan)	1,0	
Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner (enligt plan)	1,1	
Stärkt arbete för halverade konsumtionsutsläpp (enligt plan)	1,1	
NVI i värdefulla vattenområden (enligt plan)	1,6	
Resursförstärkning Centrum för cirkularitet	2,8	
Ökade kostnader för:		
Avgiftsfri tillsyn, livsmedelskontroll	-45,1	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-303,9**	**115,8**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 961,8**	**314,9**
Minskade kostnader för:		
Avslutade projekt	7,5	
Tidigare utökad byråkrati	21,1	
Tidigare utökad verksamhet	14,6	
Aktivitetskravet (flytt till CM)	4,0	
Utvidgad målgrupp skolsamordnare	6,4	
Ökade kostnader för:		
Avgiftsfri tillsyn, alkoholservering	-8,5	
Sociala insatsgrupper yngre åldrar 8-11 år	-7,0	
Föräldrastödsprogram	-10,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 933,7**	**314,9**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-474,7**	**254,6**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	10,4	
Förstärkt medborgardialog kring barnvänlig stad	1,0	
Ökade kostnader för:		
Detaljplanearbeten, parkmark i renodlade villaområden	-7,0	
Framtagande av strategi för villa- och radhusbebyggelse	-2,1	
Inrättande ersättningsstöd för påverkan på äganderätten	-1,4	
Amnesti döda detaljplaner	-0,5	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-474,3**	**254,6**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Trafiknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-2 225,8**	**1 777,3**
Minskade kostnader för:		
Avslutade projekt	5,5	
Tidigare utökad verksamhet	45,3	
Tidigare utökad byråkrati	131,5	
Bilfria helger (enligt plan)	2,0	
Aktivering gamla stan (enligt plan)	2,0	
Ordningslagen och förbättrad hantering uteserveringar (enligt plan)	1,5	
Träddatabas (enligt plan)	1,0	
Miljözonsarbete (enligt plan)	2,0	
Källsortering på vissa torg och parker	5,0	
Offentliga toaletter, återgång till koncessionsupphandling	24,0	
Ej aktiverbara utgifter (hanteras i CM)	5,0	
Egen regi	5,0	
Stadsmiljözoner	3,0	
Ökad drift i Kista	3,0	
Trafiksäkerhet cykel - åtgärder i gata och kommunikationskampanj	2,0	
Cykellekplatser	2,0	
Etablering av kommunal trädhubb	1,0	
Ökade kostnader för:		
Central snöpatrull, komplement till ordinarie upphandling	-25,0	
Parkeringssensorer, korsningar och övergångsställen	-2,1	
Blomsterprogrammet	-5,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Återställd taxa boendeparkering		-15,0
Återställd taxa torghandel		-1,5
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-2 017,1**	**1 760,8**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-1 595,0**	**40,0**
Minskade utgifter för:		
Framkomlighet cykel, gång och kollektivtrafik	185,0	
Stadsmiljö i fokusområden	25,0	
Ökad trädplantering	30,0	
Ökade utgifter för:		
Säker cykling	-25,0	
Stärkt underhåll	-125,0	
Certifierade fordonshinder	-25,0	
Ökade/minskade inkomster för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-1 530,0**	**40,0**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-22 045,8**	**262,7**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad verksamhet	5,2	
Stramare inriktning, modersmålsundervisning	30,2	
Strukturersättning grundskola (aktivitetskravet hanteras via CM)	10,0	
Gratis SL-kort för gymnasieelever från Stockholms stad från HT-27	13,0	
Ökade kostnader för:		
Ersättning tomställda lokaler, från CM2	-74,0	
Ersättning skolidrottslokaler, från CM2	-32,0	
SAO-satsning	-5,0	
Tillgängliggöra skolidrottslokaler till förenings- och kulturliv	-3,1	
Höjd schablon 5,4 % för hela grundskolan F-9	-161,0	
Höjd schablon 5,4 % för anpassad grundskola	-19,0	
Elevhälsogaranti	-10,0	
Höjt anslag fritidshem och fritidsklubb	-10,0	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-22 301,5**	**262,7**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-304,7**	**3,3**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	17,5	
Tidigare ideologiska projekt	5,0	
Utredning, ersätta LOV i hemtjänsten	1,0	
Ökade kostnader för:		
Utökat brottsförebyggande arbete gentemot sårbar målgrupp äldre	-3,5	
Implementering stärkt valfrihet i hemtjänsten	-2,1	
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-286,8**	**3,3**

Kristdemokraternas förslag till budget 2027

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2027	**-117,3**	**0,0**
Minskade kostnader för:		
Tidigare utökad byråkrati	2,7	
Ökade kostnader för:		
Ökade/minskade intäkter för:		
Kristdemokraternas förslag till budget 2027	**-114,6**	**0,0**

(KD)
Bilaga 3:1

Investeringsplan

Investeringsplan för stadens nämnder

Mnkr	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Arbetsmarknadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-6,4	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Investeringsplan, netto	**-6,4**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**	**-4,0**
Exploateringsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, netto	-3 440,0	-3 300,0	-3 300,0	-3 300,0	-3 300,0	-3 300,0
Besparingsbeting genom ökad portföljstyrning och kostnadskontroll för att stärka lönsamheten	50,0	75,0	100,0	100,0	100,0	
Ej aktiverbara utgifter i tidiga skeden, netto		275,0	275,0	275,0	275,0	275,0
Drift enligt regelverk RKR R4		75,0	75,0	75,0	75,0	75,0
Klimatinvesteringsmedel byggmaterial och fordon/arbetsmaskiner	-60,0	-60,0				
Investeringsplan totalt, netto	**-3 450,0**	**-2 935,0**	**-2 850,0**	**-2 850,0**	**-2 850,0**	**-2 950,0**
Utgift	-4 610,0	-3 835,0	-3 750,0	-3 750,0	-3 750,0	-3 850,0
Inkomster	1 160,0	900,0	900,0	900,0	900,0	900,0
varav exploateringsinkomster	*160,0*	*200,0*	*200,0*	*200,0*	*200,0*	*200,0*
varav övriga inkomster	*1 000,0*	*700,0*	*700,0*	*700,0*	*700,0*	*700,0*
Fastighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan,netto	-440,0	-445,0	-450,0	-455,0	-455,0	-440,0
varav klimatinvesteringsmedel energieffektivisering i övriga anläggningar		*-5,0*	*-10,0*	*-15,0*	*-15,0*	
Utökad investeringsplan, netto	-460,0	-710,0	-100,0	-100,0		
varav Stadsbiblioteket	*-200,0*	*-90,0*				
varav förvaltningslokaler	*-250,0*	*-350,0*	*-50,0*			
varav övriga		*-260,0*	*-50,0*	*-100,0*		
varav klimatinvesteringsmedel byggmaterial och fordon/arbetsmaskiner	*-10,0*	*-10,0*				
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-500,0	-505,0	-510,0	-515,0	-515,0	-500,0
varav klimatinvesteringsmedel energieffektivisering i idrottsanläggningar		*-5,0*	*-10,0*	*-15,0*	*-15,0*	
Utökad investeringsplan, idrottsinvesteringar	-800,0	-1 000,0	-1 000,0	-1 000,0	-1 000,0	0,0
Investeringsplan, netto	**-2 200,0**	**-2 660,0**	**-2 060,0**	**-2 070,0**	**-1 970,0**	**-940,0**
varav övriga investeringar totalt	*-900,0*	*-1 155,0*	*-550,0*	*-555,0*	*-455,0*	*-440,0*
varav idrottsinvesteringar totalt	*-1 300,0*	*-1 505,0*	*-1 510,0*	*-1 515,0*	*-1 515,0*	*-500,0*
Förskolenämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Idrottsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0	-25,0
Inventarier och maskiner	-20,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0	-30,0
Utökad investeringsplan	-85,0	-106,5	-58,5	-15,0	-15,0	-15,0
varav Ågesta friluftsområde	*-15,0*	*-40,0*	*-30,0*			
varav inventarier och maskiner, nya	*-70,0*	*-46,5*	*-8,5*			
varav klimatinvesteringsmedel fossilfria fordon och arbetsmaskiner		*-20,0*	*-20,0*	*-15,0*	*-15,0*	*-15,0*
Investeringsplan, netto	**-130,0**	**-161,5**	**-113,5**	**-70,0**	**-70,0**	**-70,0**
Kommunstyrelsen m.m.						
Inventarier och maskiner	-3,3	-5,0	-3,3	-3,3	-3,3	-3,3
Investeringsplan, netto	**-3,3**	**-5,0**	**-3,3**	**-3,3**	**-3,3**	**-3,3**

Mnkr	2026	2027	2028	2029	2030	2031

Kulturnämnden: kulturförvaltningen						
Inventarier och maskiner	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Utökad ram inventarier och maskiner	-13,3	-5,0	-5,0			
Renovering av scen i Kungsträdgården		-7,4				
Investeringsplan, netto	**-23,3**	**-22,4**	**-15,0**	**-10,0**	**-10,0**	**-10,0**
Kulturnämnden: stadsarkivet						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	0,0
Investeringsplan, netto	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**0,0**
Kyrkogårdsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-24,0	-30,0	-32,0	-32,0	-32,0	-32,0
Inventarier och maskiner	-8,0	-32,5	-8,0	-8,0	-8,0	-8,0
Klimatinvesteringsmedel- emmissionsfria maskiner och verktyg		*-20,0*				
Utökad investeringsplan	-152,0	-38,0	-8,0			
varav renovering Skogskrematoriet	*-135,0*	*-38,0*				
varav utredningsutgifter	*-4,0*					
varav ny skorsten Nya krematoriet	*-8,0*		*-8,0*			
varav Norra begravn.pl. 200 år	*-5,0*					
Investeringsplan, netto	**-184,0**	**-100,5**	**-48,0**	**-40,0**	**-40,0**	**-40,0**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden						
Inventarier och maskiner	-1,3	-2,0	-1,6	-1,3	-1,3	-1,3
Investeringsplan, netto	**-1,3**	**-2,0**	**-1,6**	**-1,3**	**-1,3**	**-1,3**
Servicenämnden						
Inventarier och maskiner	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Investeringsplan, netto	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**	**-1,0**
Socialnämnden						
Inventarier och maskiner	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Investeringsplan, netto	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**	**-2,0**
Stadsbyggnadsnämnden						
Inventarier och maskiner	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Investeringsplan, netto	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**	**-3,0**
Trafiknämnden						
Långsiktig investeringsplan,netto	-1 335,0	-1 240,0	-1 375,0	-1 375,0	-1 375,0	-1 200,0
varav framkomlighet cykel, gång och kollektivtrafik	*-535,0*	*-165,0*	*-150,0*	*-150,0*	*-150,0*	
varav säker cykling		*-25,0*	*-25,0*	*-25,0*	*-25,0*	
varav stärkt underhåll		*-125,0*	*-125,0*	*-125,0*	*-125,0*	
varav certifierade fordonshinder		*-25,0*	*-25,0*	*-25,0*	*-25,0*	
Utökad investeringsplan, netto	-460,0	-250,0	-55,0	-350,0	-625,0	-695,0
varav framkomlighet Slussen	*-85,0*					
varav Norra Danviksbron	*-140,0*	*-95,0*				
varav Västra Liljeholmsbron				*-100,0*	*-295,0*	*-295,0*
varav större infrastrukturprojekt				*-200,0*	*-300,0*	*-400,0*
varav utbytesprogram armaturer	*-70,0*					
varav klimatinvesteringsmedel byggmaterial	*-30,0*	*-10,0*				
varav övertagande av belysning från SDN		*-15,0*	*-25,0*	*-20,0*		
varav investering i grönstruktur	*-70,0*	*-100,0*				
varav kajbalkonger, badplatser, bastur		*-10,0*	*-20,0*			
varav klimatanpassning – skyfall	*-10,0*	*-20,0*	*-10,0*			
varav Munkbrohamnen				*-30,0*	*-30,0*	
Investeringsplan totalt, netto	**-1 795,0**	**-1 490,0**	**-1 430,0**	**-1 725,0**	**-2 000,0**	**-1 895,0**
Utgift	-1 910,0	-1 530,0	-1 470,0	-1 765,0	-2 040,0	-1 935,0
Inkomster	115,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0

(KD)
Bilaga 3:3

Utbildningsnämnden						
Inventarier och maskiner	-90,0	-90,0	-90,0	-90,0	-90,0	-90,0
Investeringsplan, netto	**-90,0**	**-90,0**	**-90,0**	**-90,0**	**-90,0**	**-90,0**
Äldrenämnden						
Inventarier och maskiner	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8	-3,8
Investeringsplan, netto	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**	**-3,8**
Överförmyndarnämnden						
Inventarier och maskiner	-0,1	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Investeringsplan, netto	**-0,1**	**-0,2**	**-0,2**	**-0,1**	**-0,1**	**-0,1**
Stadsdelsnämnderna						
Inventarier och maskiner	-50,0	-50,0	-50,0	-50,0	-50,0	-50,0
Stadsmiljö, park- och grönområden, tillgänglighet	-225,0	-340,0	-340,0	-340,0	-340,0	-340,0
varav insatser för biologisk mångfald		*-15,0*	*-15,0*	*-15,0*	*-15,0*	
varav trädplantering och viss trädvård		*-30,0*	*-30,0*	*-30,0*	*-30,0*	
varav naturreservat och biotopskyddsområden		*-13,0*	*-13,0*	*-13,0*	*-13,0*	
Större investeringar med genomförandebeslut		-8,2	-38,2	-4,3		
Investeringsplan, netto	**-275,0**	**-398,2**	**-428,2**	**-394,3**	**-390,0**	**-390,0**

Mnkr	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Central medelsreserv 4						
Centralt redovisade investeringsmedel	-550,0	-520,0	-450,0	-400,0	-400,0	-300,0
varav åtgärder i stadsmiljö i prioriterade ytterstadsområden	*-50,0*	*-75,0*	*-100,0*	*-100,0*	*-100,0*	
varav sökbar del av klimatmiljard	*-140,0*	*-40,0*				
varav trygghetsmedel	*-100,0*	*-100,0*	*-100,0*	*-100,0*	*-100,0*	
varav investeringar i trädplantering, biologisk mångfald och gröna samband		*-50,0*				
varav investeringar för övertagande av parkskötsel och lokalvård i egen regi	*-80,0*	*-90,0*				
Investeringsplan, netto	**-550,0**	**-520,0**	**-450,0**	**-400,0**	**-400,0**	**-300,0**

Totalt						
Mnkr	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**
Inventarier och maskiner	-180,0	-306,1	-241,5	-222,6	-222,6	-221,6
Långsiktig investeringsplan,netto	-6 019,0	-5 515,0	-5 572,0	-5 577,0	-5 577,0	-5 487,0
Utökad investeringsplan, netto	-1 970,3	-2 058,6	-1 241,2	-1 469,3	-1 640,0	-695,0
Central medelsreserv 4	-550,0	-520,0	-450,0	-400,0	-400,0	-300,0
Investeringsplan totalt, netto	**-8 719,3**	**-8 399,7**	**-7 504,7**	**-7 668,9**	**-7 839,6**	**-6 703,6**
Utgifter, brutto	-9 994,3	-9 339,7	-8 444,7	-8 608,9	-8 779,6	-7 643,6
Inkomster, brutto	1 275,0	940,0	940,0	940,0	940,0	940,0
Medfinansiering statliga och regionala infrastrukturprojekt						
Plan för utbetalningar	**-1 705,0**	**-1 852,0**	**-1 971,0**	**-1 162,0**	**223,0**	**-141,0**